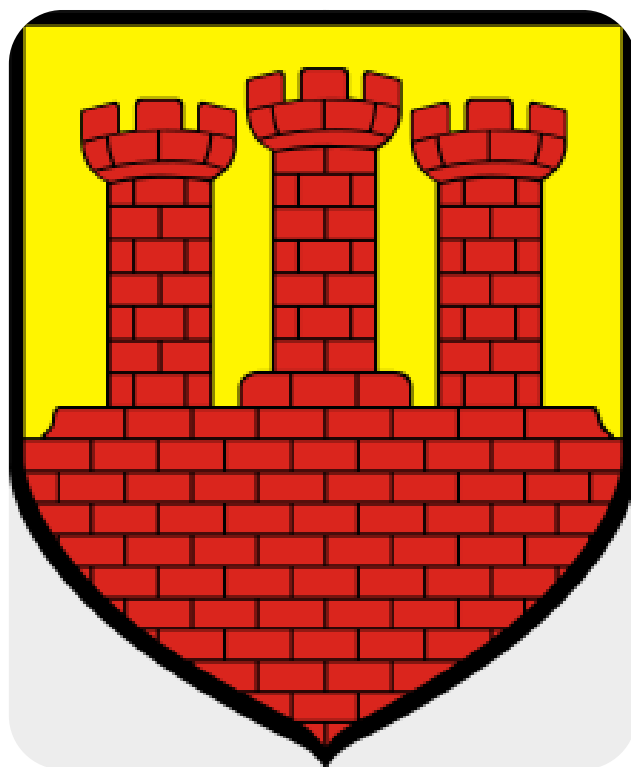

2019

**[DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA
TERENIE GMINY KAŹMIERZ]**

 OFICyna
PROFILAKTYCZNA

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
2. Metodologia badań	5
2.1. Cele i ogólne założenia badania	5
2.2. Problematyka badawcza	6
2.3. Wybór metod i technik badawczych	7
2.4. Dobór próby	8
2.5. Narzędzia badawcze	9
2.6. Etyka prowadzonych badań	10
3. Analiza danych instytucjonalnych.....	11
3.1. Położenie gminy Kaźmierz.....	11
3.2. Sytuacja demograficzna	10
3.3. Rynek pracy	12
3.4. Infrastruktura edukacyjna i kulturalno-rekreacyjna.....	14
3.4.1. Edukacja.....	14
3.4.2. Kultura i rekreacja.....	15
3.5. Jednostki pomocowe na terenie gminy Kaźmierz.....	18
3.6. Analiza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz	20
3.6.1. Problem uzależnień.....	21
3.6.2. Problem przemocy.....	23
3.6.3. Profilaktyka	24
4. Badanie dorosłych mieszkańców na terenie gminy Kaźmierz	25
4.1. Struktura badanej grupy	26
4.2. Alkohol z perspektywy mieszkańców.....	29
4.3. Nikotyna z perspektywy mieszkańców.....	37
4.4. Środki psychoaktywne z perspektywy mieszkańców.....	39
4.5. Profilaktyka z perspektywy mieszkańców	44
5. Badanie uczniów na terenie gminy Kaźmierz.....	49
5.1. Struktura badanej grupy	49
5.2. Alkohol z perspektywy uczniów	50
5.3. Nikotyna z perspektywy uczniów	56
5.4. Środki psychoaktywne z perspektywy uczniów	58
5.5. Profilaktyka z perspektywy uczniów	67
6. Badanie sprzedawców alkoholu na terenie gminy Kaźmierz	70
6.1. Struktura badanej grupy	70
6.2. Problem uzależnień z perspektywy sprzedawców alkoholu.....	71

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

7. Wnioski i rekomendacje do podjęcia działań profilaktycznych na terenie gminy Kaźmierz	80
7.1. Mieszkańcy – wnioski i rekomendacje	82
Alkohol	82
Nikotyna.....	85
Środki psychoaktywne	85
7.2. Uczniowie – wnioski i rekomendacje	86
Alkohol	86
Nikotyna.....	89
Środki psychoaktywne	90
7.3. Sprzedawcy alkoholu – wnioski i rekomendacje.....	92
8. Analiza SWOT.....	93
9. Wykaz materiałów źródłowych	94
10. Spis tabel i wykresów	95
11. Załączniki do diagnozy	100
11.1. Załącznik nr 1 „Fantastyczne możliwości”	100

1. WPROWADZENIE

Żyjemy w erze globalizacji. Ma ona dla nas zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki. Według Doroty Czajkowskiej - Majewskiej globalizacja jest „*wehikułem postępu, poprawy warunków życia i zdrowia ludzkości*”¹. Panujące przekonanie, o tym, że dzięki globalizacji nastąpiła poprawa warunków życiowych wielu społeczeństw jest pozytywnym faktem, aczkolwiek trzeba mieć na uwadze to, że istnieją też negatywne konsekwencje globalizacyjne takie jak: zwiększenie ubóstwa, nasilanie się bezrobocia, bezdomności oraz wszelkie różnice między narodami bogatymi i biednymi. W rezultacie w społeczeństwie polskim powyższe problemy społeczne widoczne są na coraz to szerszą skalę.

Jerzy Kwaśniewski przez problem społeczny rozumie takie zachowania ludzkie i zjawiska społeczne, które ze względu na swój charakter, skutki czy intensywność występowania postrzegane są i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domagające się rozwiązania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów:

- ✓ dotyczy wielu osób w społeczności,
- ✓ ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy,
- ✓ jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym,
- ✓ domaga się rozwiązania,
- ✓ można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie ².

Do problemów społecznych, które w ostatnich dekadach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz wykluczenie społeczne. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów.

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Termin „diagnoza społeczna” używany jest w szerokim i węższym znaczeniu. W szerokim znaczeniu diagnozą społeczną są społeczne badania, w których zbiera się dane szczegółowe, porządkuje je i interpretuje w celu udzielenia odpowiedzi na pytania: „*Jak jest? Co to jest? Dlaczego tak jest?*”. Celem takiej diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. O diagnozie społecznej w węższym znaczeniu

¹ Czajkowska- Majewska D., *Człowiek globalny*, s. 99.

² Kwaśniewski J., *Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych*, s.7.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

mówimy, gdy badania dotyczą rozpoznawania zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem – zmiana społeczna, efektem zaś – przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki³. Diagnozę społeczną przeprowadza się w celu:

- ✓ identyfikacji przyczyn wywołujących sytuacje problemowe,
- ✓ identyfikacji wzajemnych związków pomiędzy problemami i kwestiami społecznymi,
- ✓ identyfikacji skali problemów społecznych w danym układzie administracyjnym,
- ✓ identyfikacji regionalnych, lokalnych uwarunkowań problemów społecznych,
- ✓ analizy podejmowanych działań zmierzających do rozwiązania sytuacji problemowej lub jej złagodzenia,
- ✓ analizy proponowanych rozwiązań przez politykę społeczną regionu.

Można wyróżnić kilka typów diagnozy społecznej, które zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 1. Typy diagnozy społecznej.

Typy diagnozy społecznej

Diagnoza klasyfikacyjna	Przyporządkowuje obserwowane zjawiska i cechy szerszym klasom społecznym, odpowiada na pytanie: z jakiego typu problemem mamy do czynienia.
Diagnoza genetyczna	Poszukuje przyczyn danego stanu rzeczy.
Diagnoza znaczenia	Określa wpływ badanych zjawisk na funkcjonowanie całego systemu.
Diagnoza fazy	Służy ustaleniu etapu badanego procesu oraz określeniu jego dynamiki.
Diagnoza prognostyczna	Służy przewidywaniu dalszych zmian badanego stanu rzeczy.

Rzetelnie przeprowadzona diagnoza jest fundamentem do planowania różnych programów rozwiązywania problemów społecznych. Wiedza, której dostarcza nam diagnoza pozwala na odpowiednią alokację zasobów w polecane programy. Dlatego jakość wykonanej diagnozy jest znacząca dla tworzenia właściwych i adekwatnych działań w społeczeństwie.

³ Szatur – Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej, s. 109.

2. METODOLOGIA BADAŃ

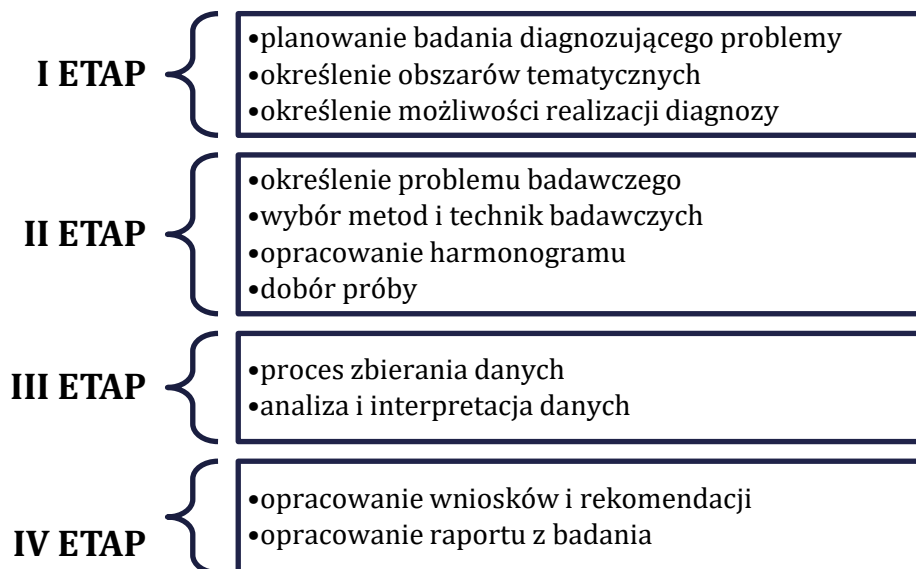
2.1. CELE I OGÓLNE ZAŁOŻENIA BADANIA

Poniższa diagnoza społeczna realizowana na zlecenie gminy Kaźmierz ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych na wskazanym terenie. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- ✓ zidentyfikowania problemów uzależnień wśród dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców i sprzedawców napojów alkoholowych,
- ✓ zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- ✓ określenia skali oraz zakresu problemów uzależnień,
- ✓ zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- ✓ pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

Przeprowadzone badanie diagnozujące problemy społeczne składało się z kilku etapów, które zostały przedstawione poniżej.

Rysunek 1. Etapy badania diagnozującego.

2.2. PROBLEMATYKA BADAWCZA

Zakres prac badawczych odnosił się do zdiagnozowania następujących problemów:

- ✓ **Problemu alkoholowego (alkoholizmu)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”⁴. Alkoholizm ściśle wiąże się z negatywnymi zjawiskami społecznymi takimi jak: bezrobocie, przemoc, ubóstwo, czy zachowania kryminalne. Problem alkoholowy wśród współczesnych społeczeństw jest problemem o bardzo szerokim zasięgu, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w poniższej diagnozie.
- ✓ **Problemu narkotykowego (narkomania)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”⁵. W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala zjawiska wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy.
- ✓ **Problemu nikotynowego (nikotynizm)** – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Nikotynizm jest uzależnieniem fizycznym i psychicznym. Został szczegółowo opisany w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD 10. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia, dostępności papierosów dla uczniów na terenie gminy, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców gminy.

⁴ T. Pilch, *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, str. 92.

⁵ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2018 r. poz. 1030),

2.3. WYBÓR METOD I TECHNIK BADAWCZYCH

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: **problemu alkoholowego, nikotynowego i narkotykowego**. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród trzech grup społecznych: dorosłych mieszkańców gminy, uczniów oraz sprzedawców. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

Przez metodę badawczą rozumie się na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza⁶. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedne, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych. Wszystko zależy od tego jakich danych potrzebujemy. Badacze jakościowi szukają odpowiedzi na pytania „jak?”, „dlaczego?”, skupiając się na pojedynczych jednostkach lub małych grupach. Badania te mają na celu zrozumieć głębsze przyczyny zachowań ludzi. Z racji tego, że obejmują niewielką liczbę badanych, wyników nie można uogólniać ich na całą populację. Metody badań ilościowych posługują się głównie liczbami i odpowiadają na pytania „ile?” i „jak często?”. Ten typ badań przeprowadzany jest na większą skalę, niż w metodach jakościowych, a jego wyniki można przekładać na populację⁷.

Badania wśród wszystkich grup zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową. Ankiety wśród mieszkańców i sprzedawców alkoholu zostały przeprowadzone za pomocą **techniki PAPI** (*Paper And Pen Personal Interview*). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. W przypadku uczniów zastosowano badanie ankietowe za pomocą **techniki CAWI** (*Computer Assisted Web Interviews*). Technika ta polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie. Przed przystąpieniem do ankietowania uczniów, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informację o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych.

Podsumowując – w obecnej diagnozie zastosowano metodę ilościową (sondaż diagnostyczny) rozumiejąc ją jako powtarzalne, skuteczne sposoby rozwiązania problemu badawczego. W ramach tej metody zastosowano dwa rodzaje technik: CAW i PAPI rozumianych

⁶ J. Sztumski, *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, s. 60.

⁷ J. Przewłocka, *CAWI- specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju*. s. 97.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

jako sposoby zbierania danych realizowane w ramach obranej metody. Narzędziem, to znaczy przedmiotem służącym do realizacji techniki był kwestionariusz ankiety.

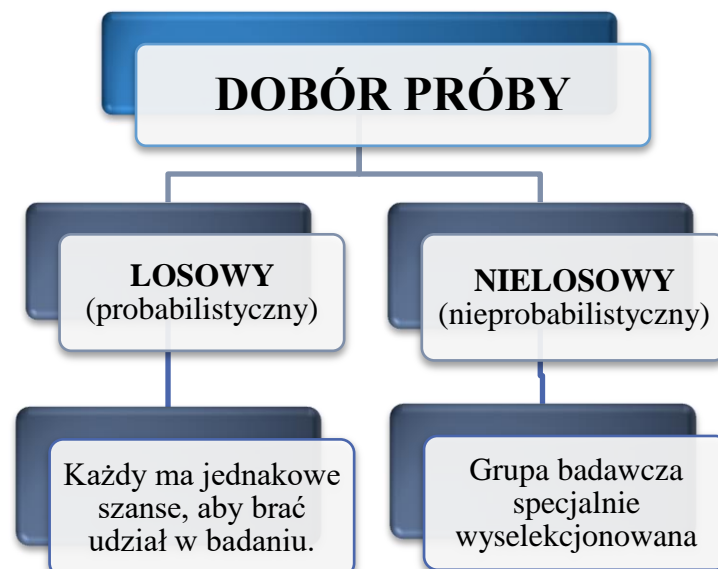
Tabela 2. Metody, techniki i narzędzia zastosowane w diagnozie.

Metoda (ilościowa) powtarzalne, skuteczne sposoby rozwiązywania problemu badawczego.	Technika sposoby uzyskiwania, zbierania danych realizowane w ramach obranej metody.	Narzędzie każdy przedmiot służący do realizacji wybranej techniki badań.
Sondaż diagnostyczny	Ankieta (CAWI, PAPI)	Kwestionariusz ankiety

2.4. DOBÓR PRÓBY

Najczęściej badana przez nas zbiorowość jest zbyt liczna, aby zbadać jej wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Występują dwa typy doboru próby: losowy i nielosowy. Podejmując decyzję o wyborze doboru próby, powinniśmy kierować się tym, jaki jest cel naszych badań. Zróżnicowany (losowy) dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Rysunek 2. Dobór próby uczestników badania.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Badania zostały przeprowadzane w marcu 2019 roku. W badaniu łącznie wzięły udział **232 osoby**. Poniższa tabela przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej:

2.5. NARZĘDZIA BADAWCZE

Kwestionariusz ankiety można podzielić na 3 części.

1. **Część adresowo-tytułowa** → umieszcza się ją na pierwszej stronie naszej ankiety, gdzie wyszczególnione są takie kwestie jak: nazwa ośrodka badawczego, tytuł kwestionariusza oraz szczegółowe instrukcje dla naszego respondenta.
2. **Część merytoryczna** → zawarte są w niej nasze pytania dotyczące zagadnienia, które badamy.
3. **Część metryczkowa** → zawarte są w niej dane dotyczące respondenta. Są to np. płeć, wykształcenie, stan cywilny, przedział wiekowy lub miejsce zamieszkania. Informacje te pozwalają na korelacje z innymi pytaniami zawartymi w ankiecie.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Wyniki **przedstawione** w raporcie mają charakter procentowy. **Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).**

2.6. ETYKA PROWADZONYCH BADAŃ

Podczas prowadzenia badań społecznych wyróżnia się kilka podstawowych reguł, jakimi powinien kierować się badacz, aby nasze badania były prowadzone w sposób etyczny. Wśród nich wymienia się między innymi:

- ✓ świadomą zgodę respondenta, który ma pełną wiedzę, co do charakteru swojego uczestnictwa w badaniu,
- ✓ unikanie wprowadzania w błąd respondentów,
- ✓ zagwarantowanie badanym poufności oraz uszanowania ich prywatności,
- ✓ niedopuszczenie do sytuacji celowych pominięć i manipulacji w trakcie zbierania i analizy danych,
- ✓ podmiotowe traktowanie badanych osób,
- ✓ nieszkodzenie w żaden sposób badanym,
- ✓ jasne i precyzyjne informowanie badanych o korzyściach i obciążeniach⁸

Badane przez nas osoby wypełniały ankietę samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostawali informowani o pełnej anonimowości badania, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania arkusza ankiety, co sprawia, że nasze badania prowadzone są w sposób etyczny.

---

⁸ E. Babbie, *Badania społeczne w praktyce*, s.515-519.

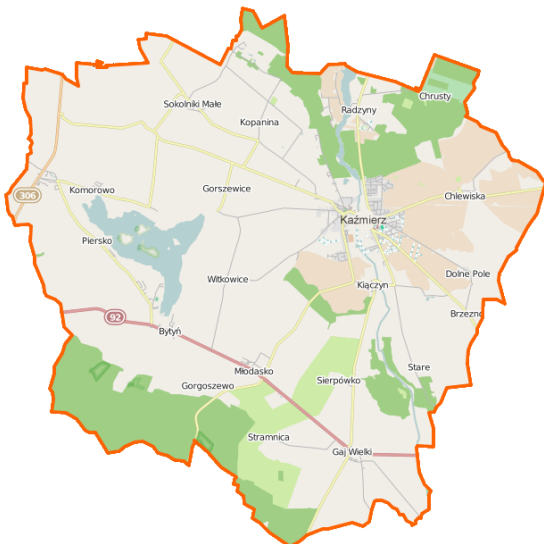
3. ANALIZA DANYCH INSTYTUCJONALNYCH

Punktem wyjścia diagnozy była analiza danych zastanych, której celem było poznanie specyfiki badanego regionu. Dokładnej analizie poddano informacje dotyczące problemów społecznych występujących w gminie Kaźmierz. Rozdział ten stanowi podsumowanie zebranego materiału danych instytucjonalnych oraz wprowadzenie do głównej części diagnozy, tj. analizy opinii respondentów na temat problemów społecznych dotyczących gminę Kaźmierz.

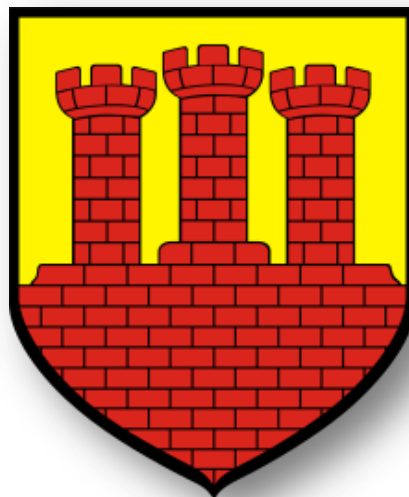
3.1. POŁOŻENIE GMINY KAŻMIERZ

Gmina Kaźmierz to gmina wiejska położona w województwie wielkopolskim, w powiecie szamotulskim. Siedzibę gminy stanowi miejscowość Kaźmierz. Kaźmierz leży w bliskiej odległości od Poznania – od miasta gminę dzieli zaledwie 20 km. Kaźmierz położony jest na obszarze pojezierza Poznańskiego, a na jego terenie znajdują się dwa zbiorniki wodne – Jezioro Bytyńskie oraz sztuczny akwen w Radzynach. Powierzchnie gminy szacuje się na 128,2 km², na których funkcjonuje 18 sołectw. Największą miejscowością po Kaźmierzu jest Bytyń, natomiast sąsiednimi gminami Kaźmierza są od południa Tarnowo Podgórne, od wschodu Rokietnica, od północy Szamotuły oraz od zachodu Duszniki.

Rysunek 3. Mapa gminy Kaźmierz. Podział administracyjny.

Rysunek 4. Herb gminy Kaźmierz.

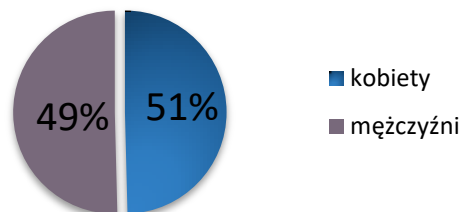

3.2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Kaźmierz w roku 2017 zamieszkiwało 8 475 osób, z czego 49% stanowiły mężczyźni, a 51% kobiety⁹.

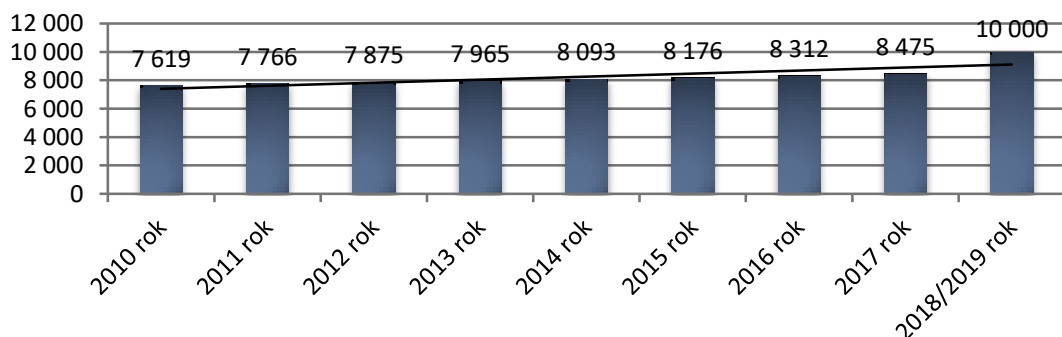
Wykres 1. Struktura demograficzna gminy Kaźmierz ze względu na płeć.

Źródło: www.polskawliczbach.pl/gmina_Kazmierz

Współczynnik feminizacji wskazuje, że na każdych 100 mężczyzn przypadają 104 kobiety, z kolei współczynnik maskulinizacji pokazuje, że na każde 100 kobiet przypada 96 mężczyzn. Poniższy wykres przedstawia szczegółowe dane dotyczące populacji gminy Kaźmierz. Na przestrzeni ostatnich lat odnotować możemy systematyczny wzrost liczby ludności. Obecnie szacuje się, że na terenie gminy mieszka około 10 tysięcy mieszkańców. Liczba ta jest dość trudna do ustalenia ze względu na brak meldunku części osób zamieszkujących gminę.

Wykres 2. Populacja – gmina Kaźmierz w latach 2010-2018/2019¹⁰.

Źródło: www.polskawliczbach.pl/gmina_Kazmierz, dane z Urzędu Gminy.

⁹ www.polskawliczbach.pl

¹⁰ Opracowanie własne, na podstawie danych pochodzących z Urzędu Gminy.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

W kwestii wieku dane kształtują się następująco: średni wiek kobiet wynosi 38,7 lata, natomiast średni wiek mężczyzn szacuje się na 36,8 lat. Średni wiek ogółu populacji wynosi 37,8 lat i jest on niższy od średniego wieku szacowanego na poziomie wojewódzkim (40,3 lata). Dane pochodzą z 2017 roku.

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Kaźmierz dodatni i wynosi 44. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 5,25 na 1000 mieszkańców gminy. Jest on wyższy, niż współczynnik przyrostu województwa wielkopolskiego (2,1). W roku 2017 w gminie Kaźmierz urodziło się 57 dziewczynek oraz 53 chłopców, co daje łącznie 110 urodzeń żywych. Współczynnik urodzeń jest wyższy, niż współczynnik urodzeń liczony dla województwa wielkopolskiego na 1000 ludności (13,1 dla gminy Kaźmierz i 11,6 dla województwa wielkopolskiego). W roku 2016 zanotowano 60 przypadki zgonów na terenie gminy Kaźmierz (26 kobiet i 34 mężczyzn). Współczynnik zgonów (7,3) jest niższy od współczynnika liczonego dla województwa wielkopolskiego (9,3). Poniższa tabela przedstawia omawiane dane.

Tabela 3. Dane dotyczące przyrostu naturalnego, statystyk urodzeń oraz statystyk zgonów na terenie gminy Kaźmierz.

Przyrost naturalny (2017)	Kobiety (21)	Mężczyźni (23)
Statystyki urodzeń (2017)	Dziewczynki (57)	Chłopcy (53)
Statystyki zgonów (2016)	Kobiety (26)	Mężczyźni (34)

Źródło: www.polskawliczbach.pl/gmina_Kazmierz

Analizując pozostałe dane demograficzne, w tym stan cywilny mieszkańców, stwierdzić możemy, że wyniki kształtują się następująco: osoby żonate/zamężne stanowią 58% ogółu ludności, kawalerowie i panny-30%, z kolei wdowcy i wdowy – 9%. 3% ogółu ludności to osoby rozwiedzione, natomiast w przypadku 0,4% populacji nie udało się ustalić stanu cywilnego.

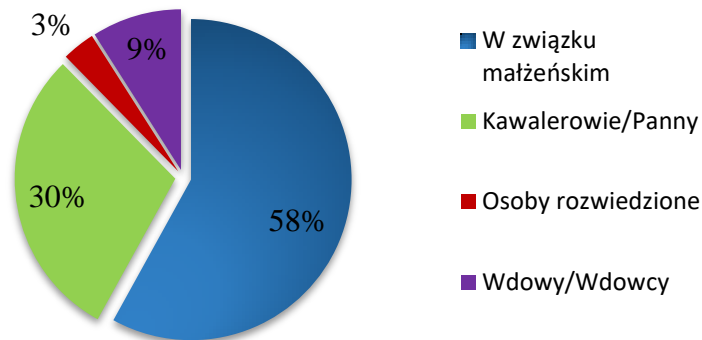
Biorąc pod uwagę współczynnik małżeństw w roku 2017 na 1000 ludności kształtuje się on na poziomie 5,6 natomiast współczynnik rozwodów wynosi 1,7. (Małżeństwa i rozwody na 1000 ludności w roku 2017)¹¹.

¹¹ www.polskawliczbach.pl/gmina_Kazmierz

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców gminy Kaźmierz.

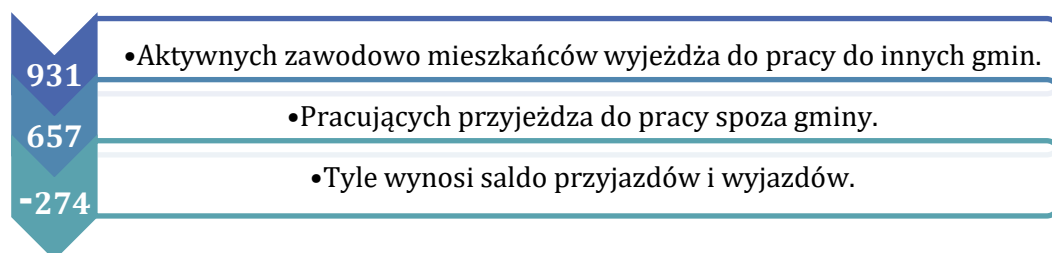
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Narodowy Spis Powszechny (2011 rok).

3.3. RYNEK PRACY

Analizując kwestie związane z rynkiem pracy należy w pierwszej kolejności zorientować się, jak wyglądają statystyki dotyczące osób aktywnych zawodowo oraz osób bezrobotnych. Mówiąc o osobach aktywnych zawodowo mamy na myśli wszystkie osoby zatrudnione z pominięciem osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

W gminie Kaźmierz wskaźnik osób pracujących wynosi 145, co oznacza, że na 1000 osób 145 jest zatrudnionych. Należy zauważyć, że wskaźnik ten jest zdecydowanie niższy, niż wskaźnik liczony dla województwa wielkopolskiego (277). 46,8% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 53,2% mężczyźni. Większość osób aktywnych zawodowo wyjeżdża do pracy poza teren gminy. Taka sytuacja spowodowana jest zapewne bliską odległością Poznania i Tarnowa Podgórnego oraz dogodną infrastrukturą drogowo-komunikacyjną.

Rysunek 5. Dane dotyczące migracji w zakresie rynku pracy.

Źródło: www.polskawliczbach.pl/gmina_Kazmierz

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Na terenie gminy Kaźmierz dominuje przede wszystkim przemysł i budownictwo oraz rolnictwo. Na przestrzeni ostatnich lat wzrasta działalność sektora usługowego, przede wszystkim pod względem turystyki i rekreacji, co wynika z dogodnego położenia gminy oraz jej licznych walorów krajobrazowo-przyrodniczych. Procesy urbanizacyjne przyczyniły się do rozwoju funkcji mieszkalnej i usługowej gminy. Na terenie Kaźmierza działalność rozpoczęły średnie i małe firmy zajmujące się usługami, handlem, transportem, czy też budownictwem.

Tabela 4. Rozkład procentowy aktywnych zawodowo mieszkańców miasta i gminy wysoka ze względu na charakter wykonywanej pracy. Dane powiatowe.

19%	Sektor rolniczy (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo)
46%	Przemysł i budownictwo
13%	Sektor usługowy (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja)
1%	Sektor finansowy (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)

Źródło: www.polskawliczbach.pl/gmina_Kazmierz

Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie. Bezrobocie rejestrowane w gminie Kaźmierz wynosiło w 2017 roku 3,5% (5% wśród kobiet i 2% wśród mężczyzn). Szacunkowa stopa bezrobocia jest niższa, niż wskaźnik liczony dla województwa wielkopolskiego (3,7%). W roku 2018 gminę Kaźmierz zamieszkiwało 96 osób zarejestrowanych jako bezrobotne. 65 z nich stanowiły kobiety z kolei 31 mężczyźni. Prawie połowa osób (44) zarejestrowanych jako bezrobotne to osoby bezrobotne długotrwale¹².

Miesięczne wynagrodzenie brutto w roku 2017 kształtowało się na poziomie 4 483 zł i było wyższe, niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie liczone dla województwa wielkopolskiego (4 124 zł). Na przestrzeni ostatnich lat zauważyć można wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia i spadek bezrobocia, co jest tendencją pozytywną.

Rysunek 6. Dane dotyczące kwestii aktywności zawodowej, bezrobocia rejestrowanego oraz średniego miesięcznego wynagrodzenia mieszkańców gminy Kaźmierz.

	3,5%	•bezrobocie rejestrowane
	145	•osoby aktywne zawodowo (na 1000)
	4 483 zł	•średnie miesięczne wynagrodzenie

Źródło: www.polskawliczbach.pl/gmina_Kazmierz

¹² www.bdl.stat.gov.pl

3.4. INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA I KULTURALNO-REKREACYJNA

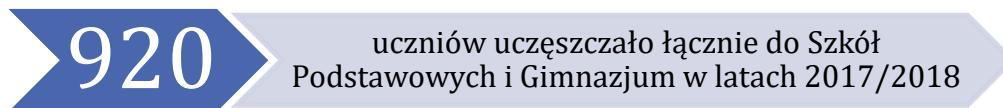
3.4.1. EDUKACJA

Na terenie gminy funkcjonują następujące jednostki oświatowe:

Tabela 5. Jednostki oświatowe funkcjonujące na terenie gminy.

Przedszkola
Przedszkole Samorządowe w Kaźmierzu
Przedszkole Niepubliczne w Sokolnikach Wielkich
Przedszkole Publiczne w Kaźmierzu
Szkoły Podstawowe i Gimnazja
Szkoła Podstawowa w Kaźmierzu
Szkoła Podstawowa w Bytniu
Szkoła Podstawowa w Sokolnikach Wielkich
Szkoła Podstawowa w Gaju Wielkim
Gimnazjum w Kaźmierzu

Źródło: Plan rozwoju oświaty oraz wspomaganie szkół w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych na terenie gminy Kaźmierz.

Liczba uczniów uczęszczających do placówek oświatowych w gminie Kaźmierz systematycznie wzrasta. Taki stan rzeczy jest zjawiskiem pozytywnym z demograficznego punktu widzenia – oznacza to, że przyrost naturalny charakteryzuje się wskaźnikiem dodatnim, wzrasta liczba osób w wieku przedprodukcyjnym oraz następuje zjawisko tzw. „młodnienia społeczeństwa”.

Warto również zwrócić uwagę na dobry poziom kształcenia, jaki oferuje gmina. Wyniki nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjum, na tle powiatu szamotulskiego oraz województwa wielkopolskiego są bardzo obiecujące.

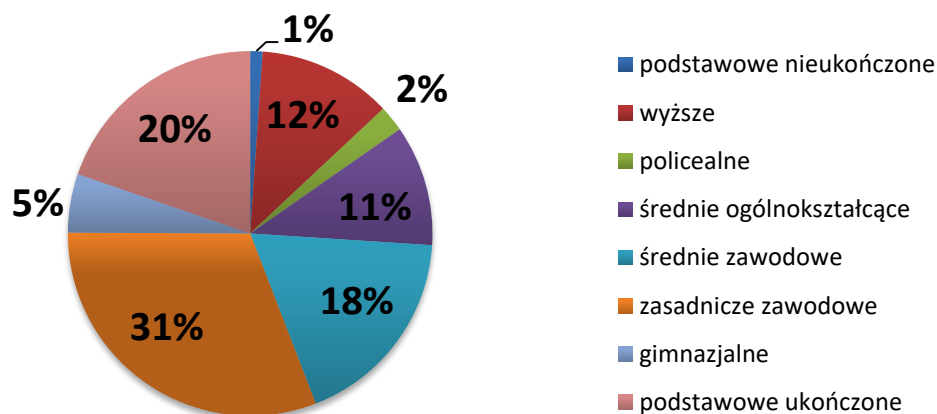
Gmina Kaźmierz prowadzi politykę oświatową przede wszystkim pod kątem nieustannej poprawy jakości i dostępności usług edukacyjnych, na co poświęca znaczną część budżetu gminy. Pomimo tego Kaźmierz w dalszym ciągu boryka się z nadmiarem uczniów w szkołach oraz brakiem dużym pomieszczeń socjalnych w budynkach szkolnych.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Największy odsetek mieszkańców powiatu szamotulskiego legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym (31%) i podstawowym (20%). Najmniej osób posiada natomiast wykształcenie policealne (2%) oraz zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej (1%). Wykształcenie mieszkańców powiatu jest nieznacznie niższe, niż wskaźniki liczone dla województwa wielkopolskiego. Poniższy wykres prezentuje szczegółowe dane dotyczące wykształcenia mieszkańców powiatu.

Wykres 4. Wykształcenie mieszkańców powiatu szamotulskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Narodowy Spis Powszechny (2011 rok).

3.4.2. KULTURA I REKREACJA

W gminie Kaźmierz funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury zlokalizowany przy ul. Nowowiejskiej, który stanowi główną jednostkę kulturowo-rekreacyjną. Przy Gminnym Ośrodku Kultury w Kaźmierzu działa wiele sekcji i zespołów, które prowadzą różnorodne zajęcia między innymi: ognisko muzyczne, fitness, jogę, warsztaty kulinarne dla dzieci, zajęcia taneczne (takie jak: taniec modern, jazz, latino), warsztaty gry na gitarze, sekcję szachową, wokalną oraz chór¹³.

Rysunek 7. Logo gminnego ośrodka kultury w Kaźmierzu.

Źródło: www.gok-kazmierz.pl

¹³ www.gok-kazmierz.pl

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Mieszkańcy gminy oprócz aktywnego korzystania z oferty proponowanej przez GOK mogą także udzielać się w organizacjach o zróżnicowanej tematyce spośród których można wymienić, takie jak¹⁴:

1. Klub Sportowy „Czarni” – Kaźmierz
2. Uczniowski Klub Sportowy „SOKÓŁ” Kaźmierz
3. Uczniowski Klub Sportowy Akademia Sportowa ORLIK Kaźmierz
4. Klub Sportowy „Czerwoni” – Gaj Wielki
5. Związek Harcerstwa Polskiego – 65 DHŚ im. Zawiszy Czarnego
6. Ochotnicza Straż Pożarna – jednostki w miejscowościach: Kaźmierz, Radzyny, Kopanina, Sokolniki Małe, Bytyń, Gaj Wielki, Chlewiska, Gorszewice
7. Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej - Oddział w Kaźmierzu
8. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Koło nr 2 w Kaźmierzu, Oddział Rejonowy Szamotuły
9. Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych – Koło w Kaźmierzu
10. Polski Związek Wędkarski w Poznaniu – Koło nr 149 w Kaźmierzu
11. Koła Gospodyń Wiejskich – w miejscowościach: Kaźmierz, Bytyń, Gorszewice, Radzyny, Sokolniki Małe, Kopanina, Pólko
12. Caritas – Kaźmierz, Bytyń
13. Stowarzyszenia: „Kaźmierz”, „Zielone Radzyny”, „Krwiodawcy Kaźmierz”
14. Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Istotną funkcję pełni również Biblioteka gminy Kaźmierz zlokalizowana przy ul. Dworcowej 14. Biblioteka posiada dwie filie: w Gaju Wielkim oraz w Bytyniu. Biblioteka działa od roku 1949 i od początku swojego istnienia nie ograniczała się do gromadzenia i wypożyczania książek. Pełniła ważne centrum kulturalno-oświatowe; organizowała spotkania autorskie, prelekcje czy wystawy¹⁵. W roku 2017 szacowana liczba czytelników wyniosła 101 osób, a wypożyczenia księgozbioru ukształtowały się na poziomie 16 wolumenów na mieszkańca¹⁶.

W roku 2017 odbyły się 32 wydarzenia kulturalno-sportowe, a suma ogólna uczestników wyniosła 2 400. Najpopularniejsze okazały się koncerty oraz festiwale i przeglądy artystyczne.

¹⁴ Program Rozwoju Gminy Kaźmierz na lata 2014-2020.

¹⁵ www.biblioteka-kazmierz.pl

¹⁶ Statystyczne Vademecum Samorządowca, Gmina Kaźmierz.

Tabela 6. Imprezy organizowane przez jednostki kulturalne w 2017 roku.

Liczba imprez/wydarzeń	Liczba uczestników	Rodzaj imprezy/wydarzenia
2	400	Festiwale/przeglądy artystyczne
10	1 200	Koncerty
1	50	Prelekcje/wykłady
8	400	Imprezy turystyczne i sportowe
1	150	Pokazy teatralne
10	200	Warsztaty
	SUMA	
32	2 400	

Źródło: www.polskawliczbach.pl/gmina_Kazmierz

Gmina Kaźmierz posiada także liczne i wciąż rozwijające się walory turystyczne, a położenie Kaźmierza na terenie Pojezierza Poznańskiego wraz z Jeziorem Bytyńskim, Lasami Bytyńskimi i Lasami Radzyńskimi przyciąga z roku na rok coraz więcej turystów.

Rysunek 8. Jezioro Bytyńskie.

Źródło: www.kazmierz.info.pl

3.5. JEDNOSTKI POMOCOWE NA TERENIE GMINY KAŹMIERZ

Główną jednostką pomocową na terenie gminy Kaźmierz stanowi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaźmierzu zlokalizowany przy ul. Szamotulskiej. Został powołany na mocy Uchwały Gminnej Rady Narodowej w Kaźmierzu Nr X/49/90 z dnia 30 kwietnia 1990 roku i działa w oparciu o statut przyjęty Uchwałą Nr XLIX/309/14 Rady Gminy Kaźmierz z dnia 04.09.2014 roku¹⁷. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokiej realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz. U. z 2018r. poz. 1508).

GOPS zajmuje się przede wszystkim:

- Realizacją zadań zleconych, zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie pomocy społecznej.
- Przyznawaniem dodatków mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego.
- Podejmowaniem działań wobec dłużników alimentacyjnych.
- Wspieraniem rodziny.

GOPS

*Ul. Szamotulska 20 c
64-530 Kaźmierz
Tel. 61 29 18 360
ops@kazmierz.pl*

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,

¹⁷ www.gopskazmierz.pl

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

- klęski żywiołowej lub ekologicznej¹⁸

Oprócz zadań ustawowych GOPS w Kaźmierzu poszerzył swoją ofertę o usługi Asystenta Rodziny, do którego zadań należy między innymi:

- Prowadzenie poradnictwa (doradzania) i edukacji (nauczania) dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielanie informacji na temat pomocy świadczonej przez różne instytucje.
- Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych i wychowawczych.
- Podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.
- Sporządzanie planu pracy z rodziną.
- Po zakończeniu pracy z rodziną monitorowanie jej funkcjonowania¹⁹.

W siedzibie GOPS można korzystać z bezpłatnych porad psychologa przyjmującego dwa dni w tygodniu. Mieszkańcy mogą także korzystać z nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, które świadczone jest przy ul. Topolowej trzy dni w tygodniu. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje rozpoznanie problemu i udzielenie porady dostosowanej do indywidualnej sytuacji osoby korzystającej z porady. Osoba korzystająca jest informowana o przysługujących jej prawach oraz spoczywających na niej obowiązkach. W razie potrzeby, podczas porady może być sporządzony wspólnie z osobą zainteresowaną plan wyjścia z trudnej sytuacji oraz udzielona pomoc w jego realizacji. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje różnorodne dziedziny, w tym między innymi kwestie zadłużenia, sprawy mieszkaniowe oraz problemy z zakresu ubezpieczeń społecznych²⁰. Osoby niepełnosprawne mogą liczyć na modyfikację usług porad prawnych tak, by jak najlepiej dostosować się do ich potrzeb.

Ważnym ze społecznego punktu widzenia wydarzeniem było oficjalne otwarcie Klubu Seniora w Kaźmierzu dnia 1 marca 2019 roku. Projekt powstał dzięki dofinansowaniu z Wielkopolskiego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020, jako projekt „Aktywni Seniorzy w gminie Kaźmierz!”. Obecnie Klub liczy około 120 osób a jego uczestnicy mogą korzystać z szeregu zajęć; florystycznych, manualnych, gimnastycznych, kulinarnych, czy nawet wyjazdów na basen²¹. Jest to niezwykle istotna inicjatywa, która pozytywnie wpływa na wizerunek gminy oraz przede wszystkim zapobiega wykluczeniu społecznemu seniorów i zacieśnia więzi lokalne, pełniąc funkcję aktywizacji społecznej.

---

¹⁸ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

¹⁹ www.gopskazmierz.pl

²⁰ www.kazmierz.pl

²¹ www.gopskazmierz.pl

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Mówiąc o jednostkach pomocowych nie można pominąć takich i podmiotów, jak:

- Urząd Gminy w Kazimierzu.
- Komenda Powiatowa Policji oraz rewir dzielnicowy w Kazimierzu.
- OSP Kaźmierz.
- Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny oferujący pomoc z zakresu uzależnień i przemocy.
- Służba Zdrowia min. Ośrodek Zdrowia w Kaźmierzu.
- Organizacje Pozarządowe.

3.6. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY KAŹMIERZ

Problemy społeczne, które dotyczą całe narody, państwa, miasta, gminy czy nawet małe wsie są nieodzownym elementem życia w społeczności stanowiącej pewnego rodzaju wspólny organizm. Kładąc nacisk właśnie na to, że życie gminy to przede wszystkim życie zamieszkujących w niej ludzi problem społeczny rozumieć możemy, jako: „taki stan społeczny, który znaczna część społeczeństwa definiuje jako łamanie norm społecznych, będących dla nich szczególnie cennymi. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę dla efektywnego funkcjonowania państwa, utrudniają, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych. Problem społeczny stanowi rozdźwięk między uznanymi wzorami a aktualnym stanem rzeczy. Warty podkreślenia jest fakt, że żadne warunki społeczne nie mogą być uznane za problem społeczny, jeśli nie zostaną one określone za pomocą uznanych wartości jako problem przez znaczącą liczbę ludności”²². Zaczynając analizę problemów społecznych należałoby w pierwszej kolejności zastanowić się nad poziomem przestępczości w Kaźmierzu. Statystyki wydają się być pozytywne.

Tabela 7. Statystyki dotyczące przestępczości w gminie Kaźmierz²³.

<p>W 2017 roku w gminie Kaźmierz stwierdzono szacunkowo 140 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 16,56 przestępstw. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.</p>	<p>Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Kaźmierz wynosi 86,40% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.</p>	<p>W przeliczeniu na 1000 mieszkańców najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 9,96 (wykrywalność 80%) oraz przeciwko mieniu - 5,12 (wykrywalność 64%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,28 (99%), o charakterze gospodarczym - 3,00 (92%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,32 (100%).</p>
---	---	---

²² *Leksykon Polityki Społecznej*. Barbara Rysz-Kowalczyk (red.). Warszawa: ASPRA-JR, 2001.

²³ www.polskawliczbach.pl/gmina_Kazmierz

3.6.1. PROBLEM UZALEŻNIEŃ

We współczesnym świecie na niespotykaną wcześniej skalę pojawiło się zjawisko nadużywania substancji odurzających. Szczególnie wśród ludzi młodych, którzy często nie mają świadomości zagrożenia, odurzanie stanowi alternatywę – sposób na życie. Ta plaga społeczna dotknęła wiele krajów, szczególnie na zachodzie i w szybkim czasie dotarła do naszego kraju. Już od samego początku miała ona charakter dynamiczny. Obecnie obserwujemy coraz większe nasilenie tego zjawiska. Badania pokazują, iż już coraz młodsze dzieci deklarują zażywanie substancji psychoaktywnych oraz sięganie po alkohol i nikotynę.

Okres dojrzewania jest dla młodych ludzi czasem wyjątkowym. I to nie tylko dlatego, że bywa on okresem „burzy i naporu”, ale też dlatego, że jest to okres przełomowy między byciem już dorosłym, a pozostawaniem jeszcze dzieckiem. W tym czasie młody człowiek szuka swojej tożsamości, testuje własne możliwości, poszukuje wrażeń i przygód. W związku z tym, wiek adolescencji to również czas, w którym młodzi ludzie często sięgają po substancje psychoaktywne. Są one próbą zaspokojenia specyficznych potrzeb wieku dorastania: integracji z rówieśnikami, manifestowania niezależności od dorosłych oraz wyrażeniu tożsamości. Na podjęcie próby sięgania po substancje uzależniające wpływa wiele czynników. Ogromny wpływ na to zjawisko mają więzi rodzinne. Współcześnie obserwuje się coraz większe osłabienie relacji rodzinnych, które w dużej mierze przekładają się na jakość kontaktów dzieci z rodzicami. Liczne teorie socjologiczne wskazują, iż nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji. Tym samym nieprawidłowo funkcjonująca rodzina może spowodować ukształtowanie się osobowości dziecka podatnej na uzależnienie, jak również być powodem wielu stresogennych sytuacji, mogących stać się przyczyną inicjacji narkotykowej, alkoholowej, czy też nikotynowej²⁴.

Poza tym silny konformizm wśród młodzieży w dużej mierze wpływa na zjawisko uzależnień. Młodzież swój pierwszy kontakt z używkami ma przede wszystkim w środowisku rówieśniczym – to wpływ innych jednostek skłania ich do eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi. Wśród innych czynników wymienić można również: ciekawość oraz skłonności osobnicze.

Główną jednostkę zajmującą się problemem uzależnień na terenie gminy Kaźmierz stanowi Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadaniem GKRPA jest również tworzenie i współrealizacja uchwalanego corocznie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

²⁴ Gaś Z. (1994). Rodzina a uzależnienia, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej Lublin.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz**Tabela 8. Najważniejsze dane dotyczące problemu uzależnień w gminie Kaźmierz w roku 2018.**

W roku 2018 w gminie Kaźmierz obowiązywał gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
W roku 2018 w gminie Kaźmierz przyjęto uchwałę w sprawie maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Uchwała została przyjęta z uwzględnieniem konsultacji ze stowarzyszeniami abstynenckimi oraz w oparciu o diagnozę lokalnych problemów alkoholowych.
Jednocześnie nie obowiązywał uchwalony przez radę gminy zakaz sprzedaży, podawania, wnoszenia oraz spożywania napojów alkoholowych na stacjach benzynowych oraz na basenach i kąpieliskach.
Ogólna suma liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ukształtowała się na poziomie 92.
Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy wyniosła 6 819 739 zł.
Nie odnotowano żadnego przypadku interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 43 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.
GKRPA przeprowadziła rozmowy z 2 osobami uzależnionymi od alkoholu i jedną osobą będącą członkiem rodziny osoby uzależnionej.
GKRPA podjęła czynności wobec 4 osób zmierzające do obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu. Wobec 3 osób GKRPA wystąpiła z wnioskiem do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.
Członkowie GKRPA nie uczestniczyli w szkoleniach z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych.
Gmina nie finansowała działań zmierzających do zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych realizowanych w ramach GPPiRPA.
W roku 2018 na terenie gminy Kaźmierz działał wspomniany w poprzedniej części diagnozy punkt konsultacyjno-informacyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin.
Na działalność punktu konsultacyjno-informacyjnego wydatkowano kwotę rzędu 42 208 ze środków GPPiRPA.
Punktu konsultacyjno-informacyjny czynny był 24 godziny w miesiącu i udzielił 97 porad osobom z problemem alkoholowym i 10 porad dorosłym członkom rodziny z problemem alkoholowym (w tym DDA).
W skład kadry punktu konsultacyjno-informacyjnego wchodziły 2 osoby (specjaliści psychoterapii uzależnień posiadający certyfikat nadany przez PARPA).
Na terenie gminy Kaźmierz działała jedna grupa samopomocowa dla osób z problemem alkoholowym (AA) oraz jedna grupa samopomocowa dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym.
Zatrzymano 15 osób nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych w 2018 roku.

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 r.

3.6.2. PROBLEM PRZEMOCY

Przemoc staje się coraz bardziej widoczna w polskiej rzeczywistości społecznej. Jej eskalacja zatacza coraz szersze kręgi w świecie współczesnym, przyjmując nowe formy i powodując coraz szersze, tragiczne skutki. W celu dokładnego zdiagnozowania problemu przemocy należy w pierwszej kolejności zastanowić się, co rozumiemy pod hasłem: „przemoc”, a następnie przeanalizować działania związane z przeciwdziałaniem przemocy podejmowane przez gminę.

Przemoc – to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw drugiej osobie. Narusza prawa i dobra osobiste, powoduje cierpienie i szkody. Przemoc jest działaniem intencjonalnym i zamierzonym, ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Zawsze powoduje ona jakieś szkody. Przemoc to nie to samo co agresja. To co je odróżnia, to przewaga sił jednej ze stron. W przypadku agresji zachowana jest równowaga sił pomiędzy stronami. **Przemoc to nie tylko bicie, czy też siniaki na ciele.**

Może ona przyjmować różne formy:

- **Przemoc fizyczna** – celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub też groźba uszkodzenia ciała. Może ona przybierać postać m.in. popychania, szarpania, bicia. Jest to niezwykle niebezpieczna forma przemocy, gdyż najczęściej zostawia ślady w postaci obrażeń, które mogą doprowadzić nawet do śmierci ofiary.
- **Przemoc psychiczna** – naruszanie godności osobistej. To m.in. powtarzające się poniżanie, ośmieszanie, manipulowanie, brak wsparcia, uwagi, wymagania i oczekiwania, którym nie można sprostać, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi. Jedną z form przemocy psychicznej jest nadopiekuńczość, przejawiająca się w dążeniu do ograniczenia samodzielności poszczególnych członków rodziny w różnych obszarach życia społecznego.
- **Zaniedbanie** – przyjmuje postać ciągłego niezaspokajania podstawowych potrzeb biologicznych oraz psychicznych członków rodziny przez sprawujących nad nimi opiekę bliskimi. Ten rodzaj przemocy może mieć formę niedożywiania dzieci, niewłaściwej opieki nad osobami starszymi, a także lekceważenia emocjonalnego, psychicznego oraz nieokazywania uczuć.
- **Przemoc ekonomiczna** – odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych lub odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie bądź ograniczanie podjęcia pracy zarobkowej, ale również niszczenie przedmiotów.
- **Przemoc seksualna** – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych wbrew woli osoby doznającej przemocy. To m.in. zmuszanie do

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

oglądania filmów pornograficznych, dotykanie wbrew woli w miejscach intymnych, zmuszanie do prostytucji lub zachowań seksualnych z udziałem osób trzecich.

Główną jednostkę zajmującą się problematyką przemocy stanowi Gminny Zespół Interdyscyplinarny. Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie wszelkich służb, jednostek organizacyjnych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 9. Najważniejsze dane dotyczące problemu przemocy w gminie Kaźmierz²⁵.

Gminny punkt konsultacyjno-informacyjny udzielił 22 porady 8 osobom stosującym przemoc w rodzinie.
Na terenie gminy w roku 2018 funkcjonowały 2 punkty konsultacyjne udzielające pomocy i porad dla ofiar przemocy w rodzinie.
Powołano 20 grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Na terenie gminy nie działały grupy wsparcia i terapeutyczne dla osób doświadczających przemocy w rodzinie i placówki pomocy dzieciom doświadczającym przemocy w rodzinie. Nie został także podjęty program oddziaływań dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 r.

3.6.3. PROFILAKTYKA

Profilaktyka społeczna – ogół działań zapobiegawczych niepożądanym zjawiskom w rozwoju i zachowaniu się ludzi to znaczy zapobieganie tym wszystkim sytuacjom, które powodują wyłanianie się potrzeb z zakresu opieki społecznej, terapii grupowej i indywidualnej oraz kompensacji społecznej.

W roku 2018 gmina prowadziła programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowane do dzieci i młodzieży (finansowane w ramach GPPiRPA na kwotę 10 686 zł. Łączna liczba uczniów uczestniczących w tych programach ukształtowała się na poziomie 1 200. Prowadzone programy nie zaliczają się do obszaru programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, czy IPiN).

Na terenie gminy Kaźmierz prowadzone były działania nie będące ustrukturyzowanymi działaniami profilaktycznymi, takie, jak: jednorazowe prelekcje/pogadanki (1 000 uczestników),

²⁵ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 r.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

festyny i inne imprezy plenerowe (1 500 uczestników), konkursy plastyczne, literackie i muzyczne (100 uczestników).

W roku 2018 zostały zrealizowane szkolenia i warsztaty dla rodziców z zakresu profilaktyki problemowej, a liczba ich odbiorców wyniosła 150. Gmina Kaźmierz zorganizowała także warsztaty dla nauczycieli i wychowawców o w.w. tematyce. Wzięło w nich udział 60 pracowników oświaty.

W ramach GPPiRPA gmina Kaźmierz organizowała także sportowe zajęcia pozalekcyjne w których udział wzięło 80 uczestników. W ramach tychże zajęć realizowany był program profilaktyczny. W ramach GPPiRPA organizowane były również działania edukacyjne wśród młodzieży, z których okazję miało skorzystać 200 dzieci i młodzieży oraz działania z zakresu edukacji publicznej.

Podczas realizacji GPPiRPA gmina Kaźmierz współpracowała z innymi gminami, samorządem powiatu i samorządem województwa²⁶.

---

²⁶ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 r.

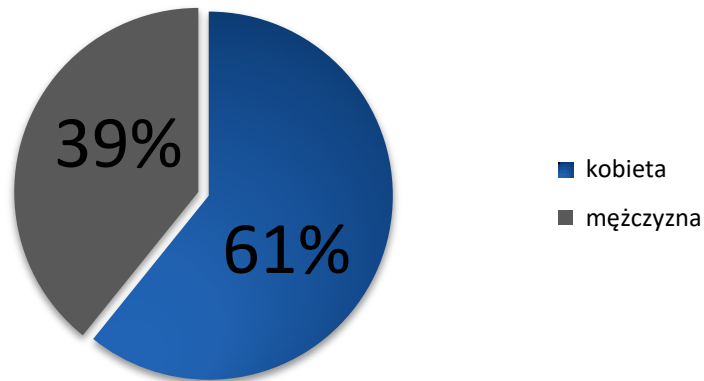

4. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW NA TERENIE GMINY KAŻMIERZ

4.1. STRUKTURA BADANEJ GRUPY

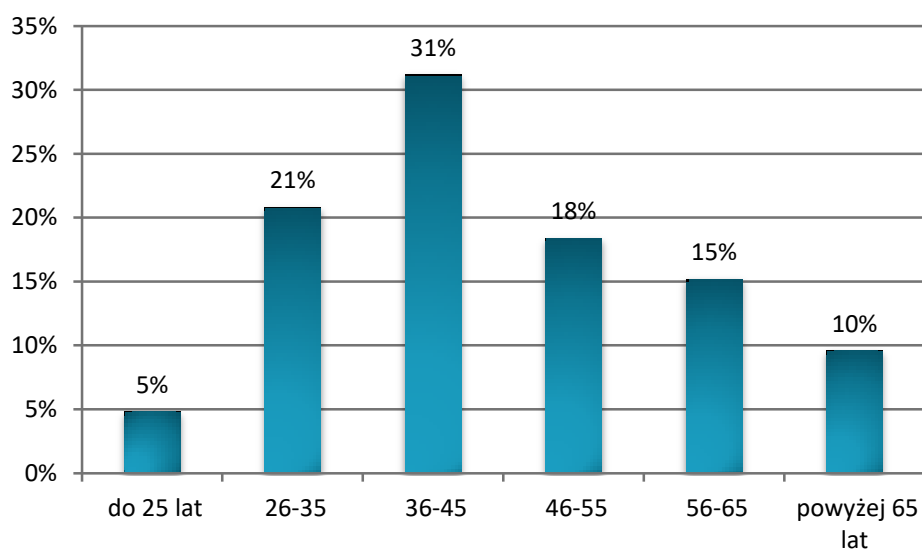
Badana grupa liczyła 125 osób. 61% stanowiły kobiety, z kolei 39% - mężczyźni.

Wykres 5. Płeć badanych mieszkańców.

5% ankietowanych w trakcie badania miało do 25 lat, 21% znalazło się w przedziale wiekowym od 26-35 roku życia, a 31% w przedziale od 36-45 lat. 18% ankietowanych zadeklarowało, że ma od 46-55 lat, a wiek 56-65 lat zaznaczyło 15% mieszkańców. 10% respondentów miało powyżej 65 lat.

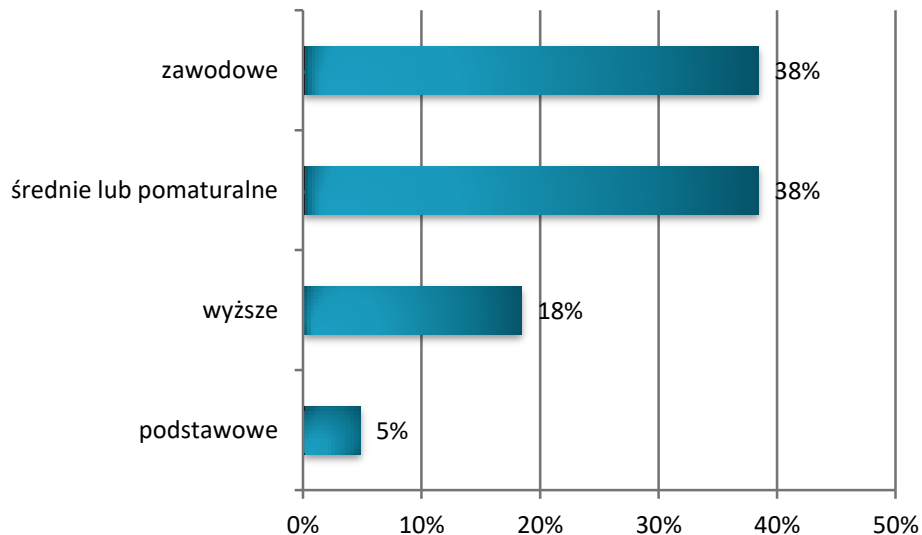
Wykres 6. Wiek badanych mieszkańców.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

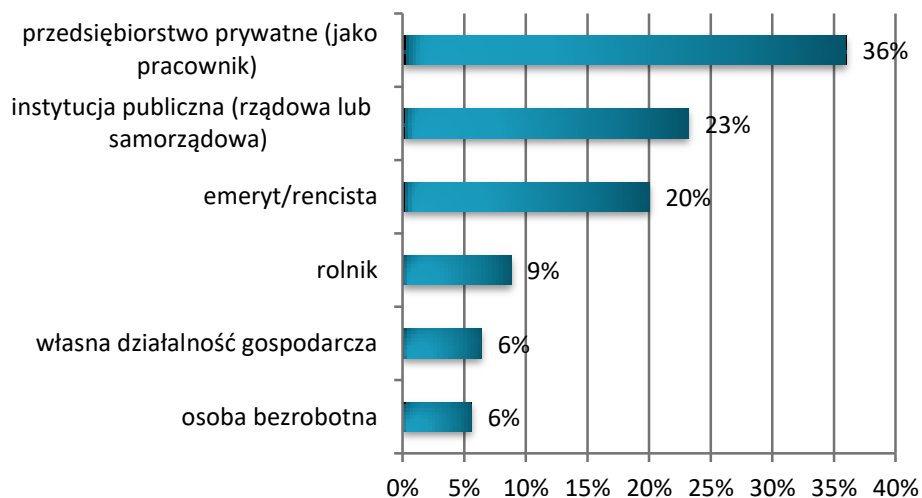
38% badanej grupy zadeklarowało, że posiada wykształcenie zawodowe. Taki sam procent mieszkańców przyznał się do wykształcenia średniego lub pomaturalnego. 18% ankietowanych zaznaczyło odpowiedź: „wykształcenie wyższe”, z kolei 5%: „wykształcenie podstawowe”.

Wykres 7. Wykształcenie badanych mieszkańców.

36% badanej grupy zatrudnionych jest w przedsiębiorstwie prywatnym (jako pracownik), z kolei 23% pracuje w instytucji publicznej. 20% spośród mieszkańców gminy Kaźmierz okazało się emerytami/rencistami. 9% podaje, że ich główne źródło dochodów stanowi rolnictwo, 6% prowadzi własną działalność gospodarczą, natomiast 6% nie posiada obecnie pracy.

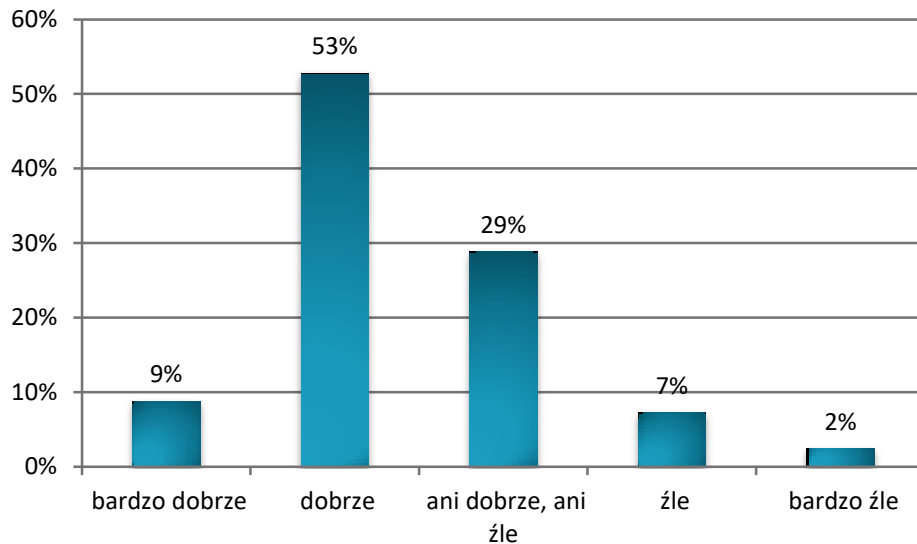
Wykres 8. Miejsce zatrudnienia badanych mieszkańców.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

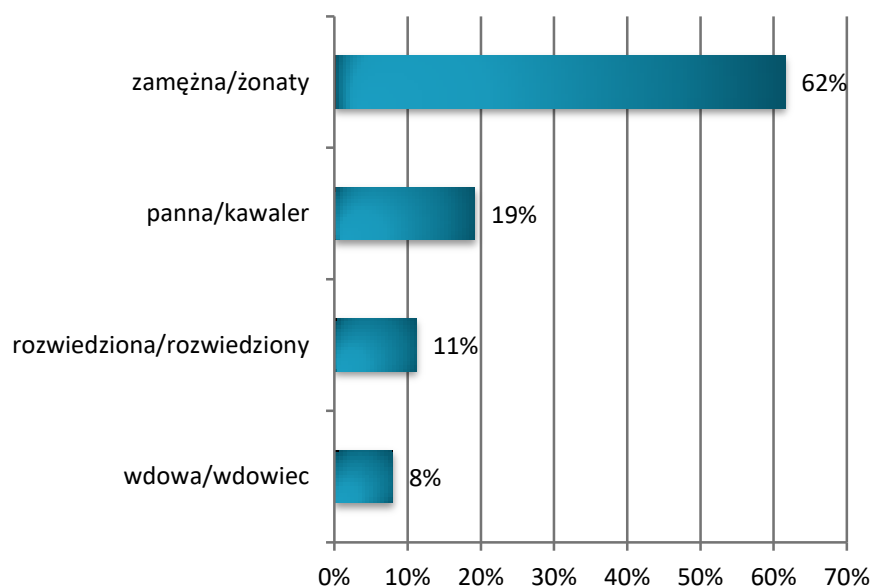
Ankietowani zostali także poproszeni o subiektywną ocenę swojej sytuacji materialnej. Jak wynika z ich odpowiedzi 9% uznało ją za bardzo dobrą, a 53% za dobrą. 29% mieszkańców stwierdziło, że ich sytuacja materialna nie jest ani dobra, ani zła, 7% uznało, że jest zła, z kolei 2% zaznaczyło odpowiedź: „bardzo zła”.

Wykres 9. Jak ocenia pan/i swoją sytuację materialną?

Biorąc pod uwagę kwestię stanu cywilnego, jak wynika z badań 62% ankietowanych pozostaje w związku małżeńskim, 19% jest stanu wolnego (formalnie). Osoby po rozwodzie stanowią 11% badanej grupy, z kolei 8% przyznaje się do wdowieństwa.

Wykres 10. Stan cywilny badanych mieszkańców.

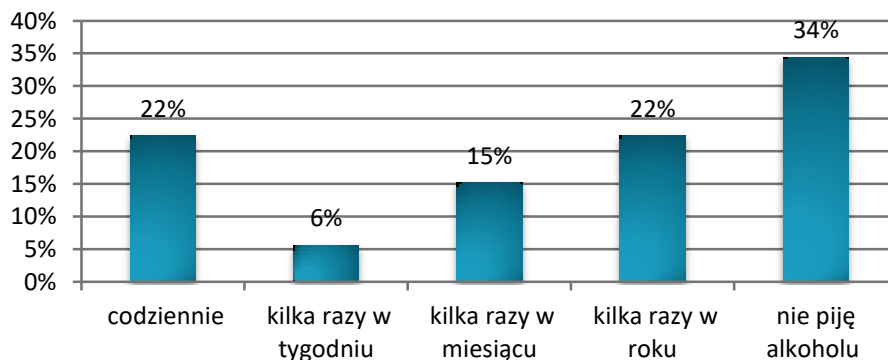

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

4.2. ALKOHOL Z PERSPEKTYWY MIESZKAŃCÓW

W celu zdiagnozowania skali problemu alkoholizmu na terenie gminy Kaźmierz zapytaliśmy dorosłych mieszkańców o określenie częstotliwości spożywanego przez nich alkoholu. Jak się okazuje 34% twierdzi, że nie spożywa alkoholu, natomiast 22% przyznaje, że sięga po napoje wysokoprocentowe kilka razy w roku. Spośród ankietowanych 15% pije alkohol kilka razy w miesiącu, a 6% - kilka razy w tygodniu. Niepokojące wydają się wyniki dotyczące codziennego spożywania alkoholu – aż 22% mieszkańców gminy zaznaczyło tę odpowiedź.

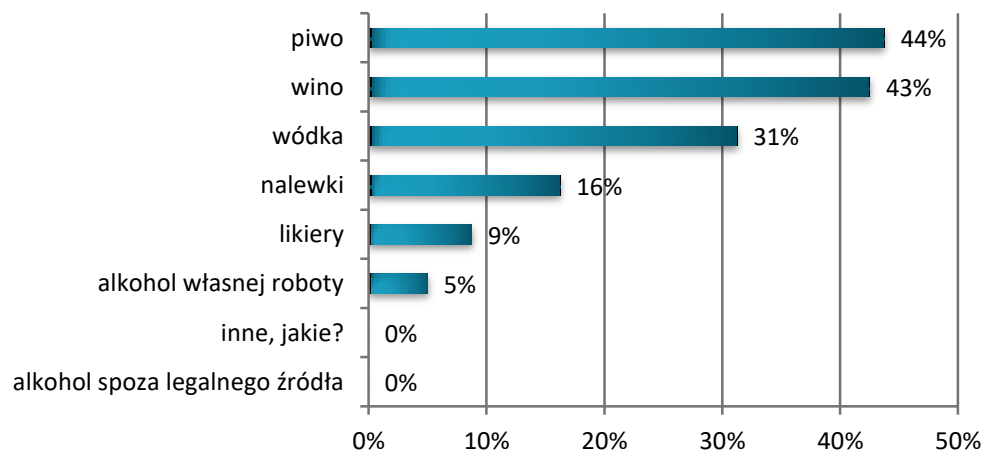
Wykres 11. Jak często spożywa pan/i alkohol?

Następne pytania dotyczą osób, które zadeklarowały spożywanie alkoholu.

Wśród osób spożywających alkohol 43% stwierdziło, że spożywa wino, a 44% piwo. Trzecim najpopularniejszym alkoholem okazała się wódka (31%). W następnej kolejności wymienione zostały alkohole takie, jak: nalewki (16%) i likiery (9%). 5% mieszkańców przyznaje, że spożywa alkohol własnej roboty. 0% mieszkańców przyznaje, że spożywa alkohol spoza legalnego źródła.

Wykres 12. Jaki rodzaj alkoholu pije pan/i najczęściej?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

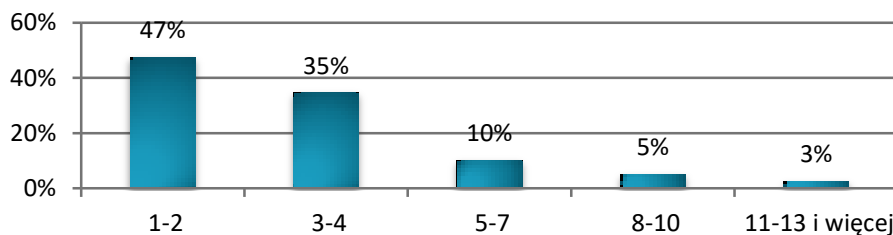

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Diagnostując problem nadużywania alkoholu, obok rodzaju i częstotliwości jego spożywania istotnym wskaźnikiem problemu wydają się być dzienne porcje spożywanego alkoholu. Jak wynika z przeprowadzonych badań 47% mieszkańców gminy spożywa od 1 do 2 porcji alkoholu (w ciągu dnia, w którym pije). 35% ankietowanych przyznaje, że jest to od 3-4 porcji, 10% deklaruje zakres 5-7, a 5% mieszkańców twierdzi, że spożywa od 8-10 porcji alkoholu. 3% zaznaczyło odpowiedź: „11-13 i więcej”.

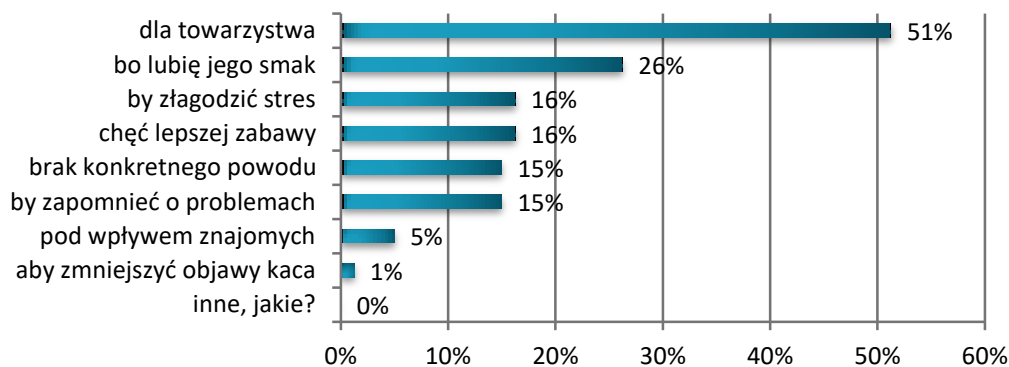
W Europie przyjmuje się, że porcja to 10g czystego alkoholu. W związku z takim przelicznikiem porcja standardowa (10g) zawarta jest w około 250 ml piwa o mocy 5% w około 100 ml wina o mocy 12% oraz w około 30 ml wódki o mocy 40%. Porcja uznana za bezpieczną mieści się w granicach od 1-2 w ciągu dnia.

Wykres 13. Ile porcji alkoholu wypija pan/i w ciągu całego dnia, w którym pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml, kieliszek wódki (30 ml).

Mieszkańcy gminy zostali zapytani o powody spożywania alkoholu. Jak się okazuje 51% robi to dla towarzystwa, 26% lubi jego smak, a 16% próbuje za pomocą alkoholu złagodzić stres. W dalszej kolejności odpowiedzi kształtują się następująco: „chęć lepszej zabawy” – 16%, „bez konkretnego powodu” - 15%, „by zapomnieć o problemach” -1 5%, „pod wpływem znajomych” - 5%, „by zmniejszyć objawy kaca” -1%.

Wykres 14 z jakich powodów sięga pan/i po alkohol?

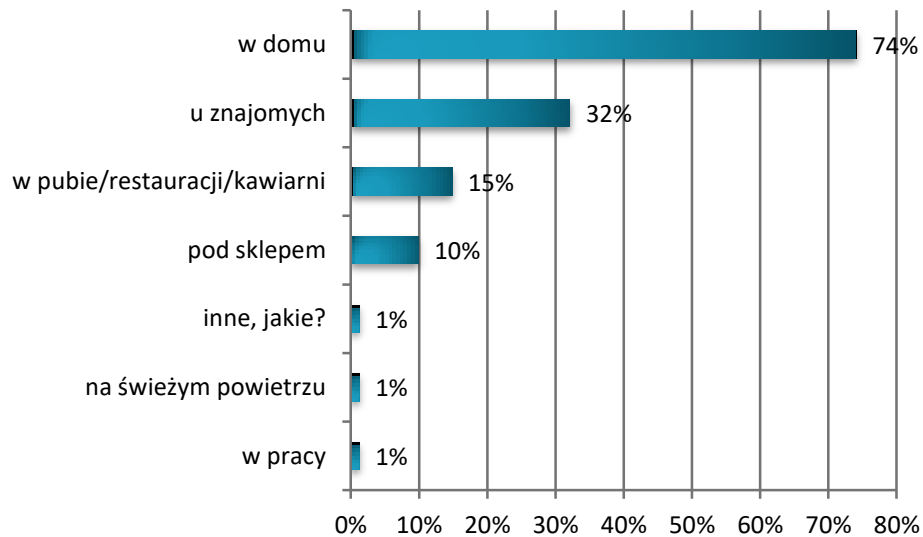

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

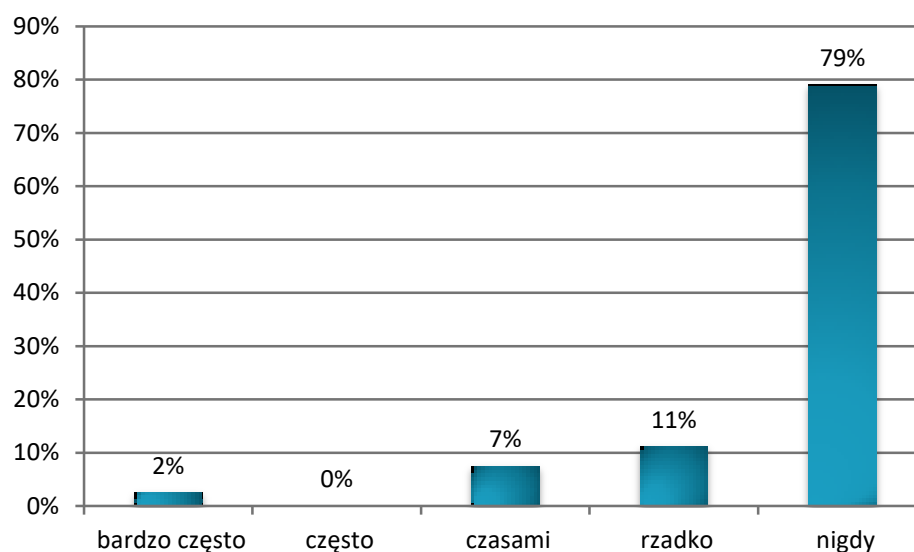

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Jak wynika z przeprowadzonych badań respondenci najczęściej spożywają alkohol w domu (74%) i u znajomych (32%). Część ankietowanych decyduje się na picie w pubie bądź restauracji (15%), 10% pod sklepem, z kolei 1% zaznaczył odpowiedź: „na świeżym powietrzu” i „w pracy”.

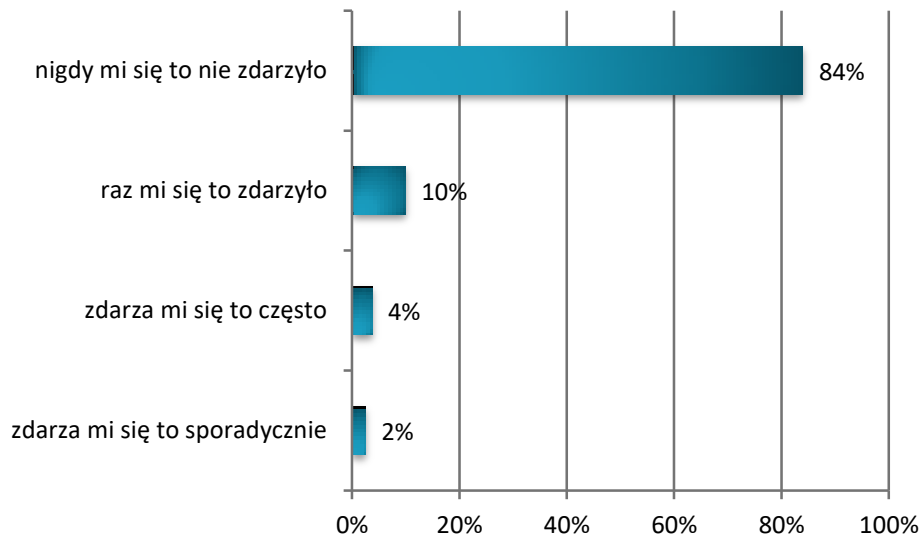
Wykres 15. Gdzie najczęściej spożywa pan/i alkohol?

Z wypowiedzi mieszkańców gminy Kaźmierz wynika, że 21% mieszkańcom zdarzyło się wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu. 11% przyznaje, że zdarza się to rzadko, 7% twierdzi, że czasami, z kolei 2% przyznaje, że takie sytuacje mają miejsce bardzo często.

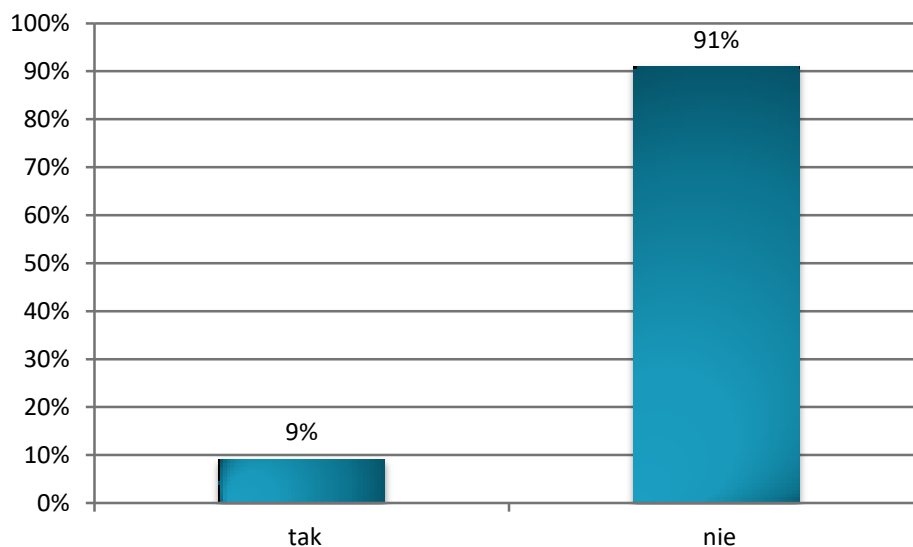
Wykres 16. Czy zdarzyło się panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

10% ankietowanych zapytanych, czy zdarzyło im się kierować pojazdem pod wpływem alkoholu potwierdza, że taka sytuacja miała miejsce raz. 4% uważa, że zdarza się to często, a 2% uważa, że sporadycznie.

Wykres 17. Czy zdarzyło się panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

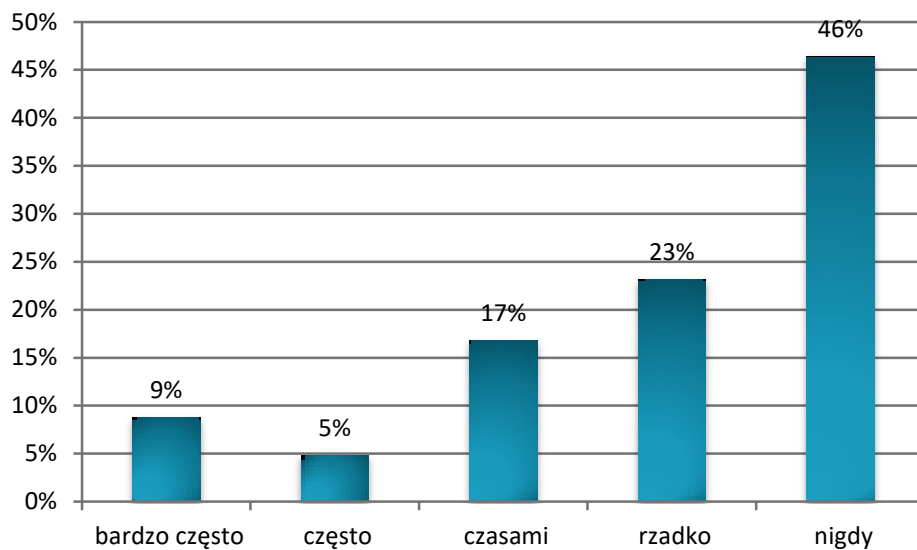
Dorośli mieszkańcy gminy Kaźmierz zapytani o to, czy byli kiedykolwiek zatrzymani za prowadzenie w stanie nie trzeźwości w 91% zadeklarowali, że nie, jednak 9% przyznaje się do zatrzymania.

Wykres 18. Czy był pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?

Następne pytania dotyczą całości grupy badawczej.

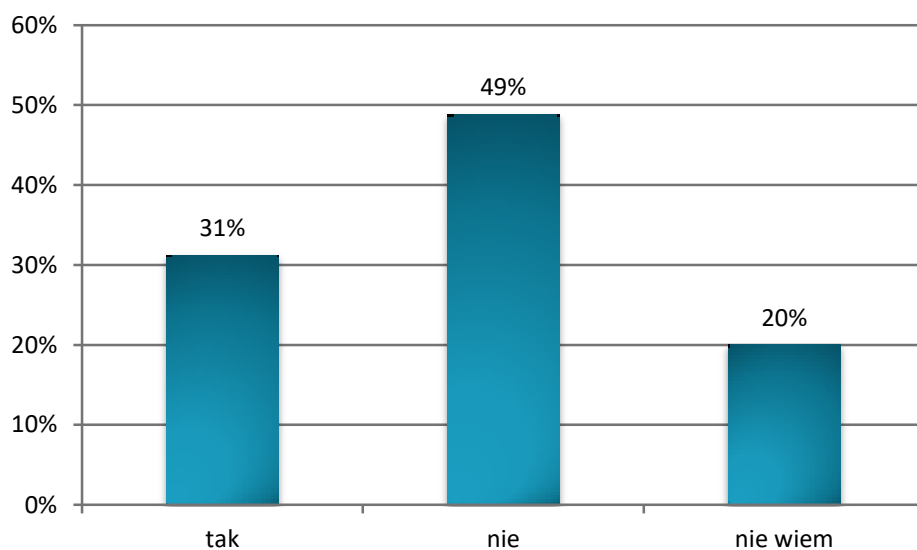
Jak wynika z ogółu wypowiedzi 46% badanych nigdy nie było świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu. 23% przyznaje, że zdarza się to rzadko, 17% badanych twierdzi, że czasami, 5%, że często, z kolei 9% respondentów deklaruje, że bardzo często są świadkami prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości.

Wykres 19. Czy zdarzyło się panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

49% mieszkańców na pytanie, czy w ich rodzinie znajduje się osoba nadużywająca alkoholu odpowiedziało przecząco. 20% zadeklarowało brak wiedzy w temacie, z kolei 31% przyznało, że w ich rodzinie występuje omawiany problem.

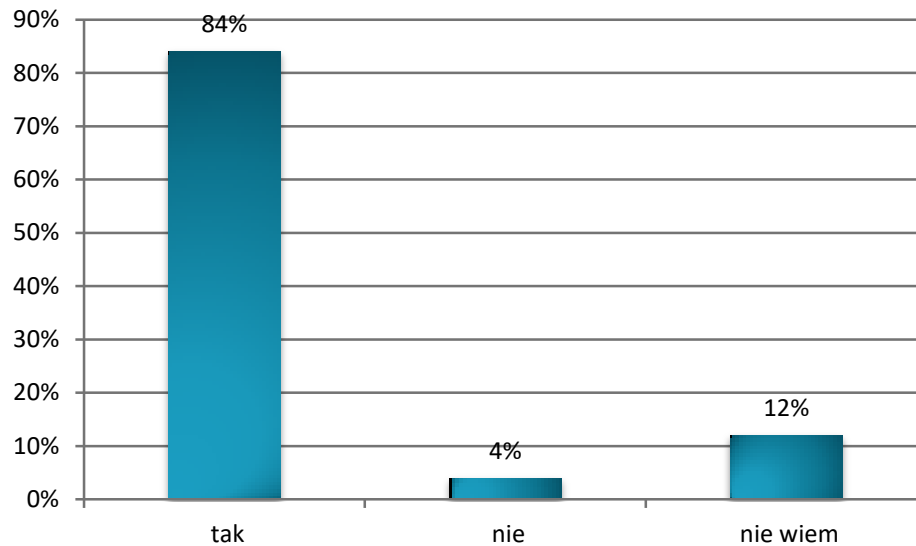
Wykres 20. Czy ktoś z pana/i rodziny nadużywa alkoholu?

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

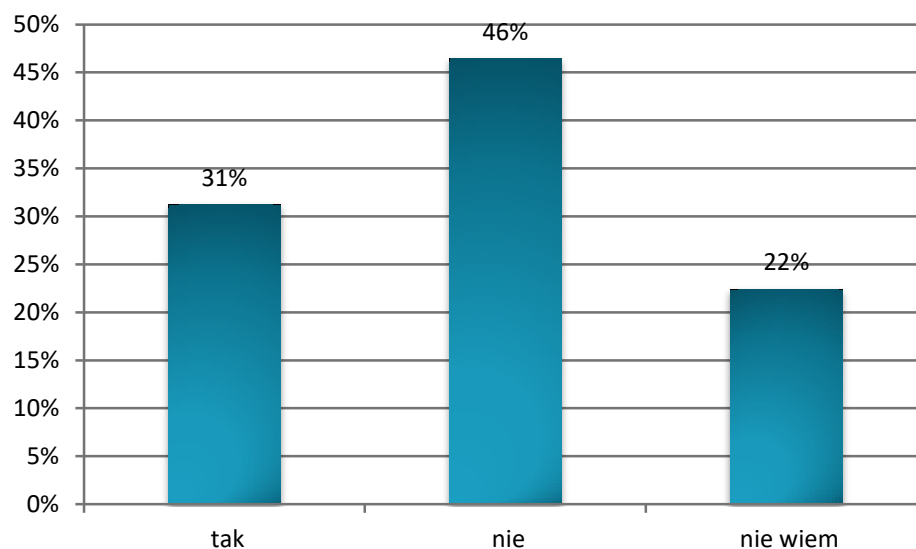
Zdecydowana większość mieszkańców (84%) twierdzi, że picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka. 4% uważa, że nie ma to znaczenia, a 12% uznało, że nie wie.

Wykres 21. Czy według pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

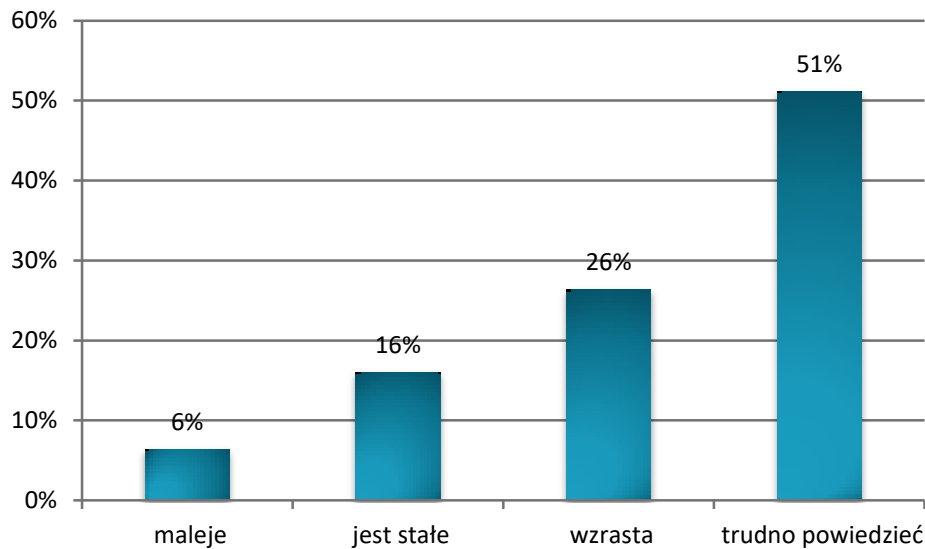
46% respondentów nigdy nie wiedziało kobiety w ciąży spożywającej alkohol na terenie gminy, jednak 31% przyznaje, że takie sytuacje miały miejsce. 22% nie potrafi tego określić.

Wykres 22. Czy widział/a pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie pana/i miejscowości?

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

W szeroko rozumianej profilaktyce uzależnień istotne wydaje się poznanie stanu wiedzy mieszkańców na temat skali natężenia zjawiska spożywania alkoholu. Jak wynika z przeprowadzonych badań 16% mieszkańców gminy twierdzi, że spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w gminie Kaźmierz jest stałe, 26% uważa, że wzrasta, a 6% twierdzi, że jest malejące. 51% respondentów uważa, że trudno powiedzieć.

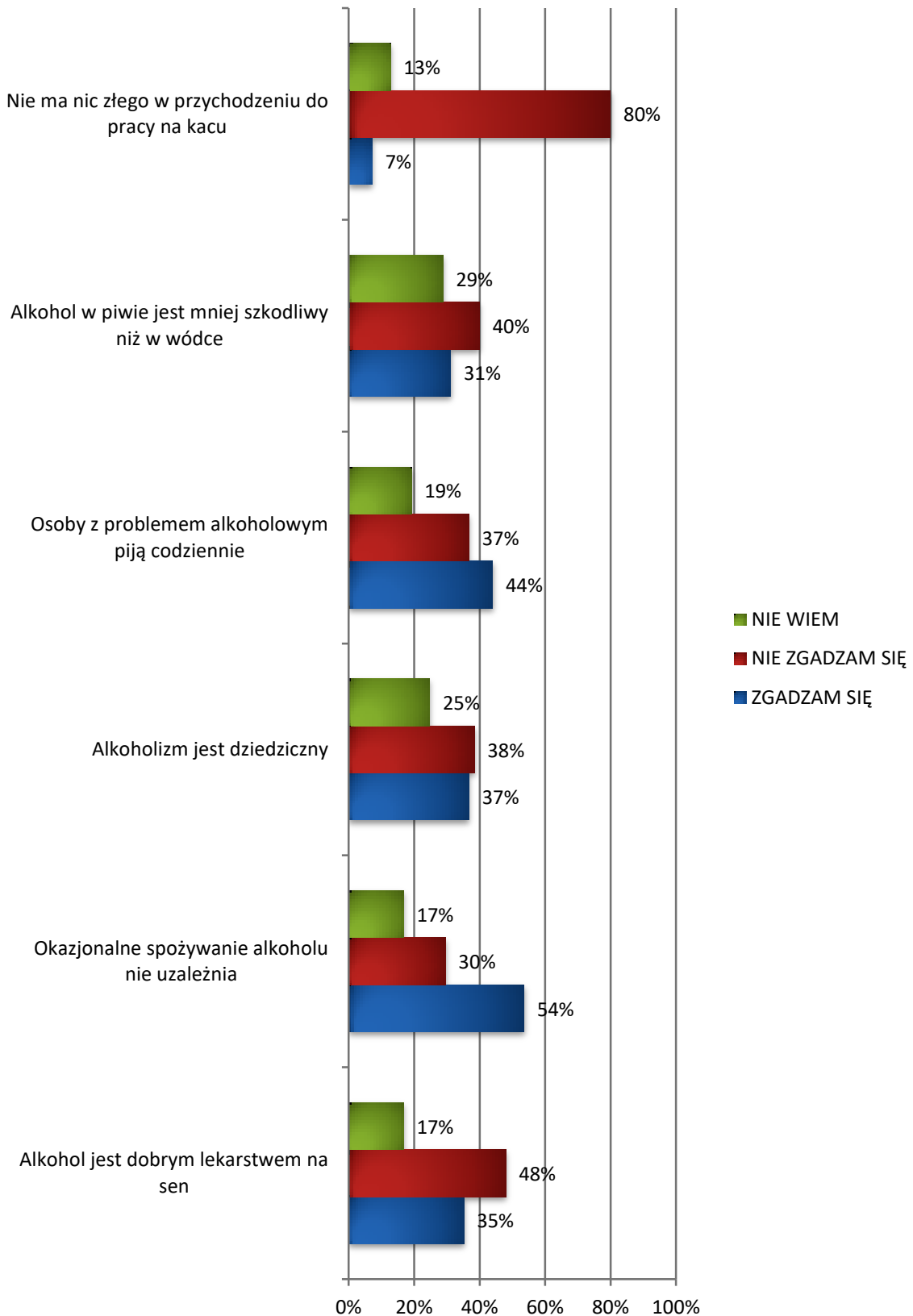
Wykres 23. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w pana/i miejscowości

Następną poruszoną w badaniach kwestią były przekonania i opinie mieszkańców na temat zjawiska spożywania alkoholu. Jak się okazuje 7% ankietowanych zgadza się ze stwierdzeniem, że nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy na kacu, 13% deklaruje, że nie wie, natomiast 80% nie zgadza się z taką opinią. Mieszkańcy zapytani o to, czy alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż w wódce w 40% zaprzeczyli, 31% zgodziło się z tym stwierdzeniem, a 29% przyznało, że nie wie. Badani zauważają, że osoba z problemem alkoholowym nie musi pić codziennie (37%), 44% uważa, że osoby z problemem alkoholowym spożywają napoje wysokoprocentowe każdego dnia, a 19% nie umie tego stwierdzić. 38% ankietowanych nie zgadza się z przekonaniem, że alkoholizm jest dziedziczny, 25% przyznaje, że nie ma wiedzy w tym temacie, a 37% uznaje, że geny mogą mieć znaczenie w kwestii uzależnienia alkoholowego. 30% respondentów zauważa, że nawet okazjonalne spożywanie alkoholu może prowadzić do uzależnienia, 54% uważa, że nie ma takiej możliwości, z kolei 17% deklaruje brak wiedzy w tym zakresie. 48% mieszkańców nie zgodziło się ze stwierdzeniem, że alkohol jest dobrym lekarstwem na sen, a 35% uznało alkohol za skuteczny środek w walce z bezsennością. 17% ankietowanych nie ma zdania w tej kwestii.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

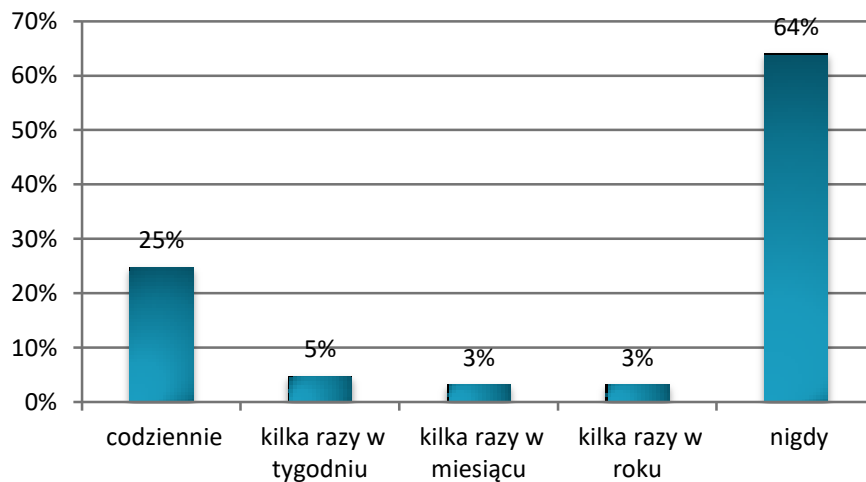
Wykres 24. Proszę ocenić czy zgadza się pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

4.3. NIKOTYNA Z PERSPEKTYWY MIESZKAŃCÓW

W celu zdiagnozowania problemu nikotynowego zapytaliśmy dorosłych mieszkańców gminy Kaźmierz o częstotliwość wypalanych papierosów. Większa część ankietowanych (64%) deklaruje, że nie pali papierosów, 25% przyznaje, że robi to codziennie, 3% uważa, że pali papierosy kilka razy w roku bądź kilka razy w miesiącu (5%) i kilka razy w miesiącu (3%).

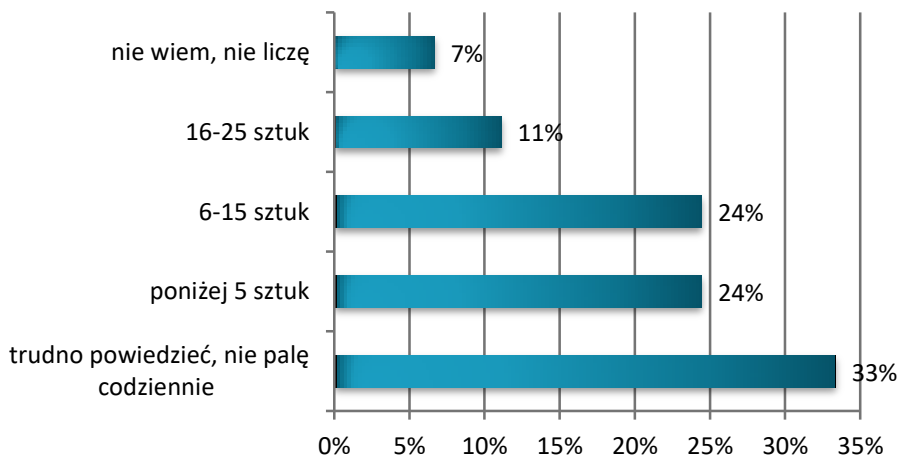
Wykres 25. Jak często pali pan/i papierosy?

Następne pytania dotyczą osób, które zadeklarowały palenie papierosów.

Spośród osób, które zadeklarowały się jako palące, 6-15 sztuk papierosów dziennie wypala 24% badanych. Taki sam procent mieszkańców zaznaczył odpowiedź: „poniżej 5 sztuk”. 11% badanych wypala codziennie 16-25 sztuk papierosów. 7% mieszkańców twierdzi, że nie liczy wypalanych sztuk, natomiast 33% uważa, że nie pali każdego dnia, więc trudno powiedzieć.

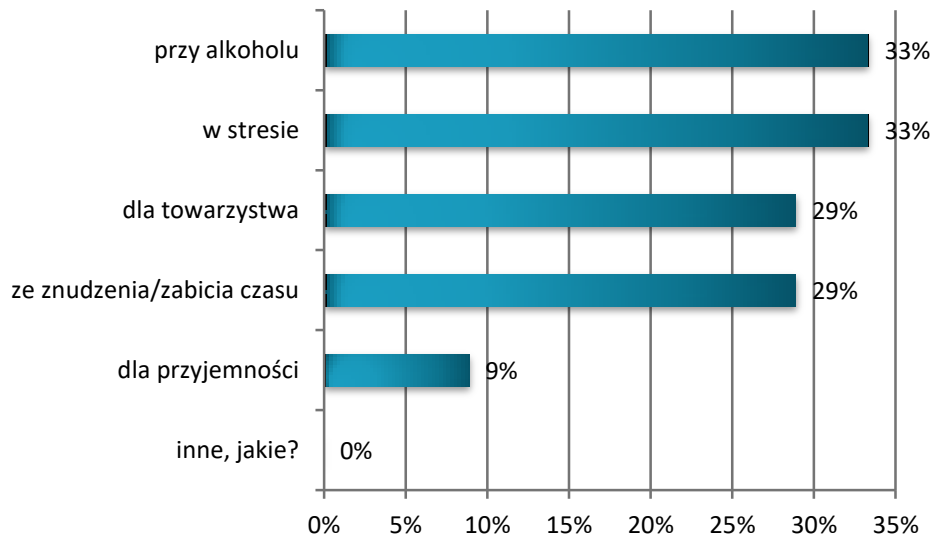
Wykres 26. Ile sztuk papierosów dziennie pan/i wypala?

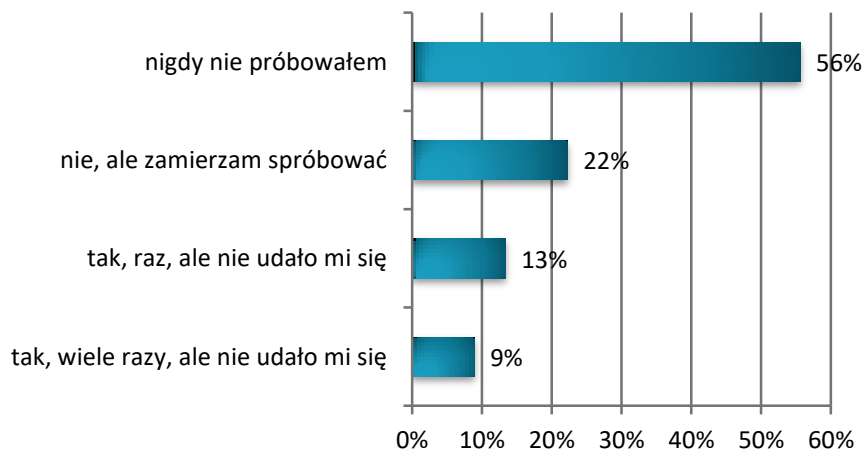
Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Mieszkańcy gminy Kaźmierz zapytani o motywacje do palenia papierosów zadeklarowali, że palą głównie dla przy alkoholu (33%) i w stresie (33%). 29% badanych pali dla towarzystwa oraz ze znudzenia/dla zabicia czasu (także 29%). 9% respondentów pali papierosy dla przyjemności.

Wykres 27. Kiedy najczęściej sięga pan/i po papierosa?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

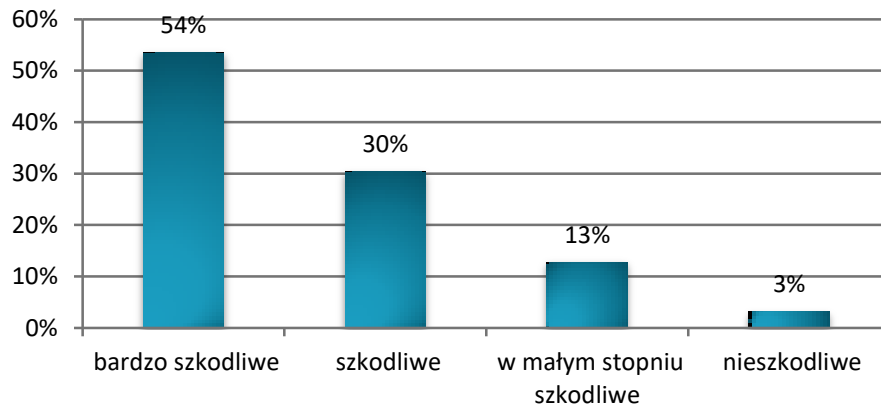
Następnym, istotnym dla postawienia diagnozy problemu nikotynizmu pytaniem było pytanie dotyczące prób rzucenia papierosów. 9% respondentów przyznaje, że próbowało wiele razy, jednak się nie udało. 56% badanych uważa, że nie próbowało nigdy, a 22% uważa, że nie próbowało, ale zamierza spróbować. 13% ankietowanych uważa, że próbę rzucenia palenia podjęło raz, jednak nie przyniosła ona oczekiwanych skutków.

Wykres 28. Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

Następne pytania dotyczą całości grupy badawczej.

Mieszkańcy gminy zapytani o szkodliwość palenia papierosów w większości (54%) przyznali, że są one bardzo szkodliwe. 30% uważa, takie zachowania za szkodliwe, a 13% za szkodliwe ale w małym stopniu. 3% jest zdania, że papierosy są nieszkodliwe dla zdrowia.

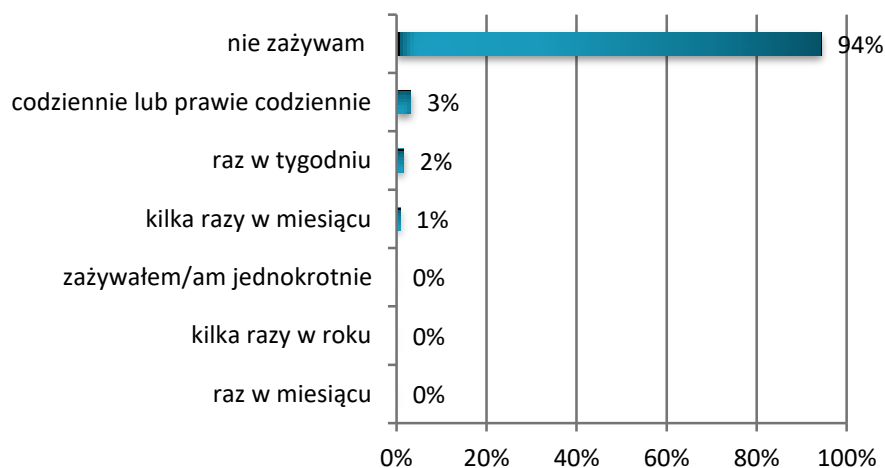
Wykres 29. Jak ocenia pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?

4.4. ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE Z PERSPEKTYWY MIESZKAŃCÓW

W kolejnym bloku tematycznym poruszony został problem środków psychoaktywnych, analizowany pod kątem opinii dorosłych mieszkańców gminy. W pierwszym pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie częstotliwości zażywania środków psychoaktywnych. Jak wynika z przeprowadzonych badań 94% badanych nie zażywa środków psychoaktywnych. 3% badanych uważa, że zażywa omawiane środki codziennie lub prawie codziennie, 2% uważa, że robi to raz w tygodniu, a 1% - kilka razy w miesiącu. 0% uważa, że zażywał/am jednokrotnie, 0% uważa, że robi to kilka razy w roku, a 0% uważa, że robi to raz w miesiącu.

Wykres 30. Jak często zażywa pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia?)

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Następne pytania dotyczą osób, które zadeklarowały zażywanie środków psychoaktywnych.

4 osoby deklaruujące zażywanie środków psychoaktywnych wskazały na leki, 3 na LSD, także 3 na środki nasenne. Jedna osoba przyznała się do zażywania amfetaminy.

Tabela 10. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a pan/i?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
leki	57%	4
LSD	43%	3
środki nasenne	43%	3
amfetamina	14%	1
marihuana	0%	0
kokaina	0%	0
grzyby halucynogenne	0%	0
ekstazy	0%	0
sterydy	0%	0
dopalacze	0%	0
inne, jakie?	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy sięgający po omawiane środki uznali, że robią to w celu złagodzenia stresu (4 osoby), 2 osoby robią to dla towarzystwa, a pojedyncza odpowiedź padła na depresję.

Tabela 11. Z jakich powodów sięgnął/ęła pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
by złagodzić stres	57%	4
dla towarzystwa	29%	2
inne, jakie?	14%	1
depresja	14%	1
chęć lepszej zabawy	0%	0
by zapomnieć o problemach	0%	0
wpływ znajomych	0%	0
z ciekawości	0%	0
brak konkretnego powodu	0%	0

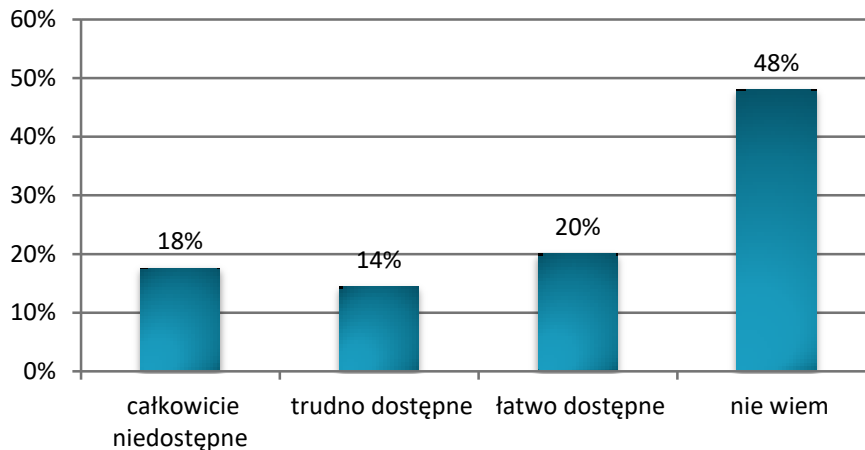
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następne pytania dotyczą całości grupy badawczej.

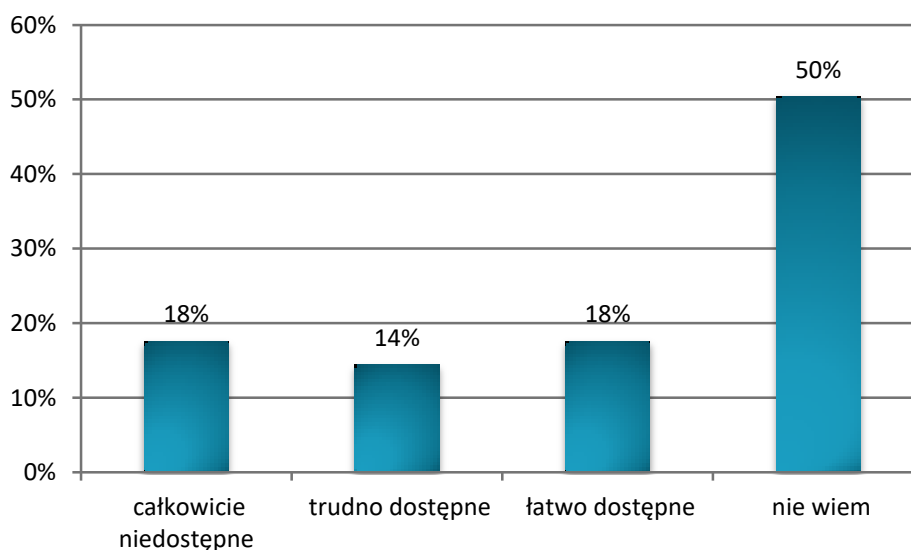
Mieszkańcy zapytani o możliwość pozyskania narkotyków na terenie Kaźmierza, stwierdzili, że są one: całkowicie niedostępne (18%), trudno dostępne (14%), łatwo dostępne (20%). 48% zadeklarowało brak wiedzy odnośnie tej kwestii.

Wykres 31. Jak ocenia pan/i możliwość pozyskania narkotyków na terenie pana/i miejscowości?

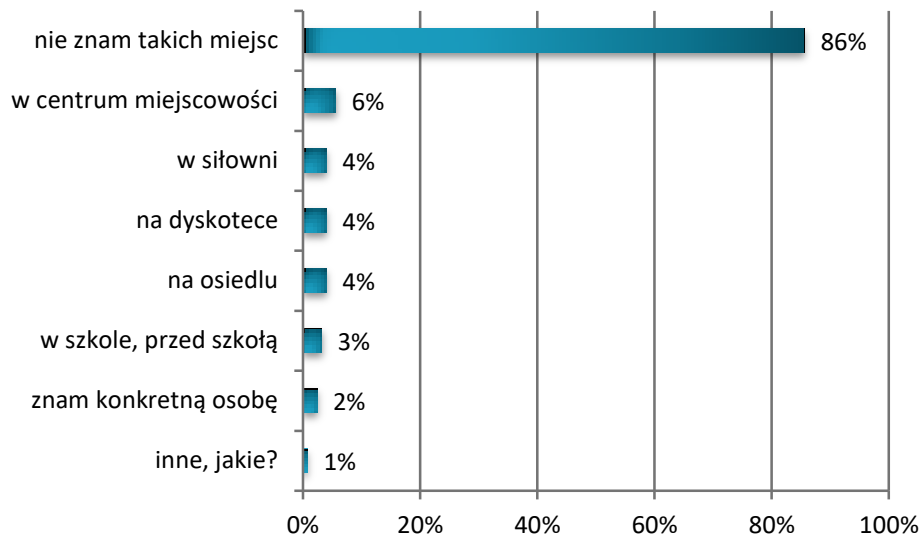
Analogicznie, mieszkańcy zostali zapytani także o możliwość pozyskania dopalaczy. Wyniki kształtują się następująco: 18% badanych twierdzi, że są one całkowicie niedostępne, 14% uznało je za trudno dostępne, a 18% za łatwo dostępne. 50% mieszkańców deklaruje brak wiedzy w temacie.

Wykres 32. Jak ocenia pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie pana/i miejscowości?

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

W nawiązaniu do poprzedniego pytania, poproszono respondentów o wskazanie, gdzie w miejscowości jest możliwość zdobycia narkotyków bądź dopalaczy. 86% stwierdziło, że nie zna żadnych takich miejsc. 6% uważa, że omawiane środki można zdobyć w centrum miejscowości, z kolei 4% wskazało na takie odpowiedzi, jak: „w siłowni”, „na dyskotece” i „na osiedlu”. 3% mieszkańców jest zdania, że środki psychoaktywne rozprowadzane są w szkole/przed szkołą, a 2% zna konkretną osobę sprzedającą narkotyki/dopalacze.

Wykres 33. Czy zna pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

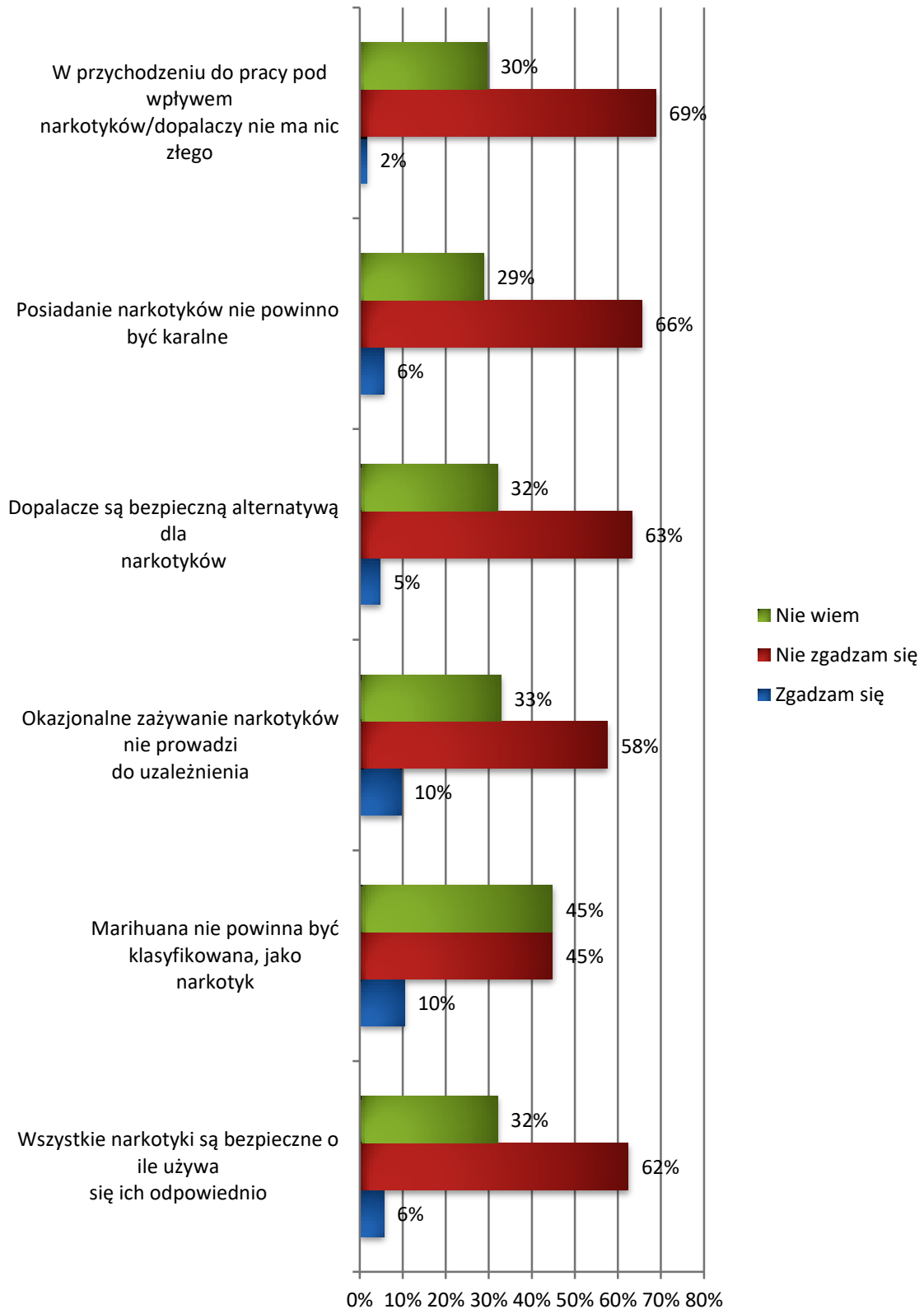
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy gminy Kaźmierz zostali poproszeni o ocenę, czy zgadzają się z poniższymi stwierdzeniami. Miało to na celu zbadanie powszechnie funkcjonujących w środowisku przekonań na temat narkotyków i dopalaczy. 69% nie zgadza się, że w przychodzeniu do pracy pod wpływem narkotyków nie ma nic złego. Jak się okazuje 66% ankietowanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że posiadanie narkotyków nie powinno być karalne, a 29% nie ma na ten temat zdania. Jeżeli chodzi o okazjonalne używanie narkotyków 58% nie zgadza się z opinią, że takie zachowanie nie prowadzi do uzależnienia, 10% uważa, że sporadyczne używanie narkotyków nie prowadzi do uzależnienia, a 33% nie określa swojego stanowiska. W kwestii nie klasyfikacji marihuany, jako narkotyku zgadza się 10%, 45% respondentów uważa, że powinna być klasyfikowana, jako narkotyk, natomiast 45% przyznaje, że nie wie, jak powinno być. 62% badanej społeczności nie zgadza się z opinią, że wszystkie narkotyki są bezpieczne o ile używa się ich odpowiednio, 6% twierdzi, że jest to prawda, a 32% deklaruje niewiedzę w temacie. Dodatkowo 63% nie zgadza się ze stwierdzeniem, że dopalacze są bezpieczną alternatywą dla narkotyków, a 32% uważa, że nie wie. 5% ankietowanych zgadza się z tą tezą.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

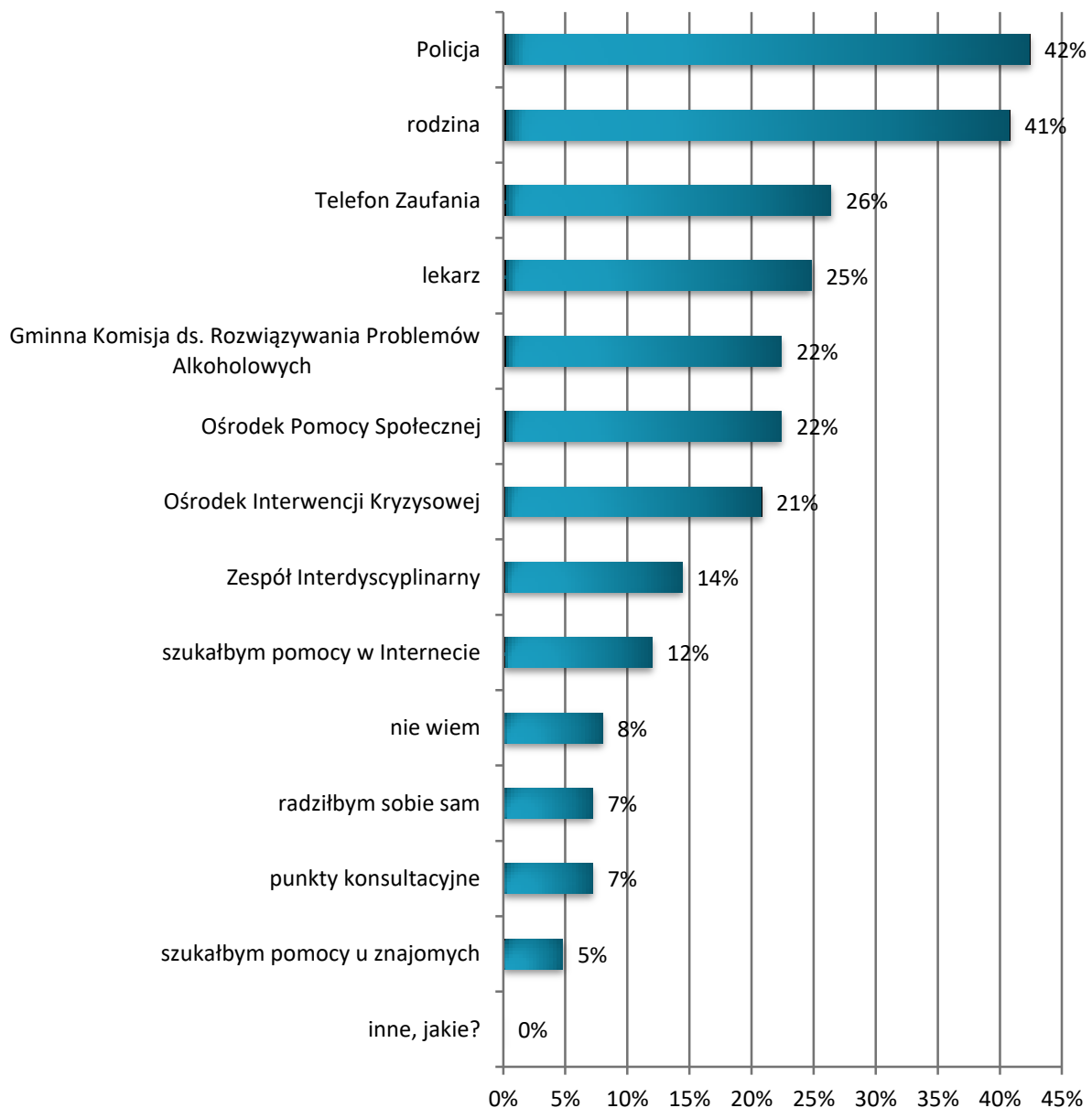
Wykres 34. Proszę ocenić czy zgadza się pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz**4.5. PROFILAKTYKA Z PERSPEKTYWY MIESZKAŃCÓW**

Jak wynika z przeprowadzonych badań 42% mieszkańców w razie problemu zwróciłoby się po pomoc do policji, 41% do rodziny, z kolei 26% skorzystałoby z telefonu zaufania. 25% zwróciłoby się do lekarza natomiast 22% do GKRPA i GOPS-u. Z Ośrodka Interwencji Kryzysowej skorzystałoby 21% badanych, a z pomocy ZI - 21%.

Wykres 35. Do kogo zwróciłby się pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

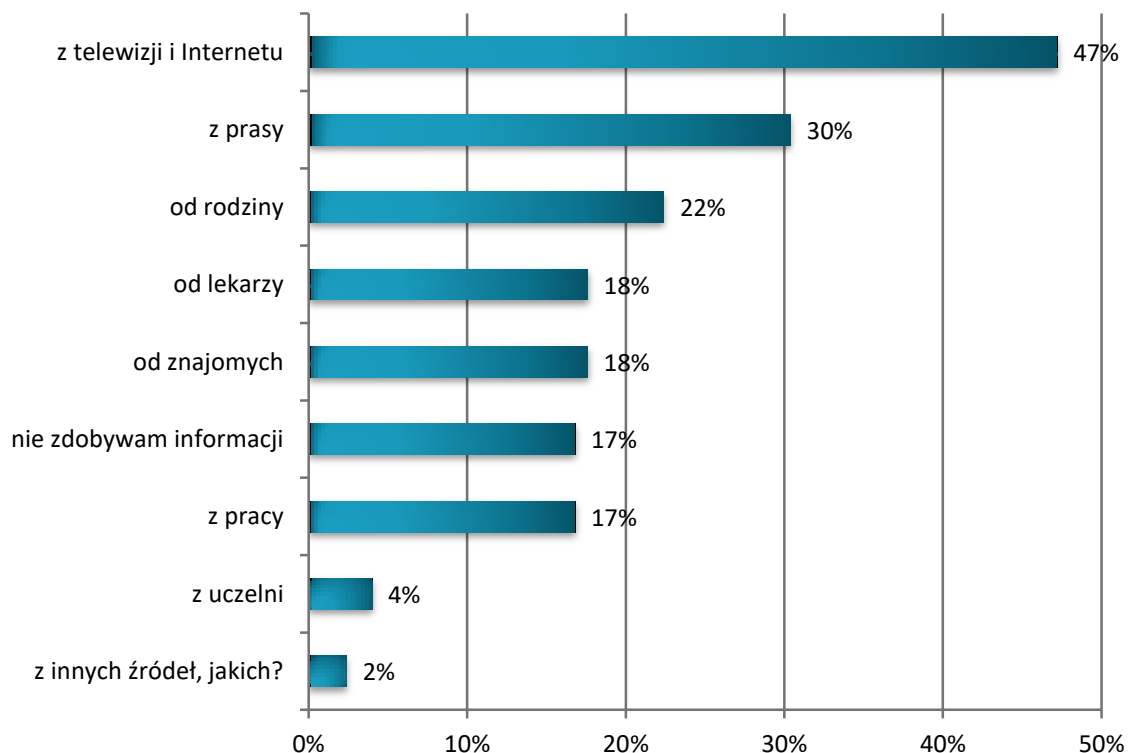

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Z danych zawartych w poniższym wykresie wynika, że mieszkańcy gminy informacje na temat konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych czerpią z telewizji i Internetu (47%), z prasy (30%), od rodziny (22%), od lekarzy (18%) i od znajomych (18%). 17% nie zdobywa informacji, także 17% czerpie takie informacje z pracy. 4% zaznaczyło odpowiedź: „z uczelni”.

Wykres 36. Skąd czerpie pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

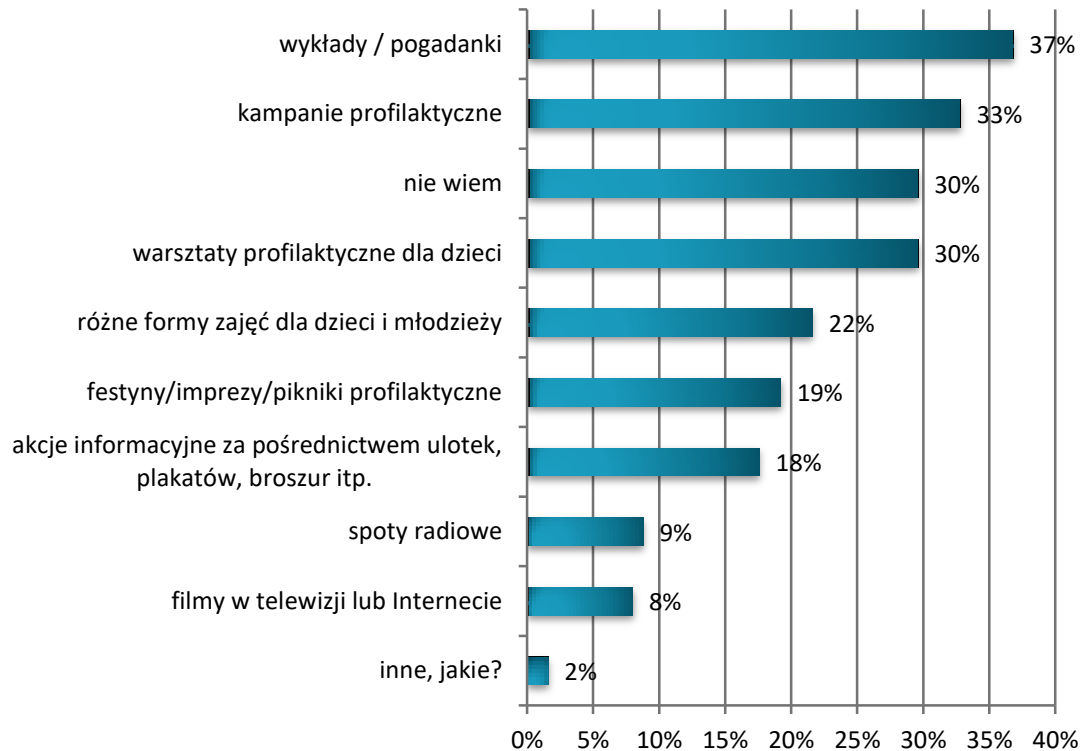
37% mieszkańców uważa, że gmina organizuje wykłady/pogadanki, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy. 33% wskazuje na kampanie profilaktyczne, 30% na warsztaty profilaktyczne dla dzieci, a 22% na różne formy zajęć dla dzieci i młodzieży. 19% uważa, że oddziaływania podejmowane przez gminę obejmują festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne, a 18% wskazuje na akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek. 9% uważa, że są to spoty radiowe, a 8% wskazuje na filmy w telewizji lub internecie. Należy mieć na uwadze, że większość wymienionych przez mieszkańców form działań nie wpisuje się w nurt oddziaływań profilaktycznych, a pytanie odnosiło się do społecznie funkcjonujących przekonań.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

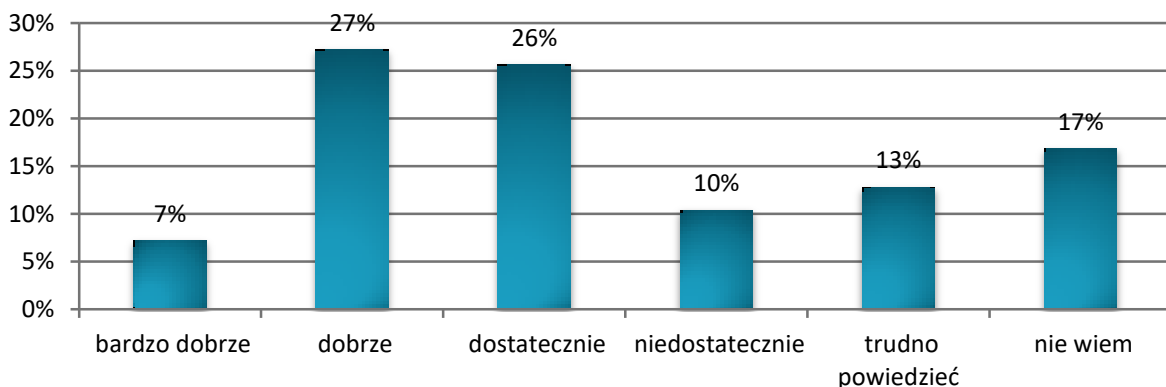
Wykres 37. Jakie działania według pana/i podejmuje gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

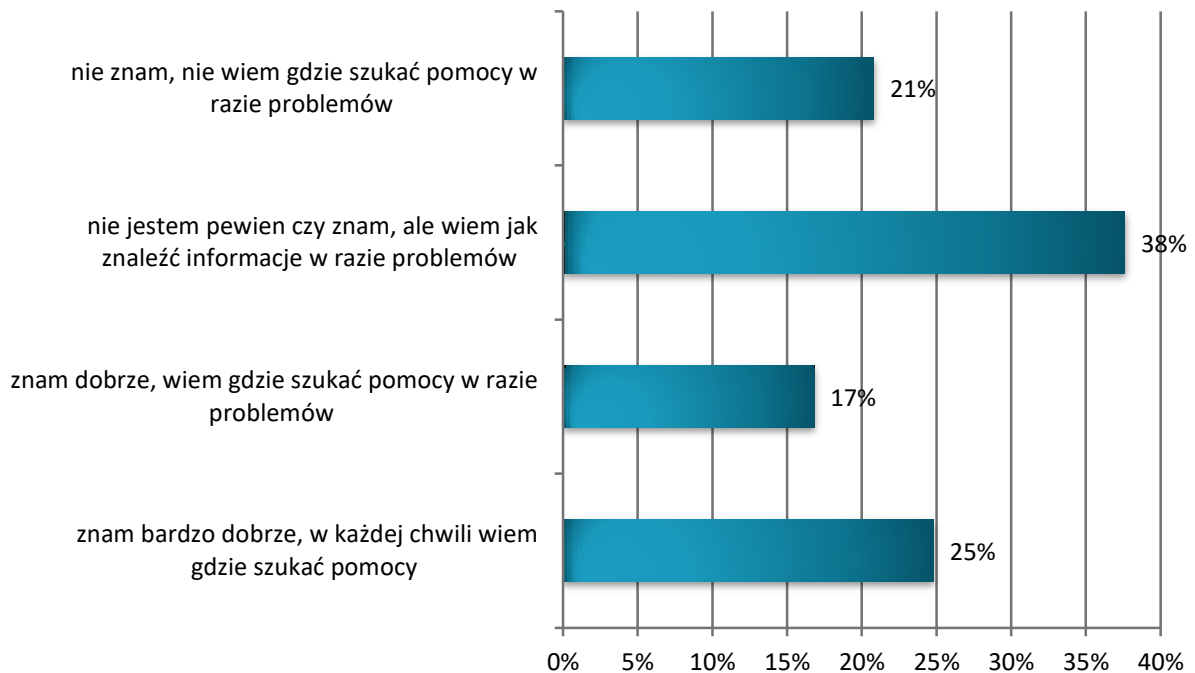
Mieszkańcy gminy Kaźmierz poproszeni o ocenę zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców ocenili tą kwestię następująco: bardzo dobrze (7%), dobrze (27%), dostatecznie (26%), niedostatecznie (10%). 13% ankietowanych uznało, że trudno powiedzieć, natomiast 17% stwierdziło, że nie wie.

Wykres 38. Jak ocenia pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Jak wynika z analizy materiału badawczego 38% respondentów nie jest pewnych czy zna dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można zgłosić się w razie problemów, ale wie jak znaleźć informacje na ten temat. 17% uważa, że takie dane zna dobrze, a 25% twierdzi, że bardzo dobrze. 21% przyznaje, że nie zna omawianych danych kontaktowych i nie wie, gdzie w razie problemów szukać informacji.

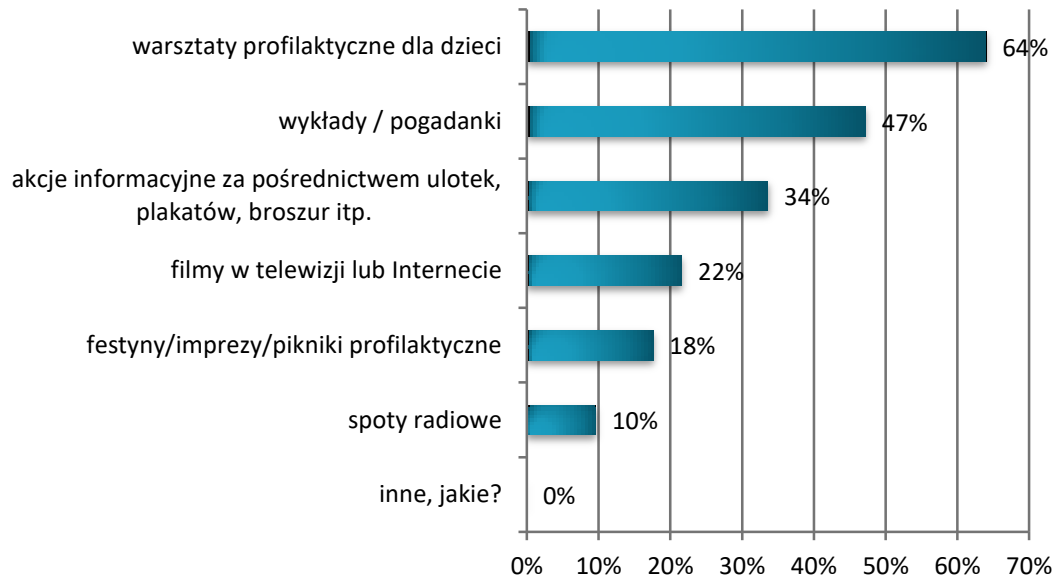
Wykres 39. Czy zna pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

Na koniec mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie form oddziaływań, które ich zdaniem przyniosą najlepsze efekty w kwestiach profilaktycznych. Należy pamiętać, że większość tych działań nie zalicza się do ustrukturyzowanych działań profilaktycznych, mimo to wymienione formy nadal funkcjonują w opinii powszechnej, jako działania profilaktyczne. Jak się okazuje najwięcej głosów zdobyły warsztaty profilaktyczne dla dzieci (64%) oraz wykłady/pogadanki (47%). 34% stwierdziło, że byłyby to akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, a 22% wskazało na filmy w telewizji i Internecie. 18% mieszkańców uznało, że najskuteczniejsze w walce z uzależnieniami byłoby zorganizowanie festynów profilaktycznych, z kolei 10% uważa, że są to spoty radiowe.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Wykres 40. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

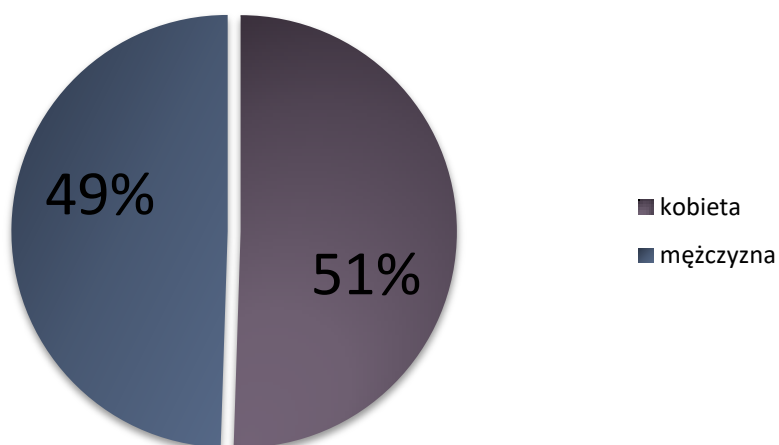

5. BADANIE UCZNIÓW NA TERENIE GMINY KAŹMIERZ

5.1. STRUKTURA BADANEJ GRUPY

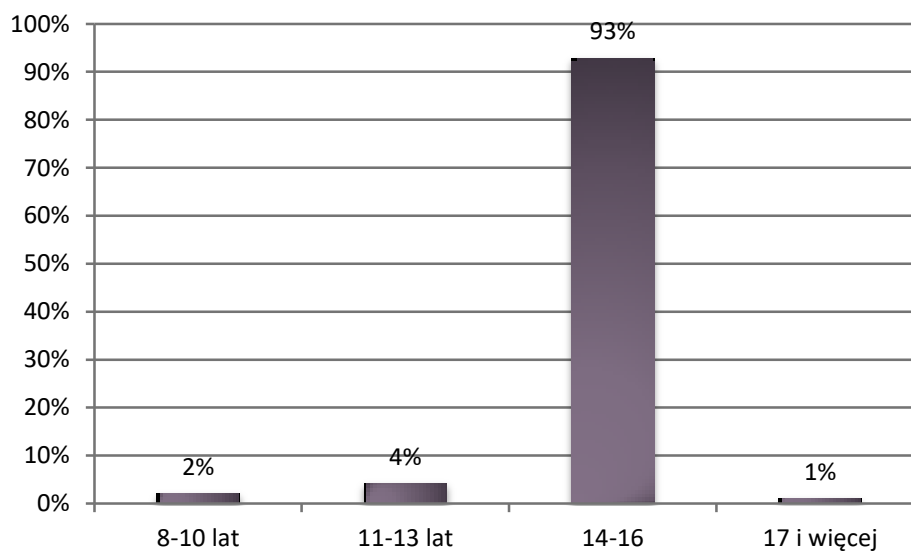
W badaniu dotyczącym problematyki uzależnień wzięło udział 97 uczniów. 51% z nich stanowiły dziewczyny, natomiast 49% chłopcy.

Wykres 41. Płeć badanych uczniów.

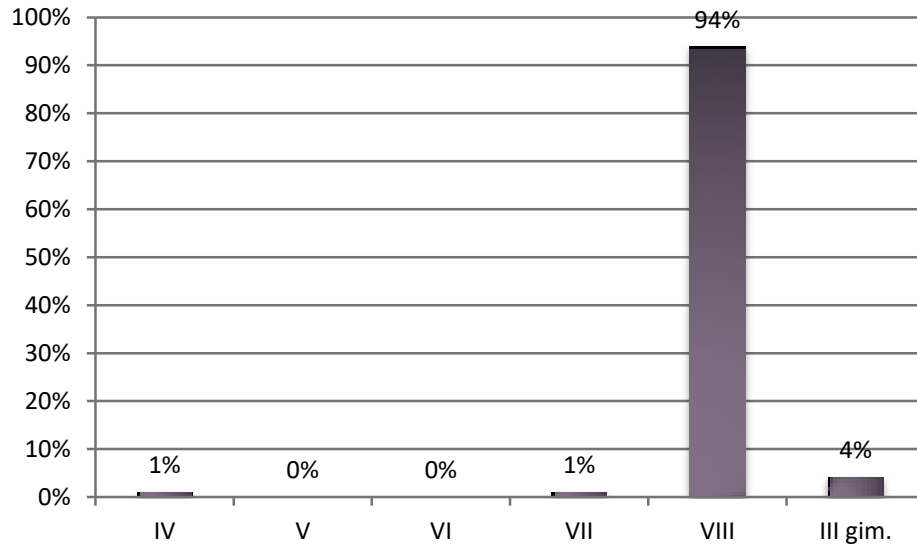
Większość badanych stanowiły osoby w wieku od 14-16 lat (93%). 4% badanych znalazło się w przedziale wiekowym od 11-13 roku życia, a 2% miało od 8-10 lat. Grupę powyżej 17 roku życia stanowiło 1% uczniów.

Wykres 42. Wiek badanych uczniów.

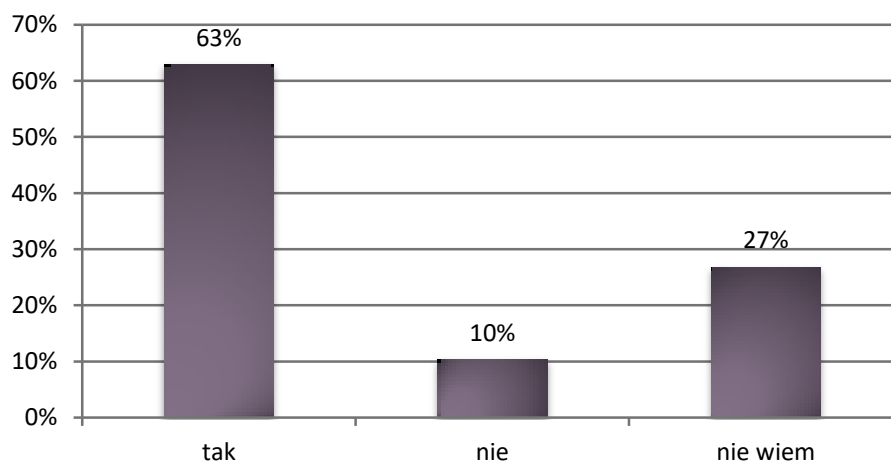

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

94% uczniów podczas badania uczęszczało do VIII klasy, a 4% do klasy III gimnazjum. Pojedyncze odpowiedzi padły na klasę IV i klasę VII.

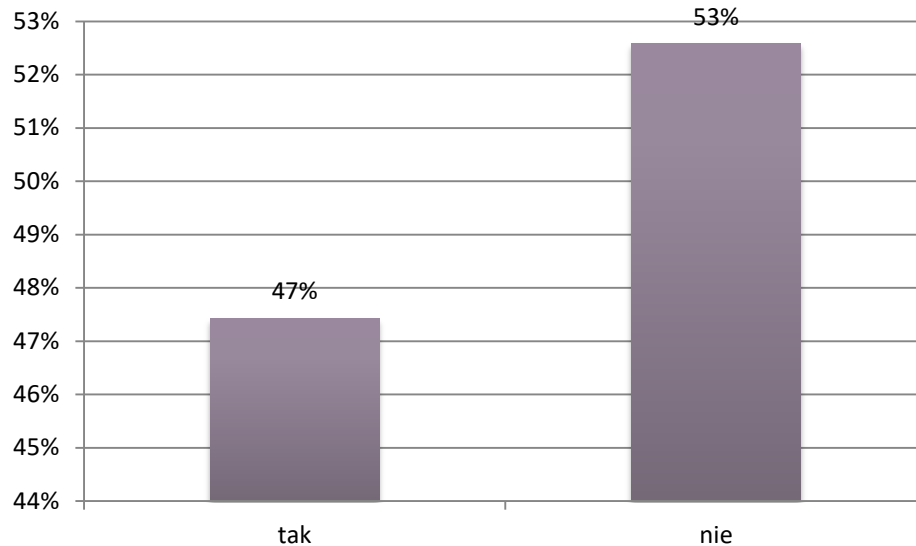
Wykres 43. Klasa badanych uczniów.**5.2. ALKOHOL Z PERSPEKTYWY UCZNIÓW**

W tym obszarze tematycznym młodzież została zapytana o opinie na temat spożywania alkoholu. Celem było oszacowanie skali problemu spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież na terenie gminy Kaźmierz. Jak wynika z przeprowadzonych badań większość ankietowanych twierdzi, że osoby w ich wieku sięgają po alkohol (63%). 10% uważa, że takie sytuacje nie mają miejsca, z kolei 27% deklaruje brak wiedzy w temacie.

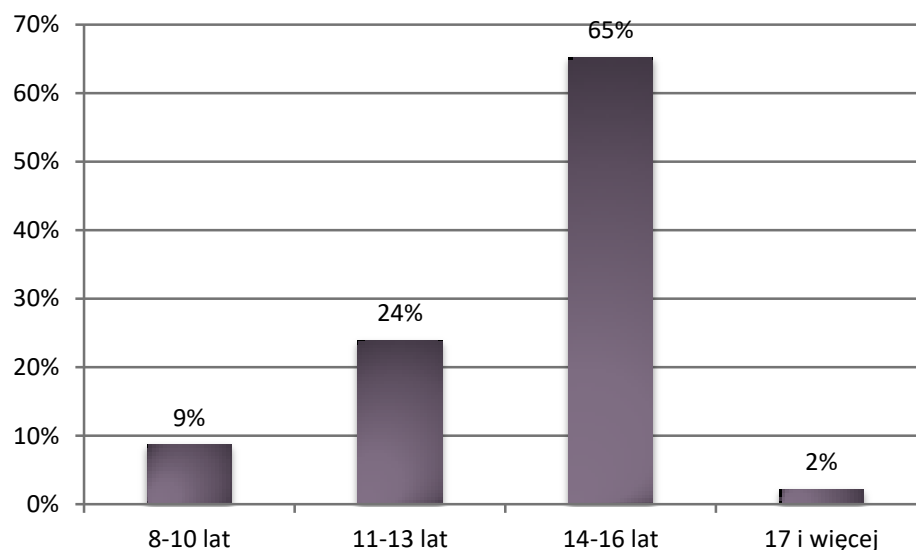
Wykres 44. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Uczniowie zapytani o to, czy próbowali pić alkohol w większości (53%) stwierdzili, że nie. 47% ankietowanych przyznaje się do spożywania alkoholu.

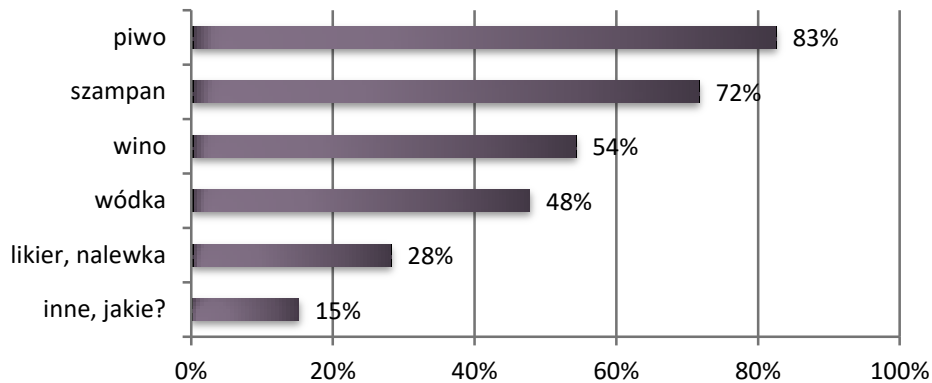
Wykres 45. Czy próbowałeś pić alkohol?**Następne pytania dotyczą osób, które zadeklarowały spożywanie alkoholu.**

Grupa uczniów, deklarująca, że ma za sobą inicjację alkoholową została zapytana o wiek, w którym zaczęła spożywać alkohol. Jak wynika z analizy materiału badawczego większa część badanych (65%) sięgnęła po napoje wysokoprocentowe w wieku 14-16 lat, a 24% w wieku 11-13 lat. Do picia w wieku 8-10 lat przyznało się 9% respondentów, natomiast 2% badanych zadeklarowało, że spożywać alkohol zaczęło powyżej 17 roku życia.

Wykres 46. W jakim wieku zacząłeś pić alkohol?

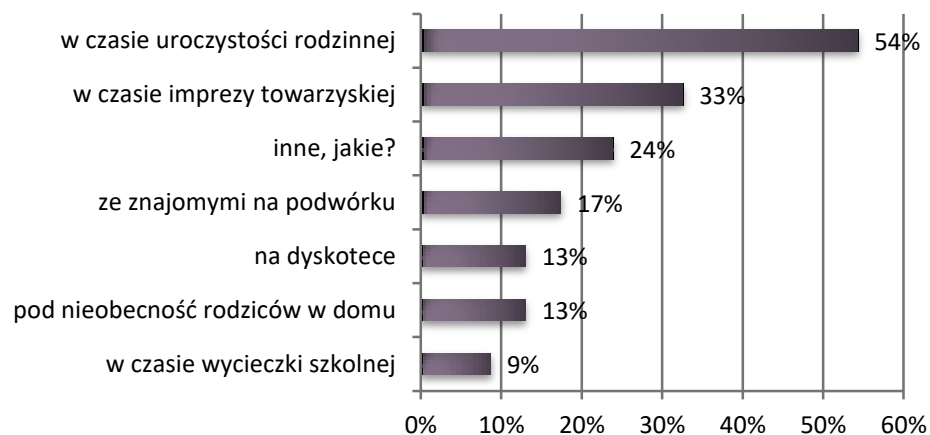
Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Młodzież zapytana o rodzaj próbowanego alkoholu stwierdziła, że było to piwo (83%) oraz szampan (72%) i wino (54%). W następnej kolejności znalazły się takie rodzaje alkoholu, jak wódka (48%) i likier/nalewka (28%). 15% zaznaczyło odpowiedź: „inne” wskazując na bimber i whisky.

Wykres 47. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Tą samą grupę zapytaliśmy o okoliczności, w których spożyła alkohol po raz pierwszy. 54% ankietowanych, stwierdziło, że miało to miejsce w czasie uroczystości rodzinnej, a 33% wskazało na imprezę towarzyską. Dalsze odpowiedzi kształtują się następująco: „ze znajomymi na podwórku” (17%), „na dyskotece” (13%), „pod nieobecność rodziców w domu” (13%) oraz „w czasie wycieczki szkolnej” (9%). 24% badanych zaznaczyło odpowiedź inne, podając, że alkohol spożywali na weselu, na urodzinach, w Sylwestra lub, że dostali go od rodziców.

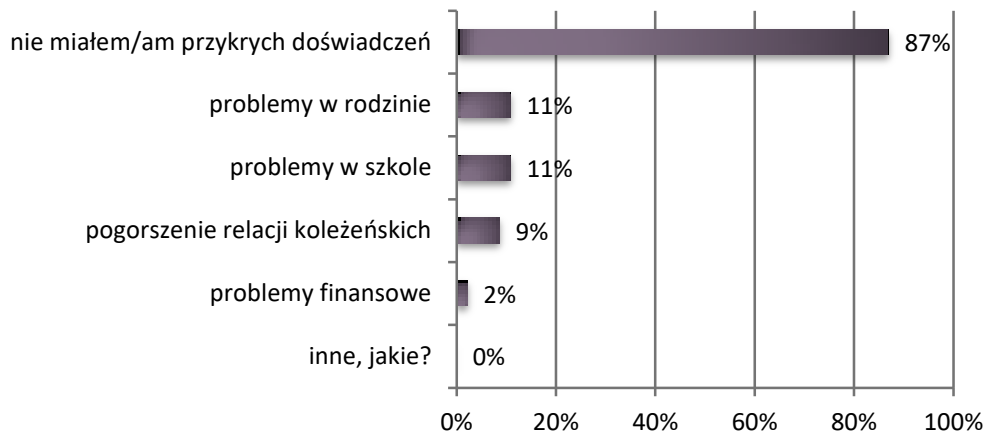
Wykres 48. W jakich okolicznościach spożyłeś alkohol po raz pierwszy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

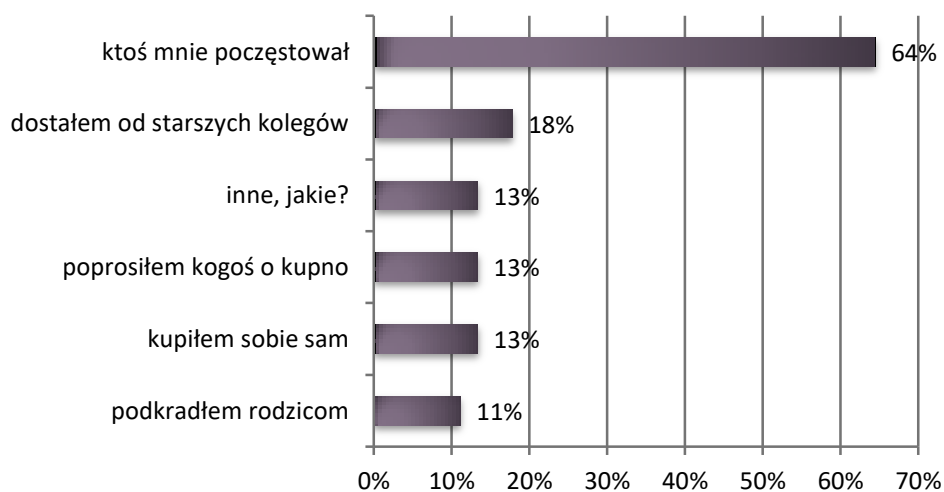
Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Osoby spożywające alkohol zostały zapytane o przykre doświadczenia związane z tą kwestią. Jak się okazuje 87% nie miało nieprzyjemnych doświadczeń. 11% wskazuje na problemy w rodzinie i w szkole. 9% uznało, że w związku ze spożywaniem alkoholu pogorszeniu uległy ich relacje koleżeńskie, z kolei 2% wskazuje na problemy finansowe.

Wykres 49. Czy miałeś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu uczniowie mieli określić w jaki sposób zdobyli alkohol. 64% z nich stwierdziło, że zostali nim poczęstowani, a 18% dostało go od starszych kolegów. 13% zdecydowało się poprosić kogoś o kupno lub kupić sobie alkohol samodzielnie, a 11% podkraśćło go rodzicom.

Wykres 50. Jak otrzymałeś/zdobyłeś alkohol?

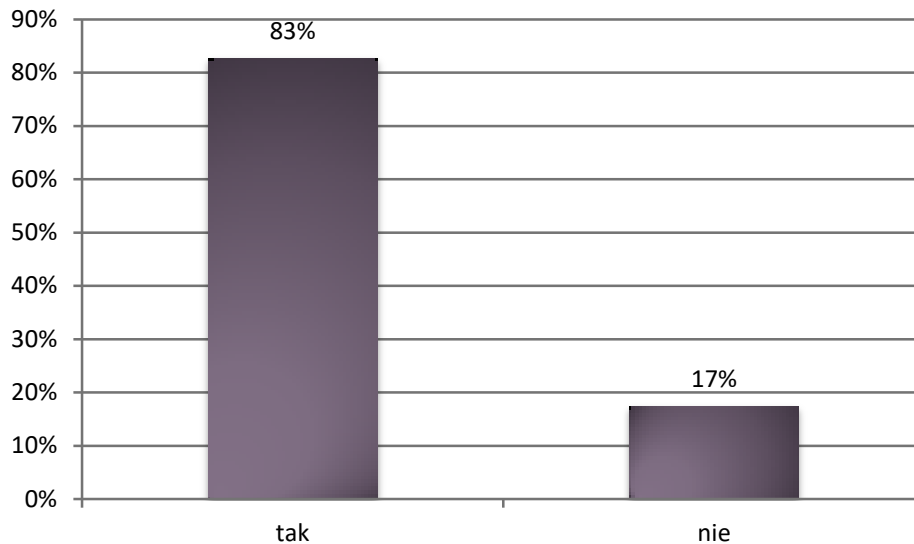
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

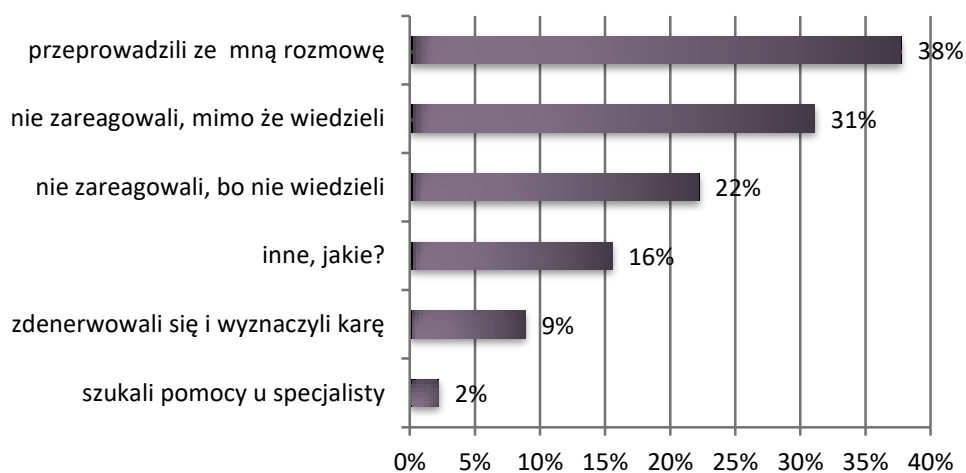

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Jak się okazuje, rodzice znacznej większości uczniów (83%) wiedzą, że ich dzieci spożywały alkohol. 17% uczniów twierdzi, że ich rodzice nie mają takiej wiedzy.

Wykres 51. Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś pić alkohol?

Uczniowie zostali zapytani o reakcję ich rodziców w związku z tą sytuacją. Jak wynika z analizy materiału badawczego rodzice 38% badanej grupy zdecydowali się na przeprowadzenie rozmowy. Rodzice 31% młodzieży spożywającej alkohol nie zareagowali, mimo że wiedzieli, a 22% nie zareagowali ponieważ nie wiedzieli. Rodzice 9% uczniów zdenerwowali się i wyznaczyli im karę, a 2% szukało pomocy u specjalisty. 16% uczniów zaznaczyło odpowiedź „inne”.

Wykres 52. Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

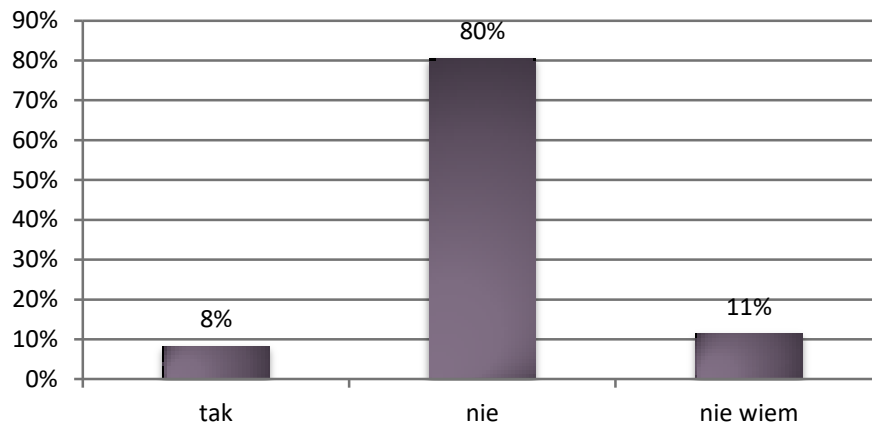
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następne pytania dotyczą całości grupy badawczej.

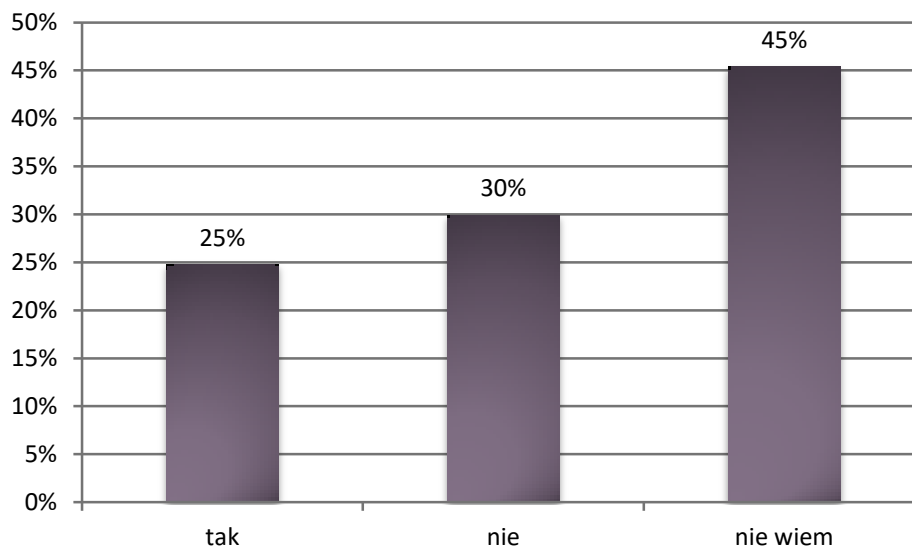
Młodzież zapytana o to, czy ktoś z ich rodziny nadużywa alkoholu odpowiedziała w większości, że nie (80%). 11% respondentów zadeklarowało brak wiedzy w temacie, natomiast 8% odpowiedziało twierdząco, przyznając jednocześnie, że w ich rodzinie występuje problem związany z nadużywaniem alkoholu.

Wykres 53. Czy ktoś z Twojej rodziny nadużywa alkoholu?

Następnie młodzież została zapytana, czy na terenie gminy Kaźmierz sprzedaje się alkohol osobom nieletnim. 45% badanych nie potrafiło tego określić, a 30% badanych uznało, że nie. 25% uczniów odpowiedziało twierdząco.

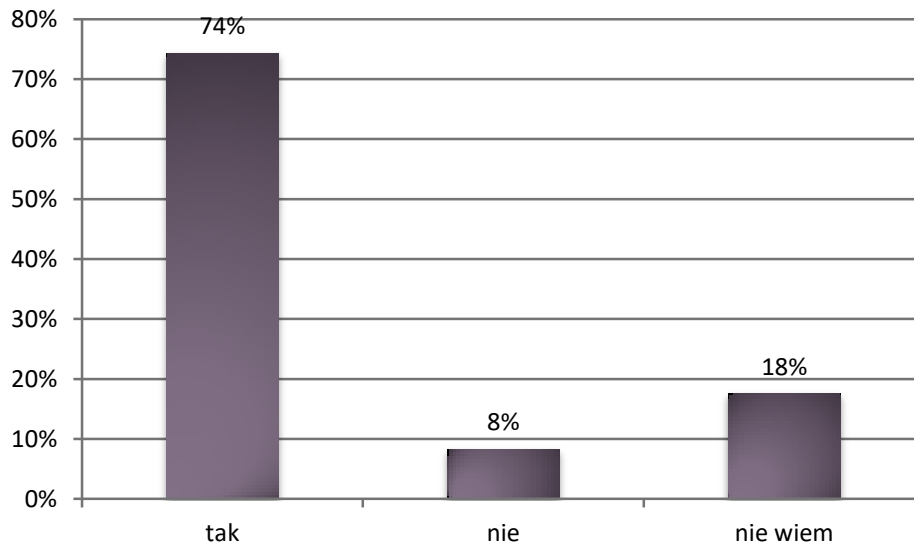
Wykres 54. Czy w Twojej miejscowości sprzedaje się alkohol osobom nieletnim?

5.3. NIKOTYNA Z PERSPEKTYWY UCZNIÓW

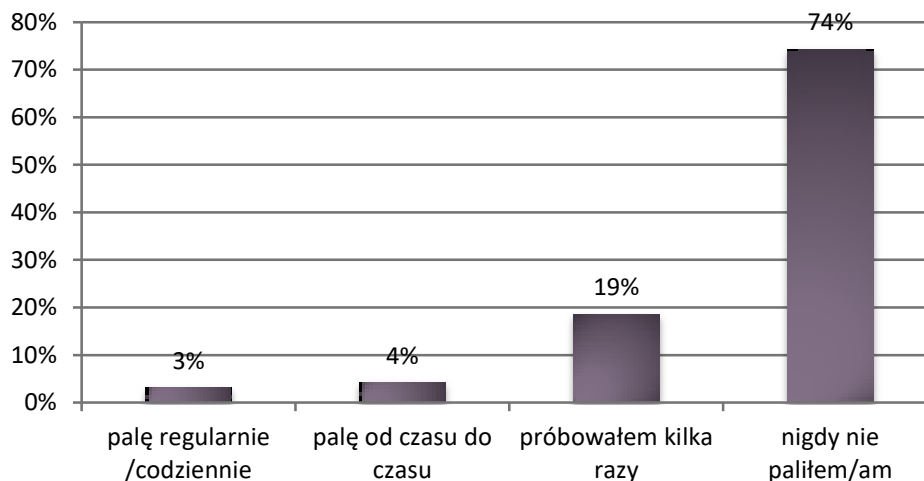
W tym bloku tematycznym poruszona została problematyka nikotyny oraz postaw i opinii młodzieży na temat tego problemu. Jak wynika z badań 8% młodzieży twierdzi, że osoby w ich wieku nie palą papierosów. 18% respondentów deklaruje brak wiedzy w temacie, a 74% uważa, że osoby w ich wieku zażywają nikotynę.

Wykres 55. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

Uczniowie zostali zapytani o to, ile razy z życia zdarzyło im się palić papierosy. Większość (74%) stwierdziło, że nie zdarzyło się to ani razu w życiu. 19% przyznało, że miało to miejsce kilka razy oraz, że palą od czasu do czasu (4%). Do regularnego palenia papierosów przyznaje się 3% badanej grupy.

Wykres 56. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

Następne pytania dotyczą osób, które zadeklarowały palenie papierosów.

Uczniowie, którzy zadeklarowali, że zdarzyło im się palić papierosy zostali zapytani o częstotliwość palenia w przeciągu ostatnich 30 dni. Jak się okazuje na przestrzeni ostatniego miesiąca 20% badanych paliło 1-2 razy, a 16% przyznało, że paliło parę razy. Wiele razy paliło 12% respondentów, z kolei jedna osoba paliła codziennie.

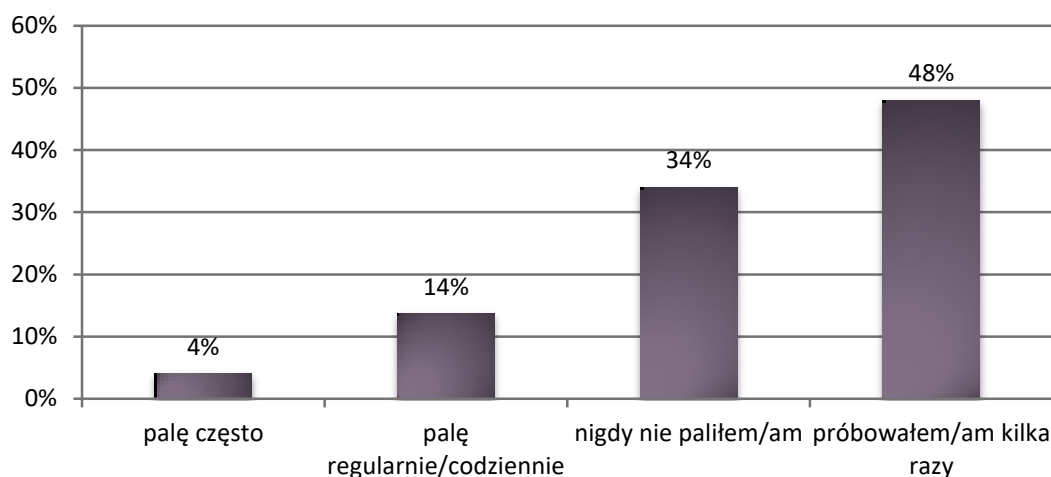
Tabela 12. Jak często palił(a)ś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
nie paliłem w przeciągu ostatnich 30 dni	48%	12
1-2 razy	20%	5
parę razy (3-5)	16%	4
wiele razy (więcej niż 6)	12%	3
palę codziennie	4%	1

Następne pytania dotyczą całości grupy badawczej.

Jak wynika z analizy materiału badawczego prawie połowa uczniów (48%) kilka razy paliła e-papierosy. 4% pali często, a 14% przyznaje, że pali codziennie. E-papierosów nigdy nie paliło 34% badanej grupy.

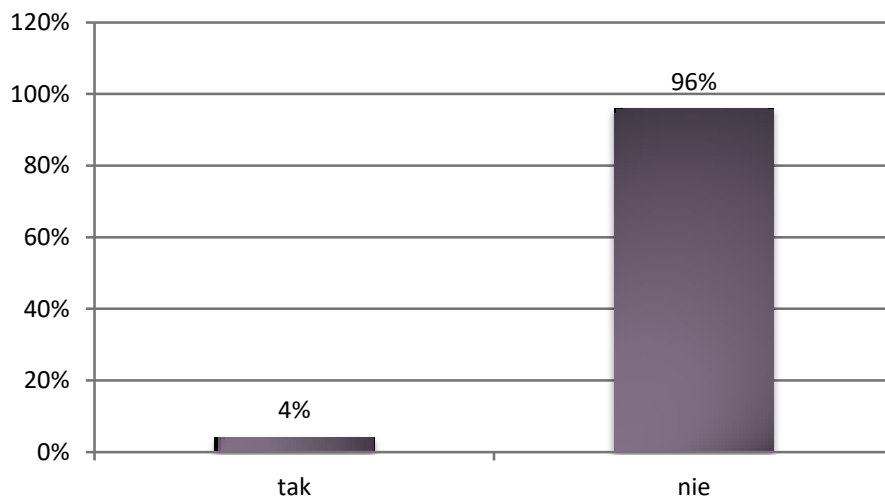
Wykres 57. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić e-papierosy?

5.4. ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE Z PERSPEKTYWY UCZNIÓW

Następny obszar tematyczny dotyczył środków psychoaktywnych. Zdecydowanie większa część badanych zapytana o to, czy zdarzyło im się kiedykolwiek zażywać narkotyki, dopalacze bądź inne środki psychoaktywne odparła przecząco (96%). 4% uczniów przyznało, że taka sytuacja miała miejsce.

Wykres 58. Czy próbowałeś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?

Następne pytania dotyczą osób, które zadeklarowały zażywanie środków psychoaktywnych.

Osoby, które przyznały, że zdarzyło im się zażywać omawiane środki zostały zapytane o wiek pierwszej inicjacji. Jak wynika z wypowiedzi respondentów wszystkie osoby (4) miały wtedy 14 – 16 lat.

Tabela 13. Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
8-10 lat	0%	0
11-13 lat	0%	0
14-16 lat	100%	4
17 i więcej	0%	0

Tą samą grupę respondentów zapytaliśmy o rodzaj zażywanych substancji psychoaktywnych. 3 osoby wskazują na marihuanę lub haszysz, a jedna osoba na amfetaminę.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Tabela 14. Jakie były to substancje?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
marihuana lub haszysz	75%	3
amfetamina	25%	1
inne formy konopi	0%	0
grzyby halucynogenne	0%	0
ekstazy	0%	0
kokaina	0%	0
heroina	0%	0
metadon	0%	0
„Kompot”	0%	0
GHB	0%	0
sterydy anaboliczne	0%	0
substancje wziewne	0%	0
LSD	0%	0
inne, jakie?	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie zażywający środki psychoaktywne zostali zapytani o okoliczności. Pojedyncze odpowiedzi padły na zażywanie ze znajomymi na podwórku, w czasie wycieczki szkolnej i w czasie imprezy towarzyskiej. Jedna osoba zaznaczyła odpowiedź: „inne”.

Tabela 15. W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne po raz pierwszy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ze znajomymi na podwórku	25%	1
w czasie wycieczki szkolnej	25%	1
w czasie imprezy towarzyskiej	25%	1
inne, jakie?	25%	1
w czasie uroczystości rodzinnej	0%	0
pod nieobecność rodziców w domu	0%	0
na dyskotecę	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jak wynika z analizy materiału badawczego 2 osoby kupiły omawiane substancje od kolegi/koleżanki, a jedna osoba dostała je od kolegi/koleżanki.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Tabela 16. Skąd wzięłeś(ęłaś) tę substancję?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
Kupiłem od kolegi/koleżanki	67%	2
Dostałem(am) od kolegi/koleżanki	33%	1
Wziąłem z domu, bez pozwolenia rodziców	0%	0
Dostałem(am) od starszego brata lub siostry	0%	0
Dostałem(am) od kogoś, kogo znałem(am) ze słyszenia, ale nie osobiście	0%	0
Dostałem(am) od obcej osoby	0%	0
Braliśmy to wspólnie, w grupie przyjaciół	0%	0
Kupiłem od kogoś znanego mi ze słyszenia, ale nie osobiście	0%	0
Kupiłem od obcej osoby	0%	0
Dostałem od jednego z rodziców	0%	0
Otrzymałem/am ją nieświadomie (bez mojej zgody)	0%	0
inne, jakie?	0%	0
nie wiem	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W celu skonstruowania dokładnej diagnozy zapytaliśmy młodzież o motywacje do zażycia narkotyków/dopalacz czy też innych środków psychoaktywnych. 2 badanych stwierdziło, że kierowała nimi ciekawość, a jedna osoba uznała, że była to chęć dobrej zabawy.

Tabela 17. Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków/dopalaczy/innych środków psychoaktywnych?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ciekawość	67%	2
chęć dobrej zabawy	33%	1
chęć bycia modnym	0%	0
presja grupy	0%	0
zaimponowanie w towarzystwie	0%	0
przyjemność/relaksacja	0%	0
otrzymałem/am je nieświadomie (bez mojej zgody)	0%	0
inne	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jeśli chodzi o miejsce zażywania okazuje się, że jedna osoba zażywała omawiane środki na terenie szkoły, a jedna podczas szkolnych wycieczek. 2 osoby zaznaczyły odpowiedź: „inne”.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz**Tabela 18. Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?**

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
w innym miejscu, jakim?	50%	2
na terenie szkoły	25%	1
podczas szkolnych wycieczek	25%	1
w domu	0%	0
u koleżanki, kolegi	0%	0
w barze, klubie	0%	0
na podwórku	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

3 respondentów deklarujących zażywanie narkotyków lub dopalaczy nie miało przykrych doświadczeń związanych z tą kwestią. Pojedyncze odpowiedzi padły na problemy w szkole i pogorszenie relacji koleżeńskich.

Tabela 19. Czy miałeś jakieś przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
nie miałem/am przykrych doświadczeń	75%	3
problemy w szkole	25%	1
pogorszenie relacji koleżeńskich	25%	1
problemy w rodzinie	0%	0
problemy finansowe	0%	0
inne	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jak wynika z analizy badawczej 2 rodziców osób zażywających narkotyki/dopalacze nie jest świadoma tego faktu. Wiedzę w tym temacie posiadają rodzice dwojga uczniów.

Tabela 20. Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
tak	50%	2
nie	50%	2

Osoby, które zadeklarowały, że ich rodzice posiadają wiedzę na temat zażywania przez nich narkotyków/dopalaczy zostały zapytane o reakcję ich rodziców w związku z tą wiadomością. Pojedyncze odpowiedzi padły na: „nie zareagowali, mimo że wiedzieli”, „zdenerwowali się i wyznaczyli karę” i „przeprowadzili ze mną rozmowę”.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Tabela 21. Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?

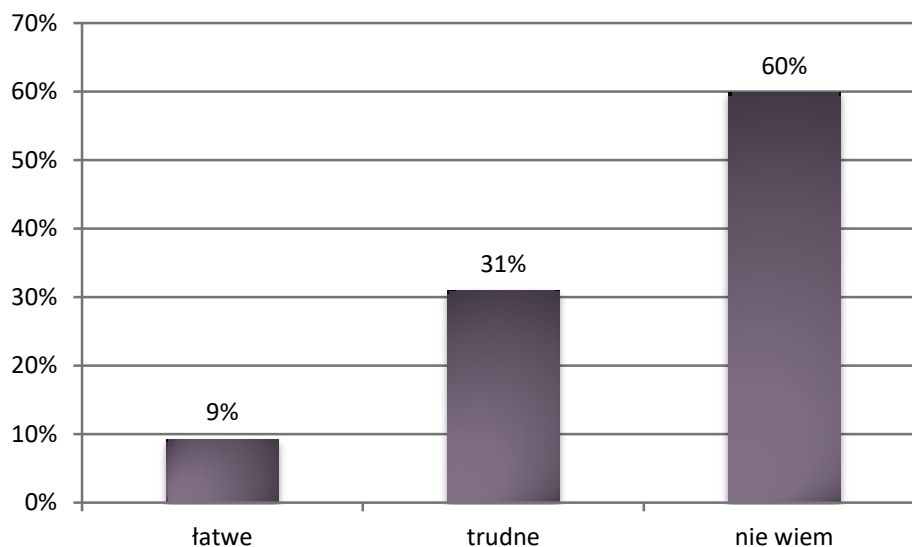
Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zareagowali, mimo że wiedzieli	50%	1
zdenerwowali się i wyznaczyli karę	50%	1
przeprowadzili ze mną rozmowę	50%	1
nie zareagowali, bo nie wiedzieli	0%	0
szukali pomocy u specjalisty	0%	0
inne, jakie?	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następne pytania dotyczą całości grupy badawczej.

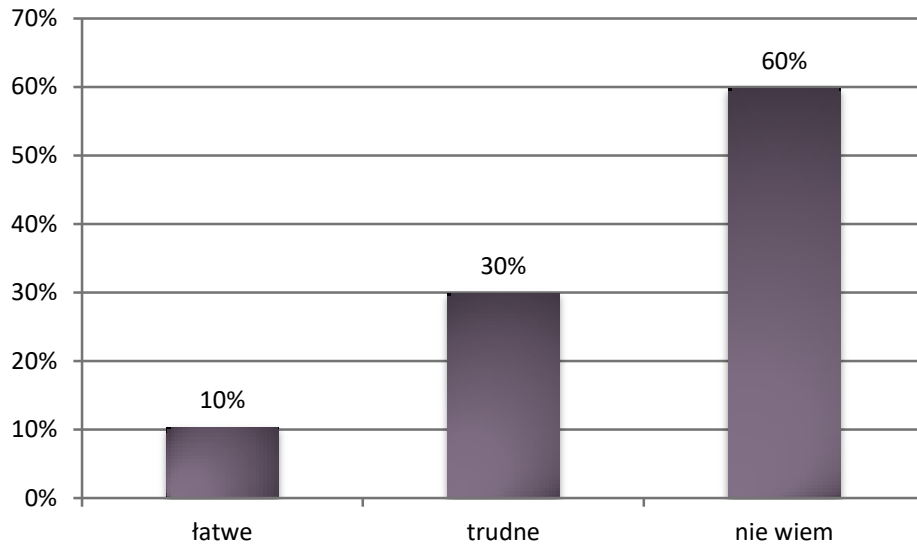
W następnej kolejności zapytaliśmy wszystkich uczniów o stopień trudności zdobycia narkotyków na terenie ich miejscowości. Zdecydowanie mniejsza część badanych (9%) stwierdziła, że byłoby to łatwe. 31% uznało to za trudne. 60% zadeklarowało brak wiedzy w temacie.

Wykres 59. Gdybyś chciał zdobyć narkotyki w swojej miejscowości byłoby to:

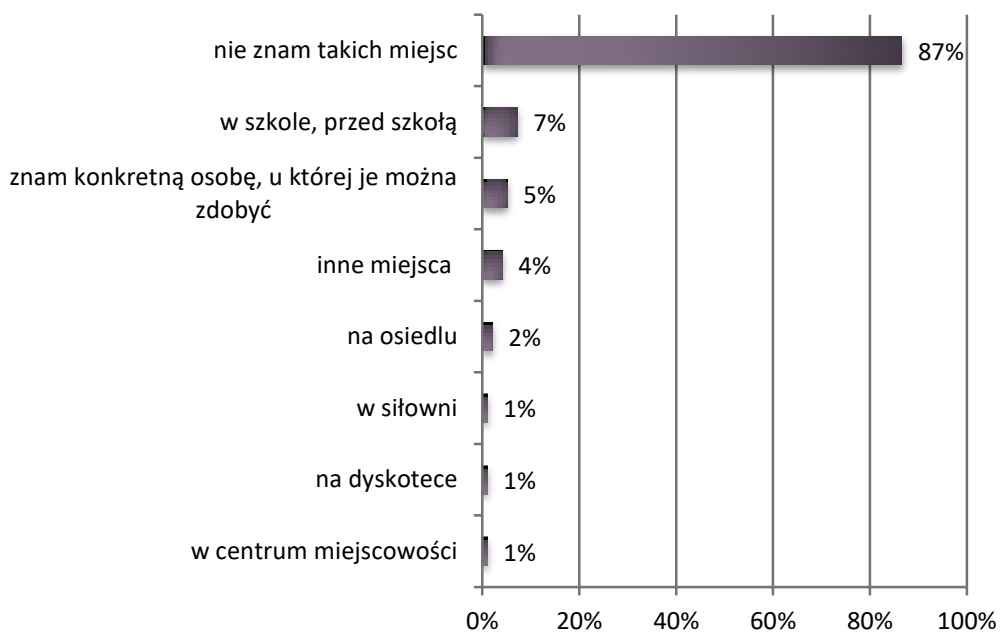

Podobnie przedstawia się kwestia związana z pozyskaniem dopalaczy na terenie gminy Kaźmierz. 30% uczniów oceniło możliwość pozyskania dopalaczy jako trudną, 10% jako łatwą, z kolei 60% respondentów nie potrafiło określić swojego zdania w temacie.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz**Wykres 60. Gdybyś chciał zdobyć dopalacze w swojej miejscowości byłyoby to:**

Uczniowie zapytani o miejsca, w których można kupić narkotyki lub dopalacze w większości stwierdzili, że nie znają takich miejsc (87%). Pozostała część badanych wymieniła miejsca takie, jak: w szkole, przed szkołą (7%), na osiedlu (2%), w siłowni (1%), na dyskotece (1%) i w centrum miejscowości (1%). 4% uczniów zaznaczyło odpowiedź: „inne miejsca” z kolei 5% zna konkretną osobę, u której można kupić narkotyki/dopalacze.

Wykres 61. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

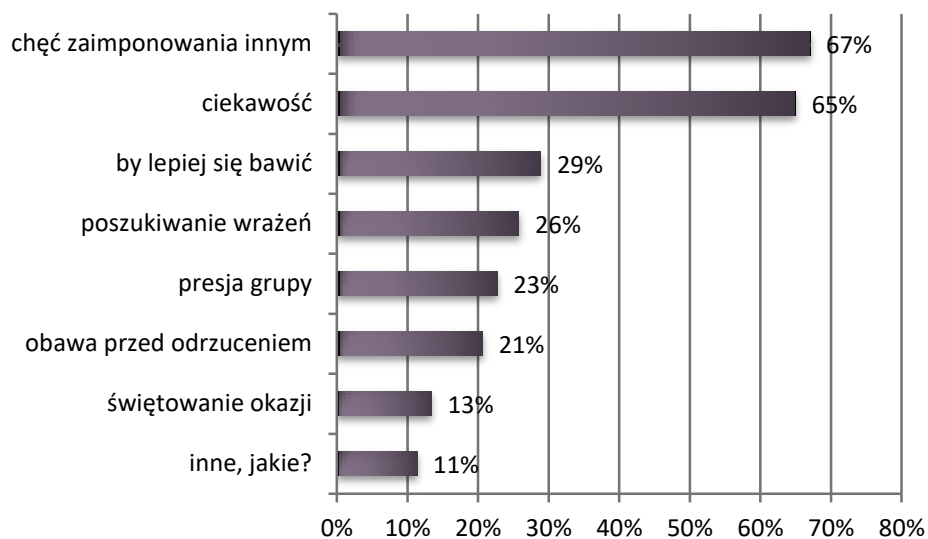
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Istotnym pytaniem wydaje się być pytanie dotyczące powodów z jakich młode osoby sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze oraz papierosy. Jak się okazuje najpopularniejszym powodem jest chęć zaimponowania innym (67%) i ciekawość (65%). W następnej kolejności znajdują się takie, jak: chęć lepszej zabawy (29%), poszukiwanie wrażeń (26%), czy presja grupy (23%). 21% wskazuje na obawę przed odrzuceniem, a 13% na świętowanie okazji. 11% zaznaczyło odpowiedź: „inne”.

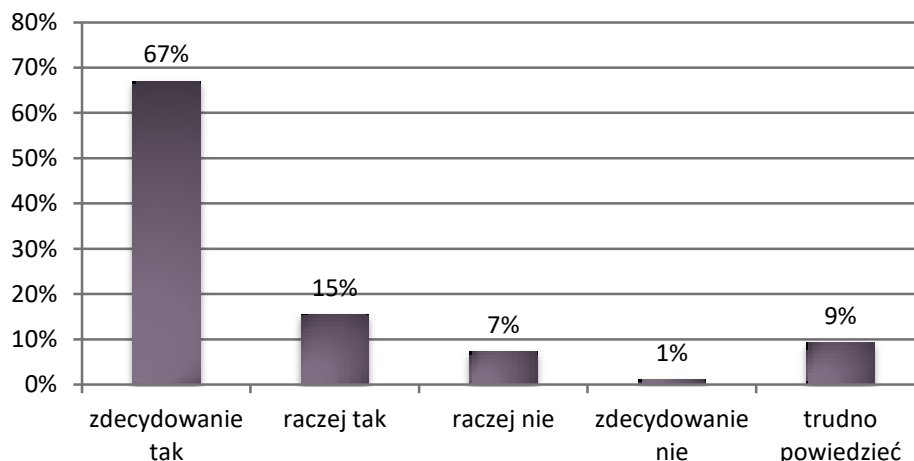
Wykres 62. Z jakich powodów osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze, a także papierosy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

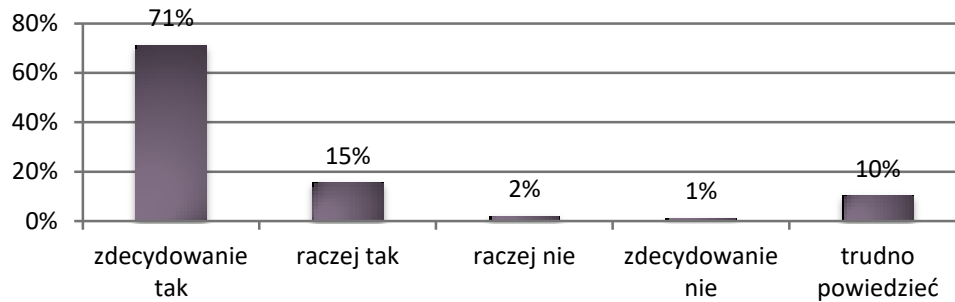
67% badanych uczniów uważa, że narkotyki są zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia. 15% uważa, że raczej tak, a 7%, że raczej nie lub zdecydowanie nie (1%). 9% respondentów nie potrafi określić swojego stanowiska w temacie.

Wykres 63. Czy uważasz, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe dla zdrowia ?

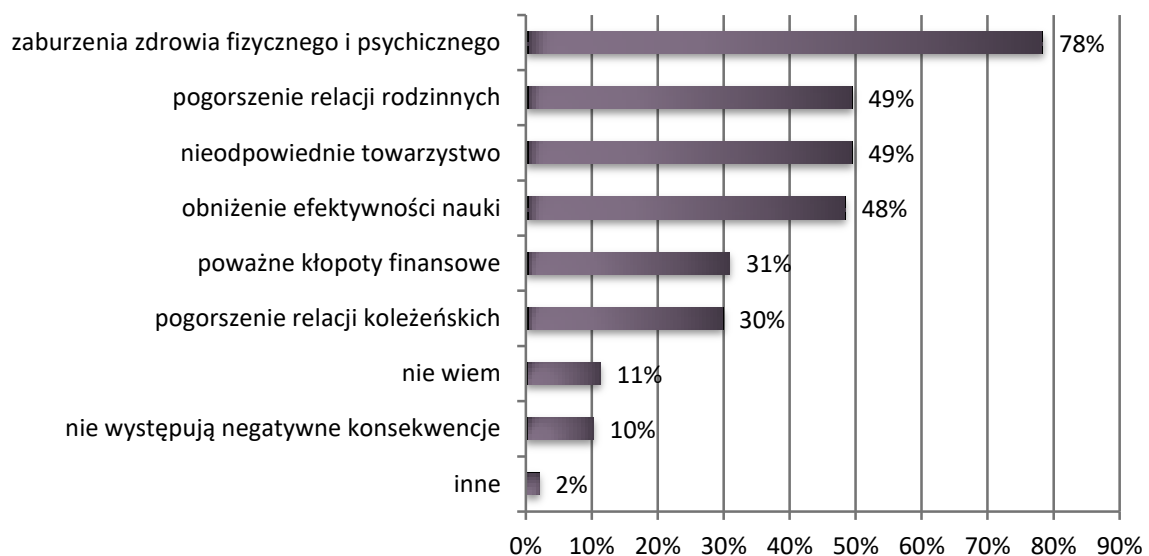

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Dość podobnie wygląda kwestia związana z oceną szkodliwości dopalaczy. Za zdecydowanie szkodliwe uznało je 71% uczniów, a za raczej szkodliwe – 15%. 10% zadeklarowało brak wiedzy w temacie. 2% uczniów uważa, że omawiane środki nie są raczej szkodliwe dla zdrowia, a 1% jest zdania, że zdecydowanie nie.

Wykres 64. Czy uważasz, że zażywanie dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

Ankietowani zapytani o konsekwencje wynikające z uzależnienia od środków psychoaktywnych i nikotyny stwierdzili, że mogą to być zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (78%), nieodpowiednie towarzystwo (49%), pogorszenie relacji rodzinnych (49%) lub obniżenie efektywności nauki (44%). Na poważne kłopoty finansowe wskazało 31% badanych uczniów, a na pogorszenie relacji koleżeńskich - 30%. 10% respondentów stwierdziło, że nie występują negatywne konsekwencje, z kolei 11% zadeklarowało brak wiedzy z tym zakresie.

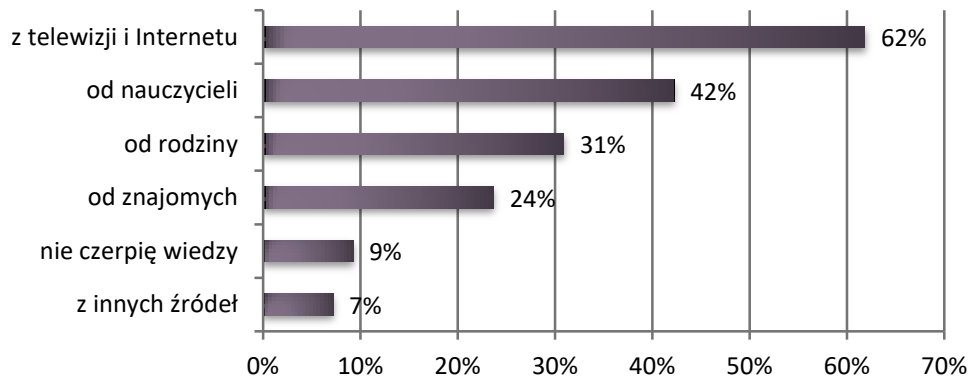
Wykres 65. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

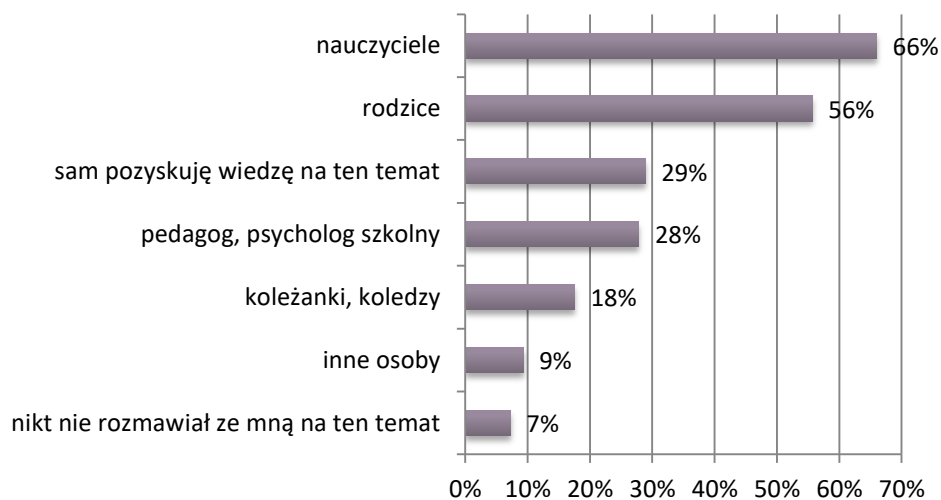
Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

62% badanych wiedzę na temat narkotyków i dopalaczy czerpie z telewizji i Internetu, a 42% zdobywa ją od nauczycieli. Rodzinę za źródło wiedzy uznało 31% uczniów, a znajomych – 24%. 9% młodzieży deklaruje, że nie czerpie wiedzy w tym zakresie, a 7% zaznaczyło odpowiedź: „z innych źródeł”.

Wykres 66. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jak wynika z analizy danych, młodzież zapytana o to, kto rozmawiał z nimi na temat działania i szkodliwości omawianych środków wymieniła nauczycieli (66%), rodziców (56%) oraz pedagoga/psychologa szkolnego (28%). 29% uczniów zadeklarowało, że wiedzę w tym temacie pozyskuje samodzielnie lub, że nikt nie rozmawiał z nimi na ten temat (7%). Na koleżanki i kolegów wskazało 18% ankietowanych. 9% zaznaczyło odpowiedź: „inne osoby”

Wykres 67. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy?

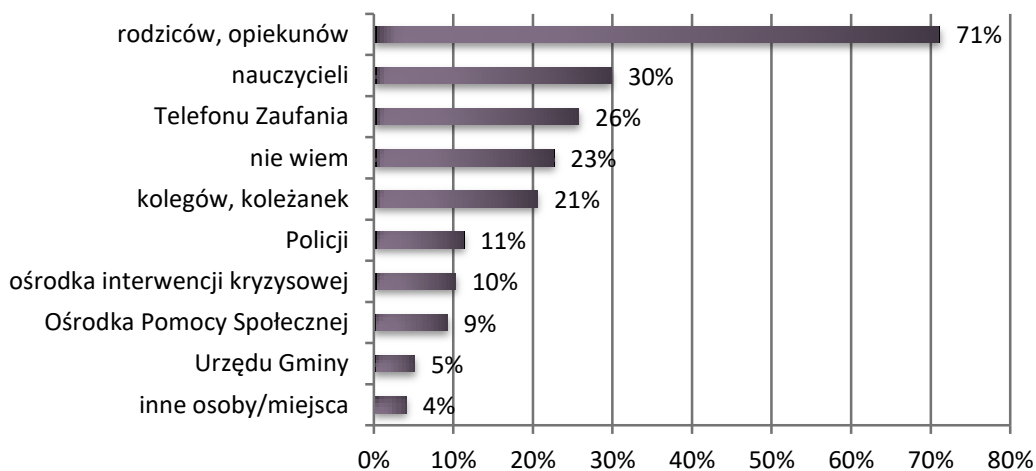
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

74% uczniów deklaruje, że w razie problemu związanego z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami zwróciliby się pomoc do rodziców bądź opiekunów. 29% uznało, że byli by to nauczyciele, 17%, że koledzy bądź koleżanki, a 15% wskazała Policję. W razie problemów z Telefonu Zaufania skorzystałoby 14% badanych, z Ośrodka Pomocy Społecznej 13%, natomiast z ośrodka interwencji kryzysowej 4%. Na Urząd Gminy wskazało 1% badanej grupy, a 17% nie potrafiło określić swojego zdania.

Wykres 68. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

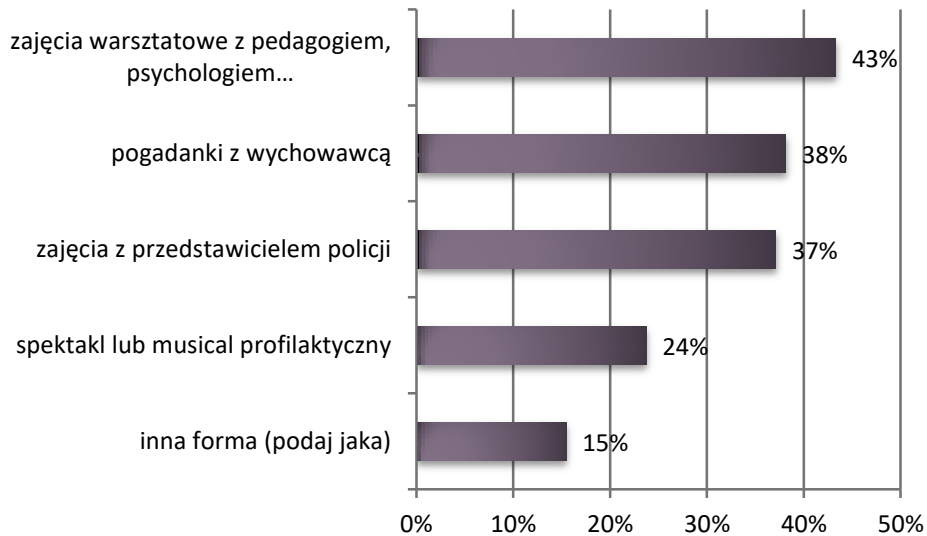
5.5. PROFILAKTYKA Z PERSPEKTYWY UCZNIÓW

Ostatni blok tematyczny dotyczył spostrzeżenia działań profilaktycznych przez dzieci i młodzież. Ta kwestia wydaje się być wyjątkowo ważna z dwóch powodów. Po pierwsze pozwala ocenić stan oraz jakość prowadzonych zajęć profilaktycznych w szkołach. Po drugie daje możliwość dowiedzenia się, co dla młodzieży stanowi najatrakcyjniejszą formę zajęć, a co za tym idzie – pozwala na projektowanie efektywnych, dostosowanych do odbiorców działań profilaktycznych. W pierwszym pytaniu respondenci zostali zapytani o to, jaka forma zajęć profilaktycznych jest według nich najciekawsza/najefektywniejsza. Należy mieć na uwadze, że większość z wymienionych form nie wpisuje się w nurt oddziaływań profilaktycznych, a poniższe pytanie odnosi się jedynie do funkcjonujących społecznie przekonań. Uczniowie uznali, że są to zajęcia warsztatowe z pedagogiem, psychologiem lub innym specjalistą (43%), pogadanki z wychowawcą (38%), zajęcia z przedstawicielem policji (37%) oraz spektakl lub musical profilaktyczny (24%). 15% zaznaczyło odpowiedź: „inna forma”. Część uczniów zaznaczyła, że na pewno nie będą to wykłady z policją.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

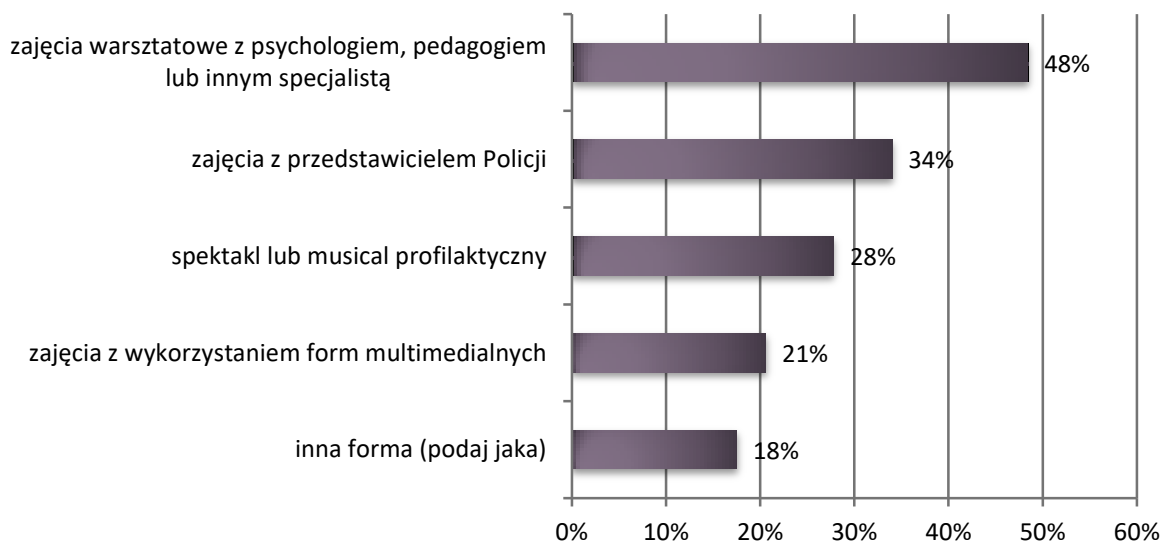
Wykres 69. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie zapytani o to, jakiego rodzaju zajęć profilaktycznych brakuje w ich szkole wskazali na zajęcia warsztatowe z psychologiem bądź pedagogiem (48%), zajęcia z przedstawicielem Policji (34%) oraz spektakl lub musical profilaktyczny (28%). Na zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych uwagę zwróciło 21% uczniów, z kolei 18% zaznaczyło odpowiedź: „inna forma”.

Wykres 70. Jakiego rodzaju zajęć profilaktycznych brakuje w Twojej szkole?

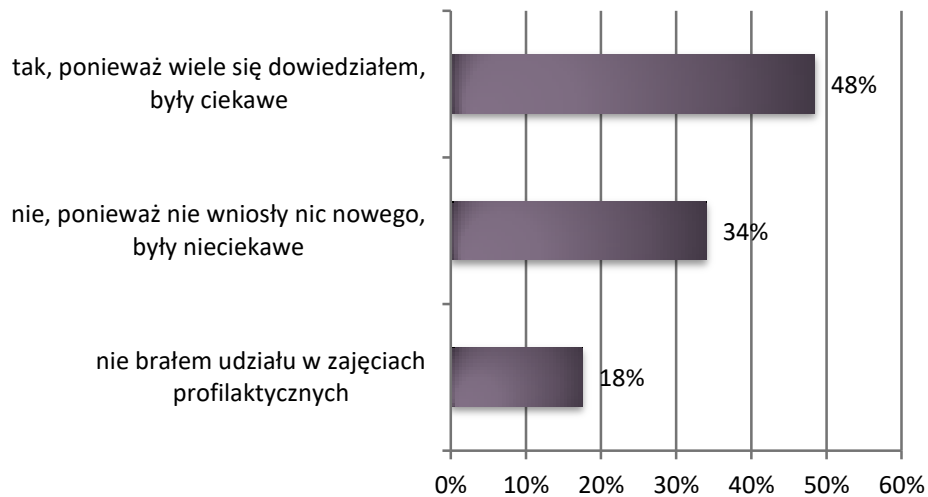
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Młodzież została także poproszona o ocenę tego, czy prowadzone w szkole zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie. Jak się okazuje 48% uczniów uważa, że tak, ponieważ były ciekawe. 34% uważa, że nie, ponieważ nie wniosły nic ciekawego. 18% respondentów przyznaje, że nie brało udziału z zajęciach profilaktycznych.

Wykres 71. Czy Twoim zdaniem prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie?

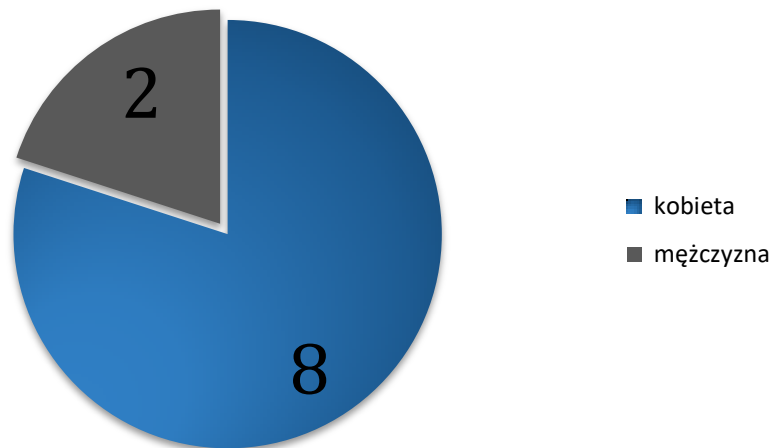

6. BADANIE SPRZEDAWCÓW ALKOHOLU NA TERENIE GMINY KAŻMIERZ

6.1. STRUKTURA BADANEJ GRUPY

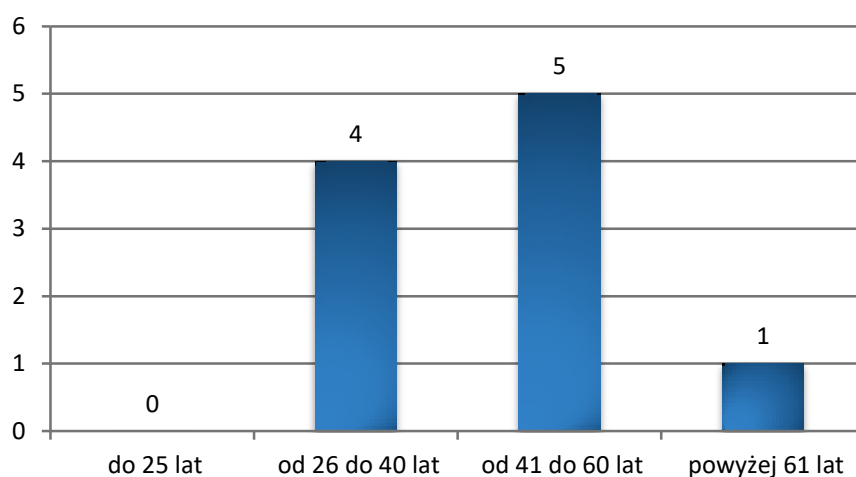
Badana próba sprzedawców liczyła 10 osób, w tym 2 mężczyzn oraz 8 kobiet.

Wykres 72. Płeć badanych sprzedawców.

Połowa badanych sprzedawców (5 osób) znalazła się w przedziale wiekowym od 41 do 60 roku życia, 4 ankietowanych zadeklarowało, że ma od 26 do 40 lat, z kolei jedna osoba znajduje się w granicy powyżej 61 roku życia.

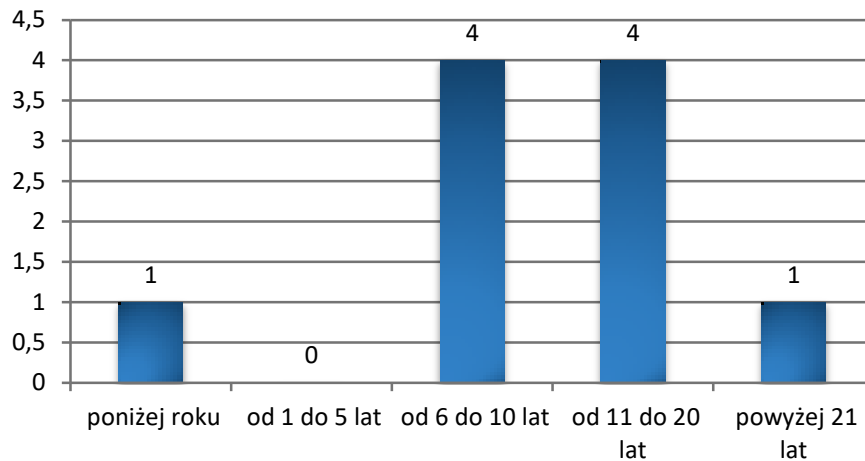
Wykres 73. Wiek badanych sprzedawców.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Kolejnym pytaniem, na które odpowiadali sprzedawcy było pytanie dotyczące stażu ich pracy. Jak wynika z przeprowadzonych badań poniżej roku pracuje 1 osoba, 4 sprzedawców pracuje od lat 6 do 10, również 4 od lat 11 do 20. Jeden z badanych twierdzi, że staż jego pracy wynosi powyżej 21 lat.

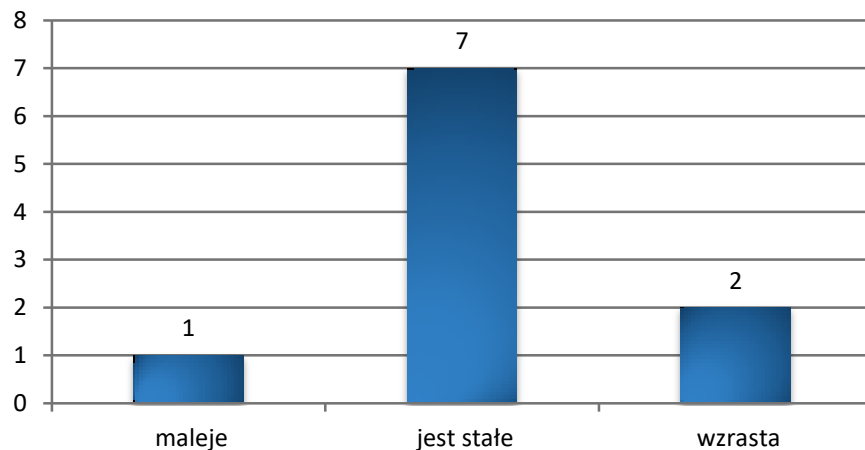
Wykres 74. Od ilu lat pracuje Pan/i w punkcie, gdzie prowadzona jest sprzedaż alkoholu?

6.2. PROBLEM UZALEŻNIEŃ Z PERSPEKTYWY SPRZEDAWCÓW ALKOHOLU

W celu postawienia dokładnej diagnozy profilaktycznej respondenci zostali poproszeni o określenie spożycia alkoholu w gminie pod kątem nasilenia/osłabienia zjawiska. Jak się okazuje 7 osób twierdzi, że spożycie napojów wysokoprocentowych w ich miejscu zamieszkania utrzymuje się na stałym poziomie. 1 z ankietowanych twierdzi, że tendencja jest malejąca, z kolei 2 osoby utrzymują, że omawiane zjawisko ma charakter wzrostowy.

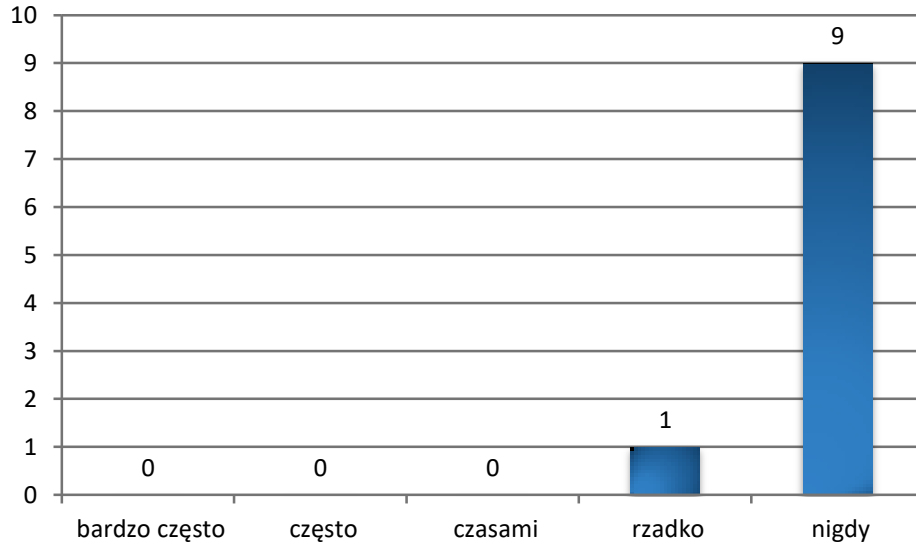
Wykres 75. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości:

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

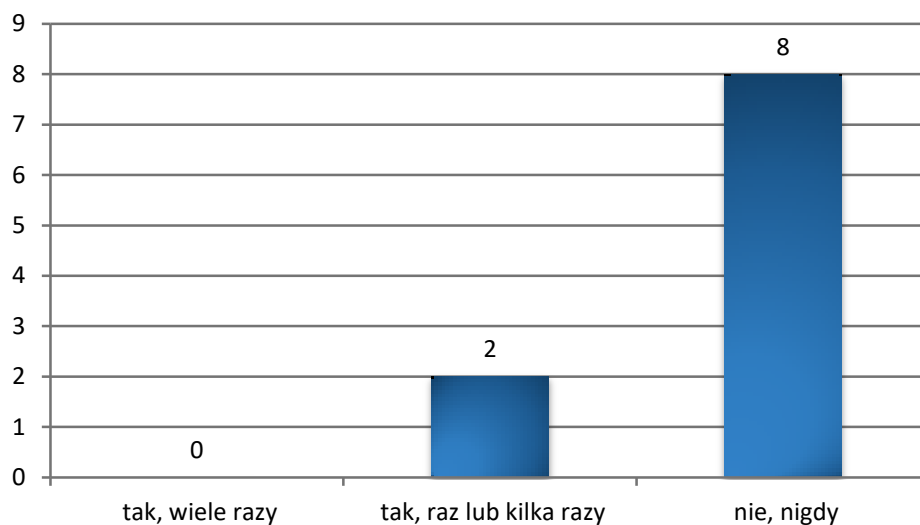
Sprzedawcy zapytani o to, jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w gminie Kaźmierz w większości uznali, że nie zdarza się to nigdy (9 osób), bądź, że zdarza się to rzadko (1 osoba).

Wykres 76. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i gminie?

2 ankietowanych przyznaje jednak, że raz lub kilka razy zdarzyła się sytuacja, w której osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Reszta respondentów (8 osób) twierdzi, że taka sytuacja nigdy nie miała miejsca.

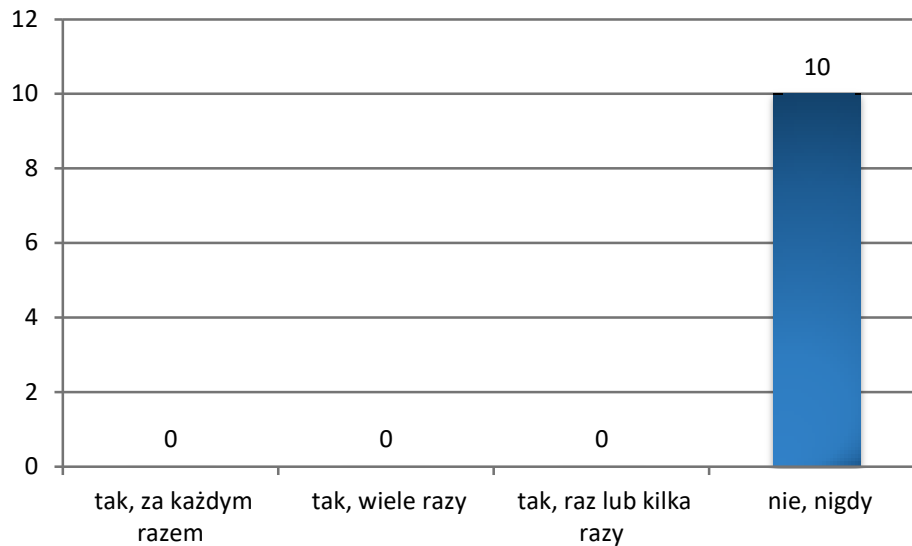
Wykres 77. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

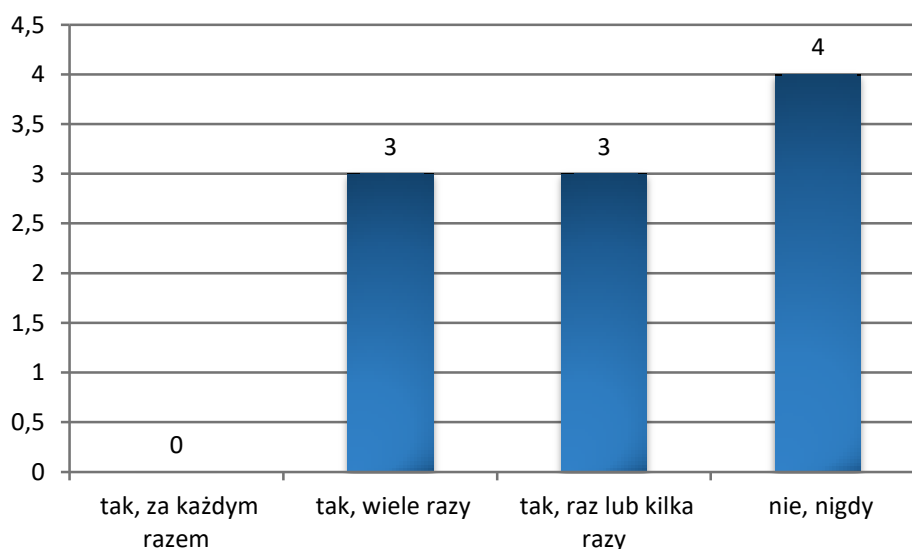
Wszyscy sprzedawcy (10/10 osób) stwierdzili, że nigdy nie zdarzyło im się sprzedać alkoholu osobie niepełnoletniej.

Wykres 78. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?

Następnie ankietowani zostali zapytani o to, czy zdarzyło im się kiedykolwiek zapytać kupującego o dowód osobisty, nie mając pewności, że jest on osobą pełnoletnią. Jak wynika z materiału badawczego 3 osoby zrobiły tak wiele razy, również 3 badanych przyznaje, że taka sytuacja miała miejsce raz lub kilka razy. 4 sprzedawców uważa, że nigdy nie pyta młodo wyglądającej osoby o dowód osobisty.

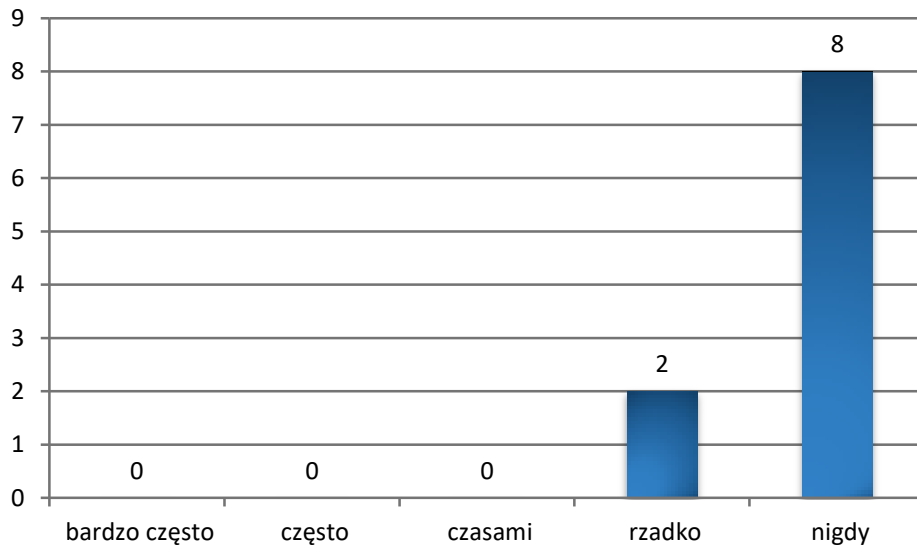
Wykres 79. Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

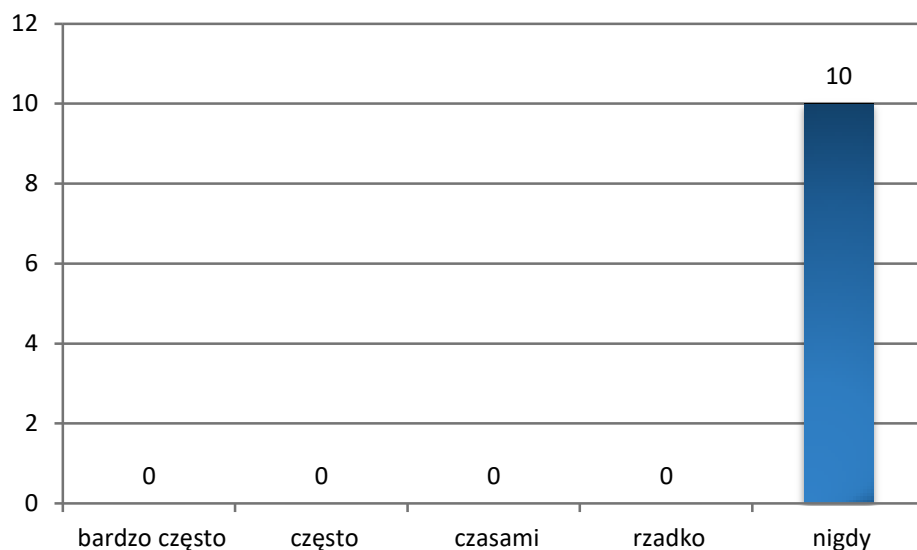
8 ankietowanych zapytanych o to, jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w ich miejscu zamieszkania uważa, że nie zdarza się to nigdy. 2 osoby uważają, że zdarza się to rzadko.

Wykres 80. Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i miejscowości?

Kolejny obszar zainteresowań badawczych stanowiła częstotliwość sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym w gminie Kaźmierz. Wszyscy badani sprzedawcy utrzymują, że takie sytuacje nie mają miejsca w ich miejscowości.

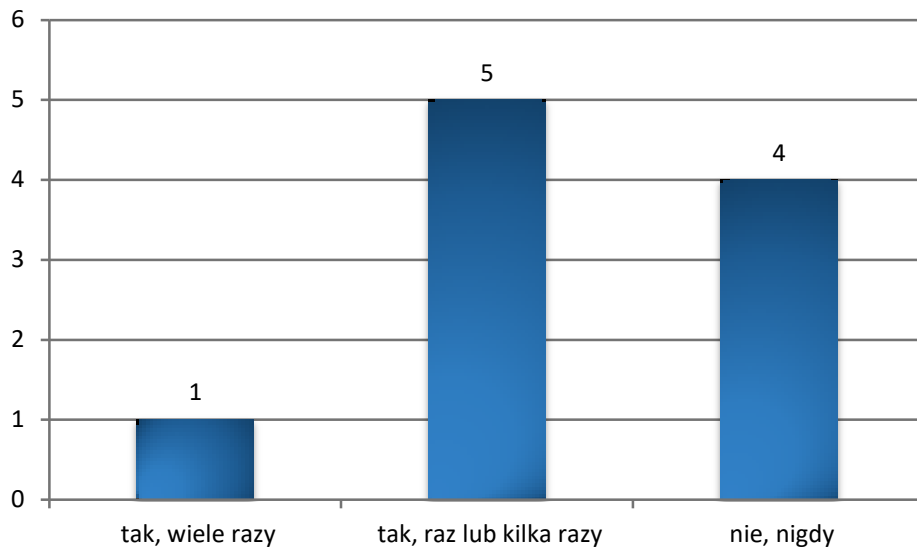
Wykres 81. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i miejscowości?

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

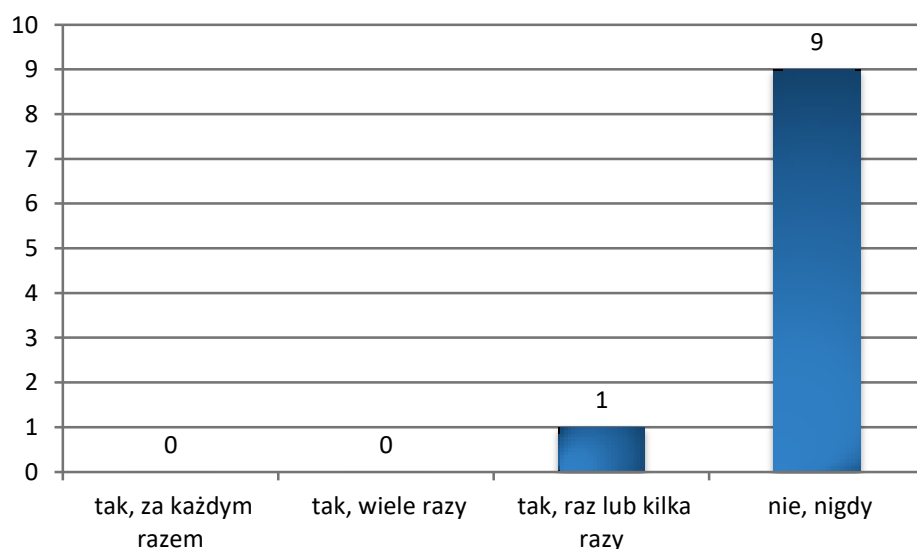
6 sprzedawców utrzymuje, że zdarzały się sytuacje, w których osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. 5 spośród nich uważa, że zdarzyło się to raz lub kilka razy, z kolei jedna osoba uważa, że zdarzyło się to wiele razy. 4 badanych uważa, że nigdy nie było takiej sytuacji.

Wykres 82. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

Na pytanie dotyczące sprzedaży alkoholu osobie nietrzeźwej większość (9 badanych) odpowiedziała przecząco. Jedna z ankietowanych osób przyznała się natomiast do sprzedaży napojów wysokoprocentowych osobie będącej pod wpływem (raz lub kilka razy).

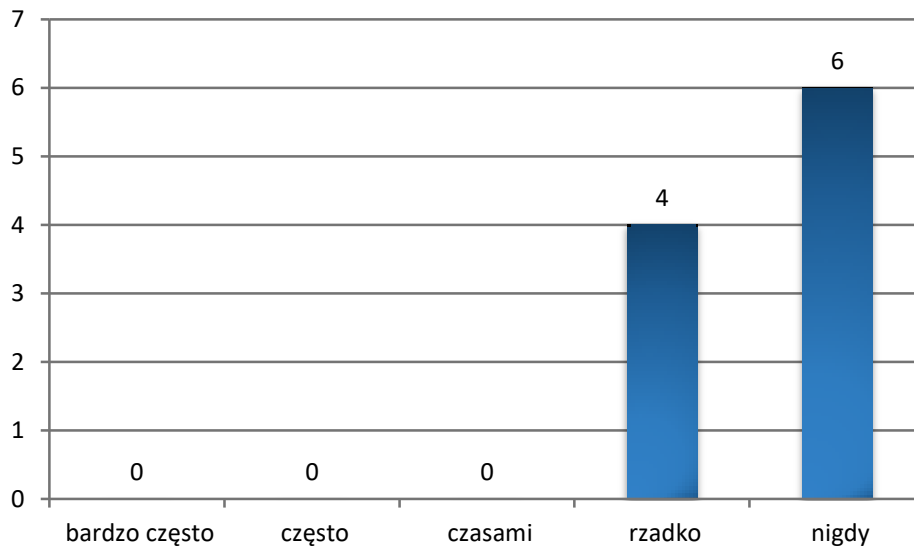
Wykres 83. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

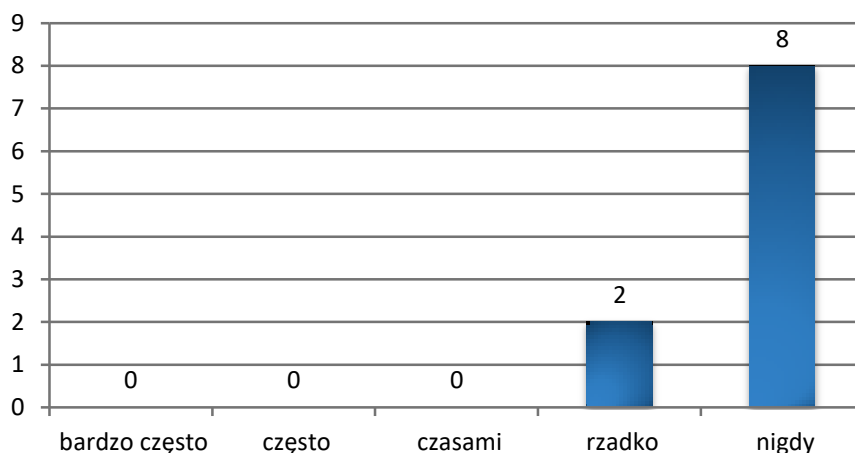
Jak wynika z przeprowadzonych badań 4 z sprzedawców przyznaje, że rzadko zdarza się, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w gminie Kaźmierz. 6 badanych jest zdania, że nigdy nie zdarza się, żeby klienci sklepu spożywali alkohol w sklepie lub w jego pobliżu.

Wykres 84. Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i miejscowości?

Ankietowani zapytani o to, jak często zdarza im się wzywać policję z powodu zakłócenia porządku przez osobę będącą pod wpływem alkoholu odpowiadają w większości, że nigdy (8 osób). 2 osoby twierdzą, że muszą podejmować takie kroki rzadko.

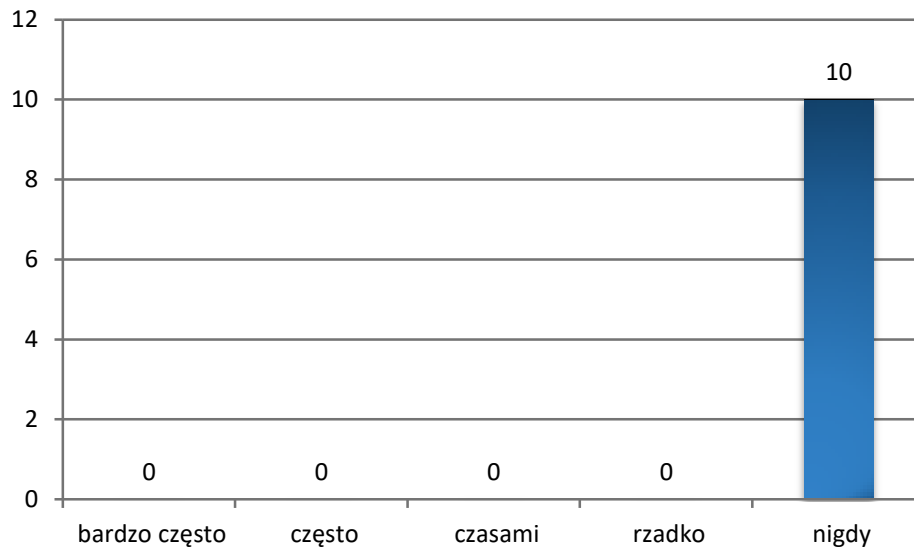
Wykres 85. Jak często zdarza się Panu/i wzywać policję z powodu zakłócenia porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

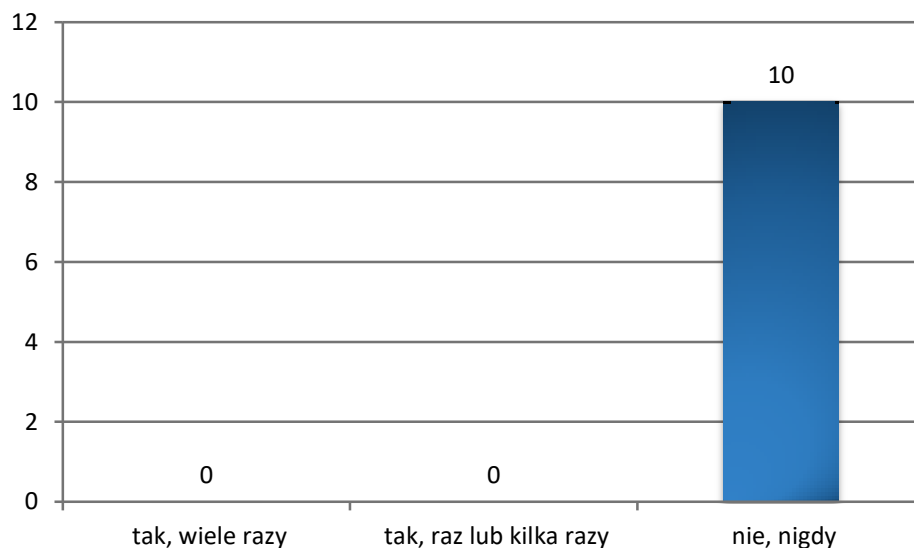
Wszyscy badani deklarują, że w ich miejscu zamieszkania nigdy nie zdarza się sytuacja w której osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy.

Wykres 86. Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i miejscowości?

Jednocześnie wszyscy badani twierdzą, że nigdy nie sprzedali wyrobów tytoniowych osobie niepełnoletniej.

Wykres 87. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?

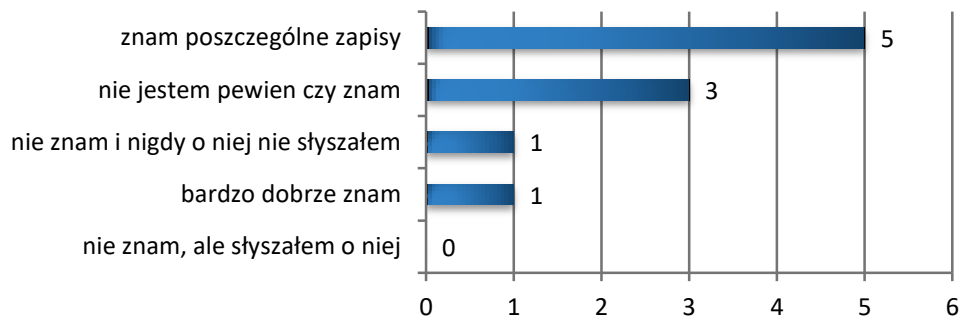

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

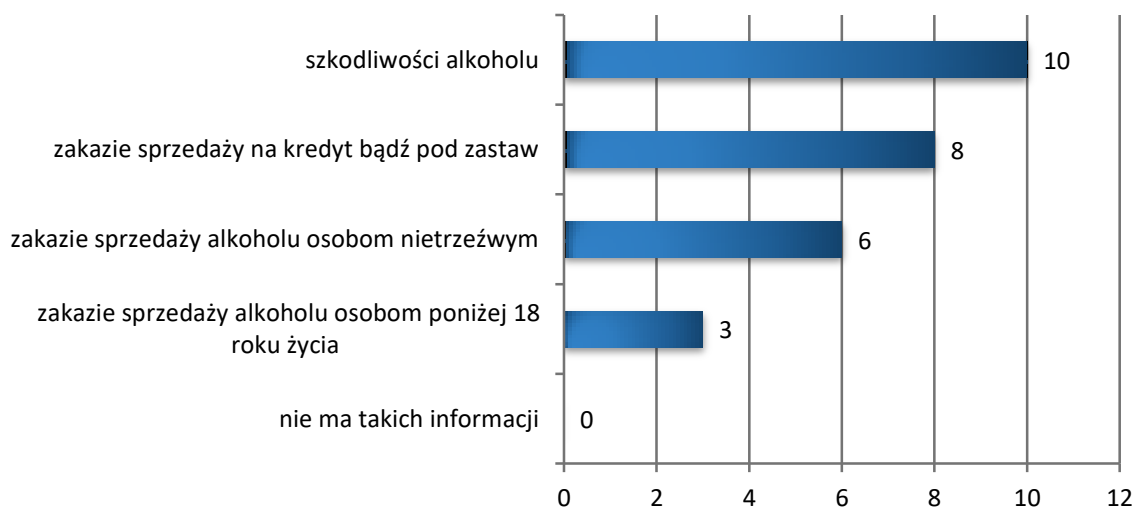
Kolejny obszar zainteresowań badawczych stanowiła kwestia znajomości ustawy z dnia 26 X 1982 r. o Wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnosząca się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. 1 osoba twierdzi, że zna ustawę bardzo dobrze. Do znajomości poszczególnych przepisów przyznaje się 5 osób. 3 sprzedawców nie jest pewnych czy zna ustawę, z kolei jeden badany uważa, że ustawy nie zna i nigdy o niej nie słyszał.

Wykres 88. Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 X 1982 r. o Wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

Informacje na temat szkodliwości alkoholu znajdują się we wszystkich punktach sprzedaży. Informacje odnoszące się do sprzedaży alkoholu na kredyt bądź pod zastaw umieszczone są w 8 punktach sklepowych, z kolei informacje odnośnie zakazie sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym w punktach 6. Tylko w 3 sklepach znaleźć można informacje odnośnie zakazu sprzedaży osobom niepełnoletnim.

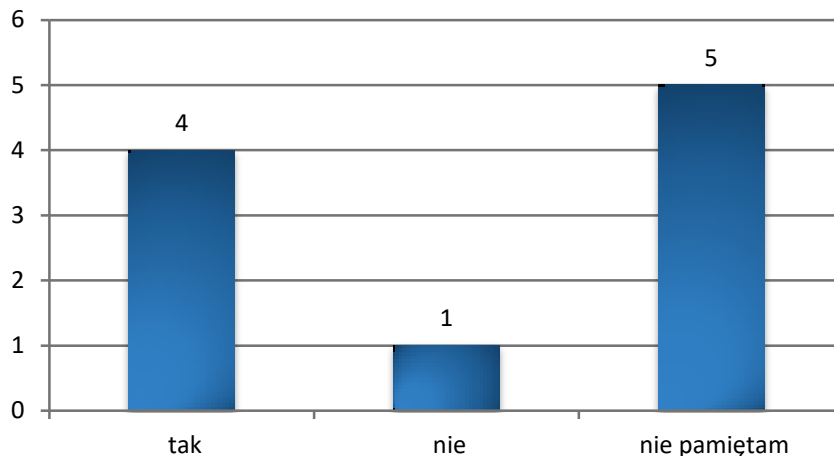
Wykres 89. Czy w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie znajdują się informacje na temat:

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

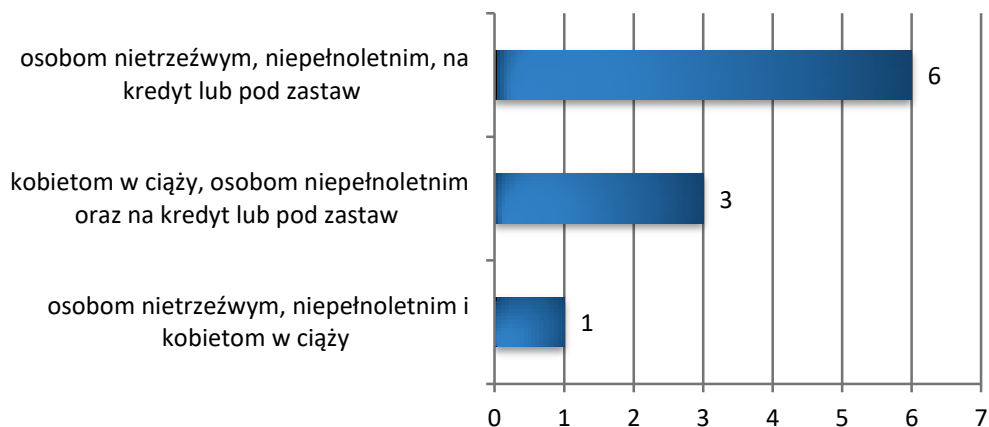
Ankietowani zostali zapytani również o uczestnictwo w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. Jak wynika z przeprowadzonych badań połowa ankietowanych nie pamięta czy brała udział w takim szkoleniu, 1 z respondentów uważa, że nie, z kolei 4 sprzedawców deklaruje, że omawiane szkolenie ma za sobą.

Wykres 90. Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

Ostatnie pytanie miało na celu zbadanie wiedzy sprzedawców z zakresu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. 6 osób wykazało się znajomością ustawy i stwierdziło, że zabrania ona sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim na kredyt lub pod zastaw. 3 ankietowanych stwierdziło, że alkoholu nie mogą sprzedawać kobietom w ciąży, osobom niepełnoletnim oraz na kredyt lub pod zastaw. Jedna osoba zaznaczyła odpowiedź: „osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim i kobietom w ciąży”.

Wykres 91. Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi?

7. WNIOSKI I REKOMENDACJE DO PODJĘCIA DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH NA TERENIE GMINY KAŻMIERZ

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących gminę Kaźmierz w odniesieniu do opinii dzieci i młodzieży szkolnej, mieszkańców oraz sprzedawców. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- Rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców gminy, ich opinii i postaw względem wybranych problemów związanych między innymi z uzależnieniem,
- Zapoznanie się z problemami uczniów w zakresie postaw i doświadczeń związanych z zagrożeniem alkoholem, narkotykami, dopalaczami i papierosami,
- Poznanie doświadczeń sprzedawców napojów alkoholowych związanych z wykonywanym przez nich zawodem, w szczególności sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim lub nietrzeźwym.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie gminy Kaźmierz wraz z rekomendacjami co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy, uczniów, sprzedawców napojów alkoholowych oraz instytucji podejmujących działania profilaktyczne.

Aby oddziaływania profilaktyczne przyniosły zamierzone efekty należy jednoznacznie podkreślić, że zajęcia sportowe, imprezy/festyny/pikniki kulturalne, „spektakle profilaktyczne”, zajęcia artystyczne itd. nie wpisują się w nurt oddziaływań profilaktycznych.

Jak wynika z rekomendacji PARPA na rok 2019²⁷:

- *„Wszystkie działania o charakterze jednorazowym, akcyjnym (np. konkursy, pogadanki, spektakle, koncerty) nie zastąpią realizacji profesjonalnych działań profilaktycznych, a ze względu na brak udowodnionej skuteczności w ograniczeniu zachowań ryzykownych, mogą stanowić jedynie uzupełnienie programów rekomendowanych i o udowodnionej skuteczności. Niestety, jak pokazuje analiza danych z ankiet PARPA-G1, samorzady wciąż wybierają głównie działania o niepotwierdzonej skuteczności lub wręcz nieskuteczne, takie*

²⁷ Rekomendacje do realizowania i finansowania Gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2019 roku – PARPA.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

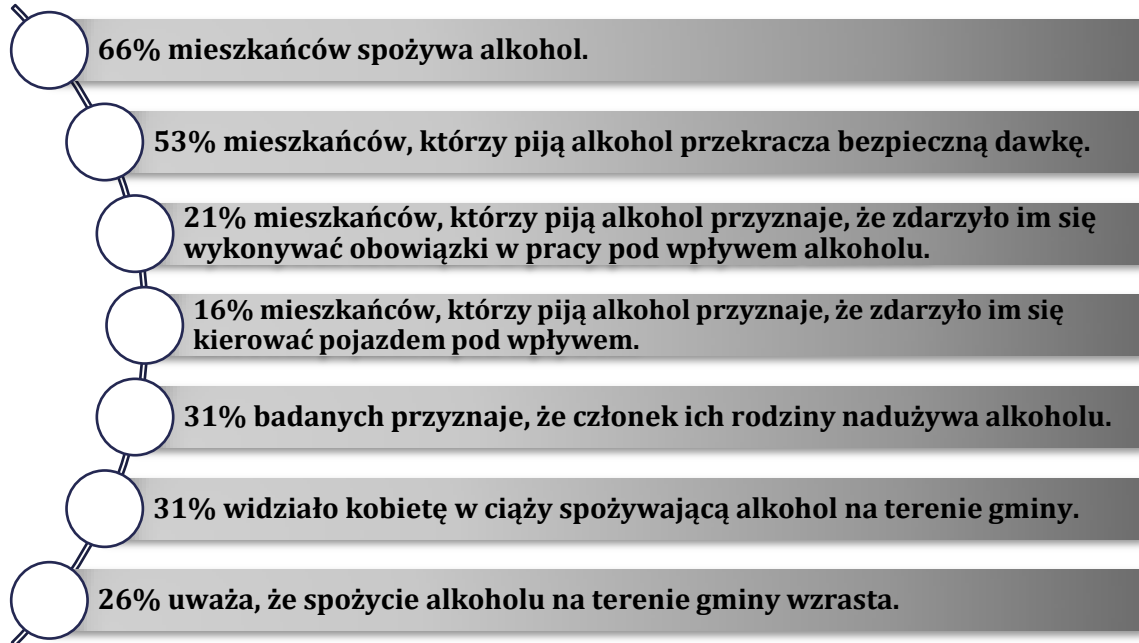
jak: imprezy plenerowe, teatry profilaktyczne, pogadanki i projekcje filmów, zajęcia alternatywne (w tym sportowe), programy autorskie. Są one chętnie stosowane przez organizatorów/decydentów ze względu na łatwość ich wdrażania, możliwość zaangażowania dużej grupy odbiorców w jednym momencie czy też ich „widowiskowy” charakter. Zaleca się ograniczanie finansowania ze środków na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych tego typu przedsięwzięć, które nie są oparte na metodach o potwierdzonej skuteczności”.

- *„Programy środowiskowe nie powinny być utożsamiane z piknikami czy festynami, gdzie profilaktyka istnieje jedynie jako pewien mały, często uboczny element oferty rozrywkowej, rekreacyjnej, sportowej czy muzycznej. Jeżeli samorząd decyduje się na włączenie działań profilaktycznych w tego typu wydarzenie, rekomenduje się finansowanie jedynie kosztów ściśle związanych z profilaktyką (np. druk materiałów, organizowanie punktu konsultacyjno-informacyjnego.”*
- *„Należy jednak podkreślić, że zajęcia sportowe nie mogą stanowić jedynej i samodzielnej strategii profilaktycznej. Powinny być integralnym elementem programu profilaktycznego, uwzględniającego szeroki zakres zagadnień związanych ze zdrowym stylem życia i spełniać określone kryteria pozwalające na stwierdzenie, że mogą konstruktywnie wpływać na postawy młodych ludzi wobec używek. Zajęcia sportowe powinny się odwoływać do strategii profilaktycznych (np. osobistych decyzji abstynenckich, przekonań normatywnych). Powinny także wzmacniać czynniki chroniące, zwłaszcza poprzez ukazywanie autorytetów promujących wzorzec trzeźwości (trenera, znanych sportowców, nauczycieli wychowania fizycznego itp.) i rozwijanie zainteresowań, z wyraźnym określeniem norm zachowania w różnych sytuacjach (postawa wobec używek, rozwiązywanie konfliktów, eliminowanie przemocy). Wskazane jest, aby osoby prowadzące takie zajęcia miały odpowiednie przygotowanie merytoryczne. Dlatego warto organizować dla nich specjalne szkolenia z zakresu znajomości strategii profilaktycznych, zasad pracy z młodzieżą z grup ryzyka i sytuacji psychologicznej dziecka w rodzinie alkoholowej. Należy zwrócić uwagę również na to, by były to osoby stanowiące dobry przykład dla młodych ludzi, aby przekaz profilaktyczny był zgodny z ich rzeczywistymi zachowaniami.”*

7.1. MIESZKAŃCY – WNIOSKI I REKOMENDACJE

ALKOHOL

WNIOSKI

Należy zwrócić uwagę na pewne kwestie, które zaniedbane, mogą w przyszłości doprowadzić do znacznego wzrostu alkoholizmu. Do tych kwestii należy przede wszystkim spożywanie alkoholu w pracy, prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu, problem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży, przekraczanie bezpiecznej dawki alkoholu przez mieszkańców oraz błędne przekonania badanych odnośnie twierdzeń dotyczących spożycia alkoholu. Zwrócić należy uwagę na fakt, że co 3 respondent przyznaje, że w jego rodzinie znajduje się osoba nadużywająca alkoholu, co wydaje się być mocno alarmujące.

REKOMENDACJE

- Zaleca się przeprowadzenie przez Gminną Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kampanii informacyjnej (na poziomie profilaktyki uniwersalnej i selektywnej) dotyczącej negatywnych skutków nadużywania alkoholu na wielu płaszczyznach życia mieszkańców. Ważnym wydaje się być dotarcie do jak najszerszego grona odbiorców, w związku z czym rekomenduje się użycie ulotek i spotów reklamowych w lokalnej prasie i na stronie internetowej gminy powołując się na wyniki niniejszego raportu. Przykładowe ulotki:

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Źródło: www.oficyna-profilaktyczna.pl

- Następną formą działań korzystnie wpływających na poprawę skuteczności i efektywności prowadzonych działań profilaktycznych powinno być inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, a przede wszystkim podnoszenie kompetencji kadry zatrudnionych specjalistów (poprzez szkolenia, kursy doszkalające itd.). Istotne wydaje się być również zaangażowanie tych podmiotów w tworzenie kompleksowych kampanii społecznych. Zaleca się takie rozwiązanie z dwóch powodów. Po pierwsze zwiększy to poziom zaufania mieszkańców do specjalistów z dziedziny uzależnień, po drugie korzystnie wpłynie na wiarygodność i rzetelność prowadzonych kampanii.
- 31% dorosłych mieszkańców gminy przyznaje, że widziało kobietę w ciąży pijącą alkohol. W związku z tym zaleca się nawiązanie kontaktu z Oddziałami Położniczymi w celu zachęcenia ich do zaangażowania się lub zorganizowania kampanii społecznej promującej zdrowy styl życia w ciąży oraz uświadamiającej skutki spożywania alkoholu w trakcie ciąży na rozwój dziecka. Na poziomie profilaktyki uniwersalnej skorzystać można także ze strategii informacyjnej w kontekście uświadomienia mieszkańcom gminy skutków spożywania alkoholu w ciąży w postaci FAS (alkoholowy zespół płodowy).
- Zaleca się zwrócenie uwagi na problem prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu. W tym celu skorzystać można z kampanii społecznych proponowanych przez Krajową Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego lub z zasobów wewnętrznych poprzez współtworzenie kampanii profilaktycznych w porozumieniu z Komendą Policji (Wydział Ruchu Drogowego), czy też Ośrodkami Nauki Jazdy. Istotne wydaje się również uświadamianie mieszkańcom prawnych skutków prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości. Ulotki i plakaty umieszczone powinny być również w szkołach średnich,

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

mając na uwadze, że duża część uczniów w tym wieku zdobywa prawo jazdy. Posłużyć może się dodatkowo materiałami pomocowymi, takie jak te:

Źródło: www.oficyna-profilaktyczna.pl

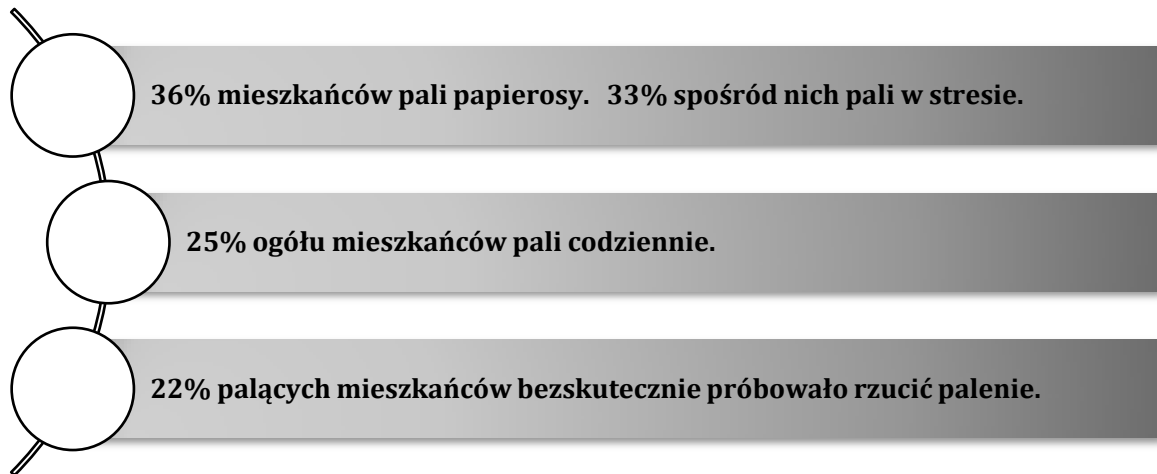
- W celu zminimalizowania wypadków drogowych powstałych na skutek prowadzenia pojazdu pod wpływem zaleca się zapoznać mieszkańców z elektronicznym kalkulatorem poziomu stężenia alkoholu we krwi zalecanego przez PARPA. Link: (www.alkoholoweliczydelko.pl) zamieścić można na stronie internetowej gminy lub w innych łatwo dostępnych dla mieszkańców punktach.
- Biorąc pod uwagę, że 53% mieszkańców deklarujących spożywanie alkoholu przekracza standardową porcję picia alkoholu (porcja standardowa alkoholu [tzn. 10g czystego, 100% alkoholu] zawarta jest w ok. 250ml piwa o mocy 5%, w ok. 100ml wina o mocy 12% oraz w ok. 30ml wódki o mocy 40%. Picie o niskim poziomie ryzyka zakłada wypijanie 1-2 porcji) zaproponować można mieszkańcom skorzystanie z formularza autodiagnozy proponowanego przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Kwestionariusz autodiagnozy pobrać można ze strony: http://www.parpa.pl/images/file/Autodiagnoza_1.pdf

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

NIKOTYNA

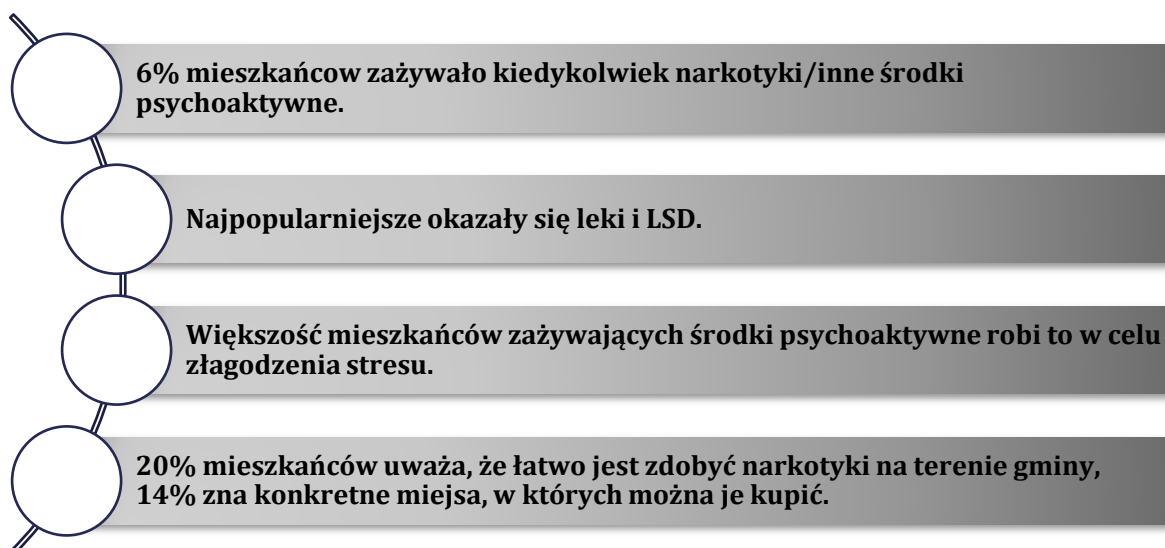
WNIOSKI

Problem nikotynowy na terenie gminy wymaga uwagi.

REKOMENDACJE

- Zaleca się aktywizację dorosłych mieszkańców gminy. Nawiązać w tym celu można współpracę z instytucjami kulturowymi.
- Pomocne mogą okazać się także warsztaty dla dorosłych na temat alternatywnych metod radzenia sobie ze stresem.
- Rekomenduje się przeprowadzenie kampanii społecznej na temat szkodliwości nikotyny w ramach profilaktyki uniwersalnej w strategii informacyjnej.

ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE

WNIOSKI

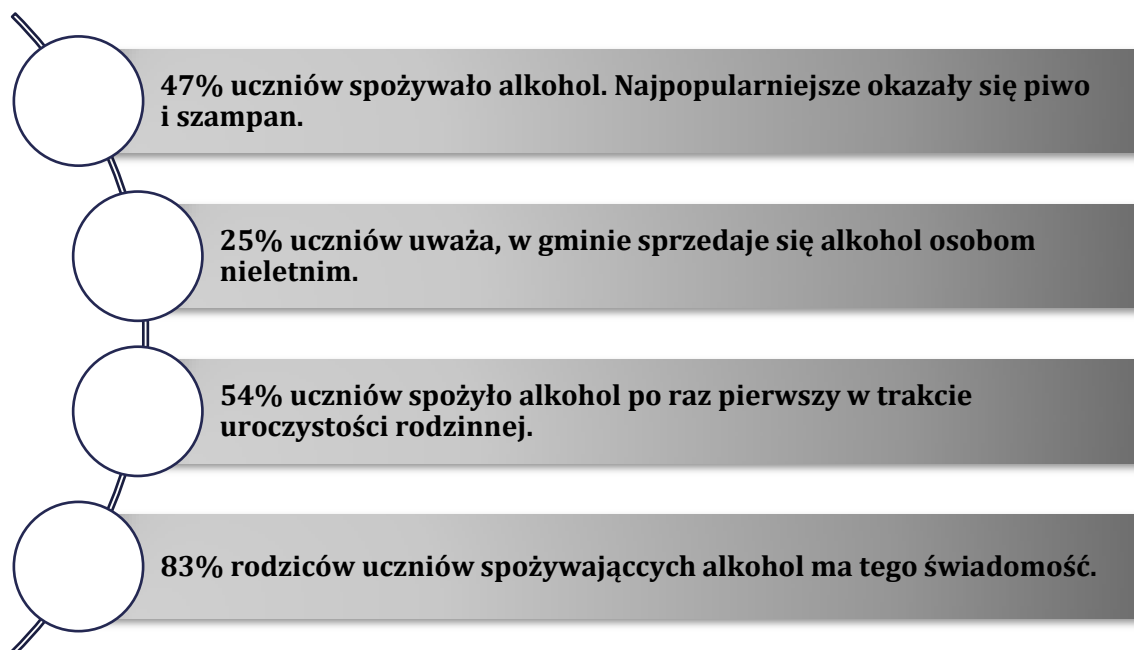
Problem związany z zażywaniem narkotyków na terenie gminy jest nieznaczny.

REKOMENDACJE

- Zaleca się wprowadzenie holistycznych działań profilaktycznych na poziomie uniwersalnym i selektywnym. Działania z zakresu profilaktyki narkotyków i dopalaczy powinny obejmować szerokie grupy mieszkańców: dzieci i młodzież (w celu kształtowania prawidłowych postaw oraz świadomości względem istniejących zagrożeń społecznych), dorosłych mieszkańców oraz służby pomocowe. Rekomenduje się stałe monitorowanie nasilenia zjawiska z uwzględnieniem powtórzenia badań pod kątem środków psychoaktywnych w przyszłości.

7.2. UCZNIOWIE – WNIOSKI I REKOMENDACJE

ALKOHOL

WNIOSKI

Problem związany z używaniem alkoholu przez dzieci i młodzież na terenie gminy Kaźmierz wydaje się być znaczący i wymaga podjęcia działań profilaktycznych obejmujących różne obszary życia uczniów.

REKOMENDACJE

- Skuteczne mogą okazać się np. profilaktyczne godziny wychowawcze, w czasie których opiekunowie będą podejmować działania profilaktyczne; realizacja rekomendowanych programów, wykorzystanie źródeł multimedialnych, spotkania z ekspertami np. osobami pracującymi z uzależnionymi. Ważne jest, aby zajęcia profilaktyczne były uznane za atrakcyjne przez młodzież. Biorąc pod uwagę opinie uczniów na temat najciekawszych form oddziaływań profilaktycznych należy mieć na względzie, że wymienione przez nich formy same w sobie nie przyniosą spodziewanych efektów. Spektakl profilaktyczny, pogadanki z wychowawcą, czy zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych nie wpisują się w obszar oddziaływań profilaktycznych. Działania ukierunkowane na osiągnięcie konkretnego celu profilaktycznego powinny być oddziaływaniami długotrwałymi, obejmującymi wiele płaszczyzn życia uczniów i podlegającymi ewaluacji. W związku z takim założeniem formy wymienione przez uczniów jako atrakcyjne powinny stanowić jedynie spójny element zaplanowanego i zintegrowanego procesu oddziaływań profilaktycznych.
- Jak podaje PARPA: *„Wszystkie działania o charakterze jednorazowym, akcyjnym (np. konkursy, pogadanki, spektakle, koncerty) nie zastąpią realizacji profesjonalnych działań profilaktycznych, a ze względu na brak udowodnionej skuteczności w ograniczeniu zachowań ryzykownych, mogą stanowić jedynie uzupełnienie programów rekomendowanych i o udowodnionej skuteczności”²⁸.*
- Rekomenduje się podjęcie działań profilaktycznych na poziomie uniwersalnym wśród dzieci i młodzieży. Zaleca się przeprowadzenie programu rekomendowanego przez Państwową Agencję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) pt. *Program Domowych Detektywów* – dla dzieci młodszych (www.programyrekomendowane.pl) i programu pt. *Fantastyczne możliwości dla dzieci starszych* (załącznik nr 1). Program należy dostosować do indywidualnych potrzeb.
- Rekomenduje się także przedstawienie dzieciom i młodzieży gry edukacyjnej *„Nie, bo tak”*, której celem jest podnoszenie świadomości na temat szkodliwości alkoholu, oraz opóźnienie inicjacji, rezygnacji lub ograniczenia korzystania z alkoholu przez nieletnich. Aplikacja jest do pobrania w sklepie *play*, pod hasłem: @niebotakgame.
- Zaleca się działania informacyjne dotyczące podwyższenia świadomości dzieci i młodzieży na temat instytucji, w których można szukać pomocy. Konieczne jest

²⁸ Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2019 roku – PARPA.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

umieszczenie w miejscach widocznych – w szkołach, ośrodkach zdrowia i innych punktach centralnych gminy plakatów oraz ulotek i broszur edukujących w zakresie szkodliwości i skutków picia alkoholu oraz adresów miejsc, w których młode osoby mogą szukać pomocy wraz z danymi kontaktowymi. Przykładowe ulotki:

Źródło: www.oficyna-profilaktyczna.pl

- Rekomenduje się szkolenie dla rodziców (np. w czasie wywiadówek) w zakresie reagowania w przypadku spożywania alkoholu przez dziecko. Warto skorzystać z darmowego przewodnika *Jak rozmawiać z dzieckiem o alkoholu?* Dostępnego na stronie trzymajpion.pl. Istotne jest dotarcie do jak największej liczby rodziców. Należy wziąć pod uwagę, że większość uczniów, którym zdarzyło się spożywać alkohol twierdzi, że miało to miejsce podczas uroczystości rodzinnej, a większość rodziców uczniów spożywających alkohol ma tego świadomość. Co więcej; spora część wypowiedzi badanych uczniów wskazuje na to, że to właśnie od rodziców otrzymali/otrzymują alkohol.
- Zaleca się stworzenie ogólnodostępnych zajęć artystycznych, sportowych itp. (można zaprosić do współpracy instytucje rekreacyjno-sportowe), które będą stanowić część zintegrowanego procesu profilaktycznego. Rekomenduje się także stworzenie *Młodzieżowej Rady Gminy*, celem aktywizacji społeczno-politycznej młodych mieszkańców.
- Istotne jest podnoszenie kompetencji celem zwiększenia efektywności działań. Działaniami doszkalającymi objęte powinny zostać wszystkie osoby związane z omawianym problemem, a więc: kadra pracująca w świetlicach socjoterapeutycznych, psychologzy i pedagodzy szkolni oraz nauczyciele.
- Rekomenduje się inwestowanie w sprzęt i niezbędne materiały potrzebne do podwyższenia jakości działań profilaktycznych (także pod kątem zajęć z wykorzystaniem multimediiów o których wspominali uczniowie).
- W tworzeniu działań profilaktycznych kierować należy się przede wszystkim strategią alternatyw, której celem jest przedstawienie alternatywnych, kreatywnych form

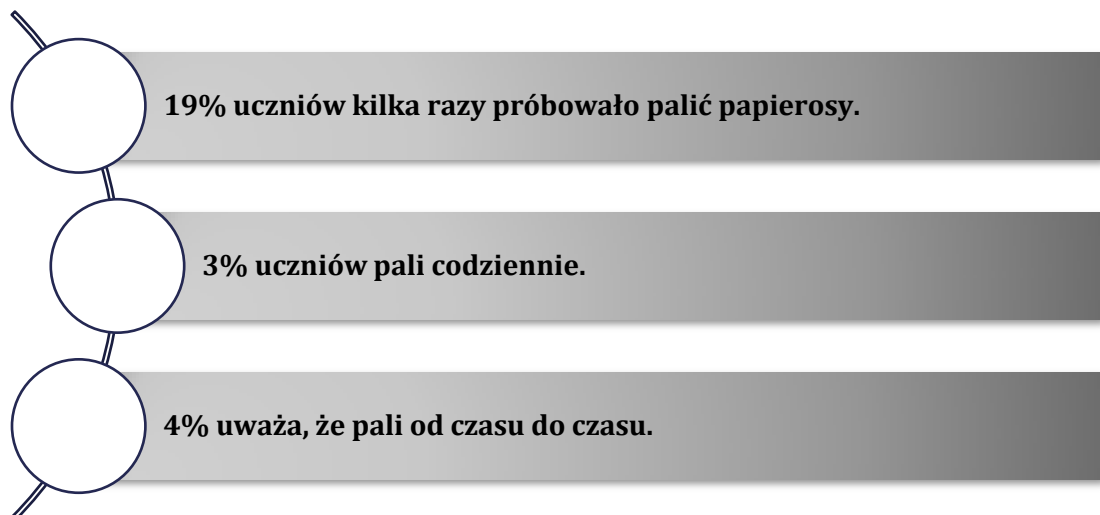

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

spędzania wolnego czasu. Pozwoli to na zaspokojenie potrzeb młodych ludzi, podobnych do tych, które skłaniają ich do sięgania po substancje psychoaktywne. Uprawianie sportu, hobby, rozwijanie zainteresowań, pasji czy uczestnictwo w różnorodnych formach aktywności społecznej mogą w sposób konstruktywny zaspokajać potrzebę ekscytujących doznań, stymulacji czy akceptacji grupy rówieśniczej. Ważne jest aby osoba prowadząca takie zajęcia nie skupiała się jedynie na ich sportowym/artystycznym aspekcie, ale żeby wykorzystała tę okazję do przekazywania młodzieży wartości chroniących takich, jak: fair play, umiejętność przegrywania, szacunek dla innych.

- Równie ważna wydaje się być strategia edukacyjna. Strategia edukacyjna wychodzi z założenia, że sięganie po substancje psychoaktywne (w tym alkohol) wynika z niezaspokojenia wewnętrznych potrzeb psychologicznych i społecznych, w tym radzenia sobie ze stresem, opierania się presji grupy czy też budowania kontaktów z innymi ludźmi. W związku z tym profilaktyka opierająca się na strategii edukacyjnej kładzie nacisk na naukę umiejętności dokonywania racjonalnych wyborów, obronę własnego zdania i akceptację własnej tożsamości.
- Finalnie zaleca się ponowne przeprowadzenie badań pod kątem problemu alkoholowego.

NIKOTYNA

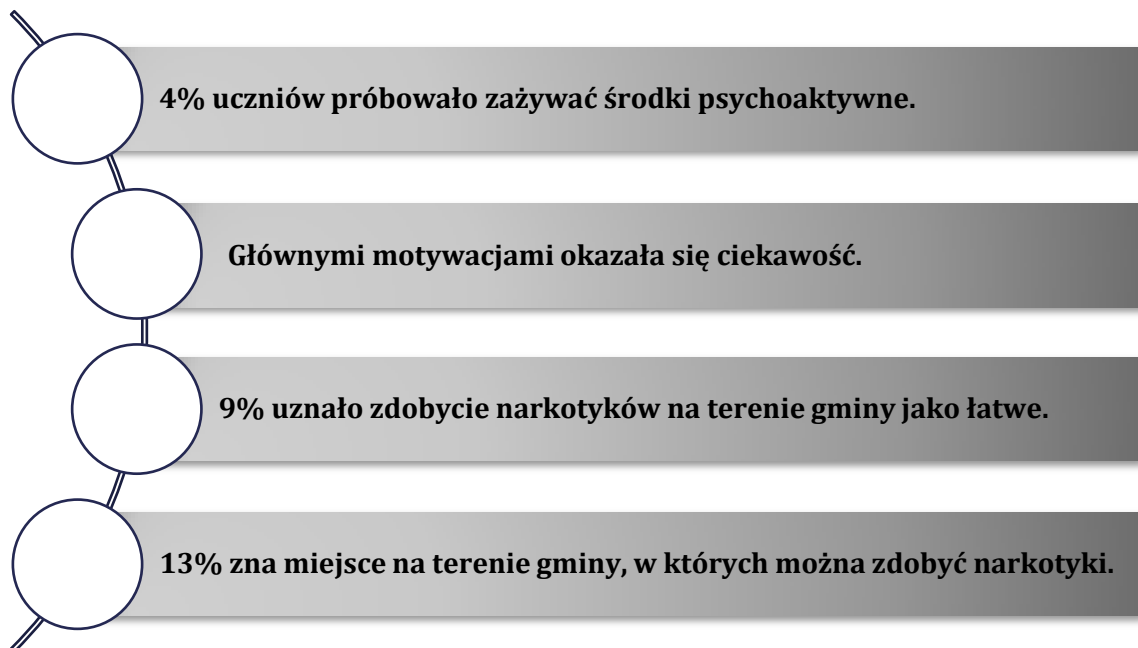
WNIOSKI

Problem związany z uzależnieniem od nikotyny na terenie gminy Kaźmierz nie jest alarmujący jednak wymaga uwagi i podjęcia działań profilaktycznych z zakresu profilaktyki uniwersalnej. Należy zwrócić uwagę na kwestię palenie e-papierosów.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz**REKOMENDACJE**

- Zaleca się zastosować rozwiązania z zakresu profilaktyki uniwersalnej.
- Należy przeprowadzić szkolenie dla rodziców, na którym nauczą się oni jak rozmawiać z dzieckiem palącym papierosy.
- Zaleca się zastosowanie strategii alternatyw oraz trening umiejętności społecznych, a przede wszystkim trening asertywności.
- Zaleca się przeprowadzić kampanie społeczną z wykorzystaniem ulotek, broszur czy plakatów, która wpisywać się będzie w zorganizowany proces profilaktyczny.
- Można także skorzystać z gotowych programów proponowanych przez Ministerstwo Zdrowia, Państwową Inspekcję Sanitarną, czy też Stowarzyszenia na Rzecz Dzieciństwa Wolnego od Tytoniu.

ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE**WNIOSKI**

Problem związany z zażywaniem substancji psychoaktywnych na terenie gminy jest nieznaczny. Należy podjąć działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej.

REKOMENDACJE

- Zaleca się objęcie działaniami holistycznymi szerokie grono odbiorców: uczniów, nauczycieli, rodziców w zakresie profilaktyki uniwersalnej.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

- Rekomenduje się przeprowadzenie kampanii edukacyjnej dla pod kątem zdrowotnych, społecznych i osobowych skutków zażywania narkotyków. Warto umieścić plakaty, broszury i ulotki w punktach strategicznych, centralnych w gminie w szczególności informujących, gdzie szukać pomocy w przypadku problemu uzależnień.
- Przeprowadzenie w szkołach programu *UNPLUGGED* będącym programem profilaktyki uniwersalnej adresowanym do uczniów w wieku 12-14 lat, opartym na modelu wszechstronnego wpływu społecznego. Jego celem jest ograniczanie inicjacji używania substancji psychoaktywnych (alkohol, tytoń, narkotyki). Koncentruje się on na umiejętnościach życiowych, przekonaniach normatywnych i wiedzy o substancjach psychoaktywnych. Realizatorami programu są nauczyciele, którzy przechodzą 3 dniowe szkolenie przygotowujące do zajęć z uczniami. Zaleca się także wybranie danego programu z nurtu profilaktyki selektywnej. (www.programyrekomendowane.pl)
- Rekomenduje się spotkania w grupach warsztatowych ze specjalistą terapii uzależnień, który czerpiąc z doświadczenia empirycznego przybliży uczniom problem uzależnienia od substancji psychoaktywnych. Warto korzystać przy tym z konkretnych przykładów.
- Istotnym jest zorganizowanie szkolenia dla rodziców w zakresie rozpoznawania i reagowania w przypadku zażywania przez dzieci substancji psychoaktywnych. Warto skorzystać z poradni narkotykowej online.
- Tak, jak w przypadku profilaktyki problemu alkoholowego zaleca się szkolenie kadr pracowników socjalnych, nauczycieli, terapeutów w zakresie pracy z osobami zażywającymi narkotyki w sposób okazjonalny lub szkodliwy.
- Zaleca się wszechstronną aktywizację artystyczną, sportową i polityczną młodych mieszkańców gminy.
- Zaleca się stosowanie działań profilaktycznych w nurcie strategii alternatyw oraz strategii edukacyjnej w formie warsztatów czy zajęć socjoterapeutycznych.

7.3. SPRZEDAWCY ALKOHOLU – WNIOSKI I REKOMENDACJE

1 ze sprzedawców przyznaje się do sprzedaży alkoholu osobie nietrzeźwej.

Nie wszyscy sprzedawcy pytają młodo wyglądającej osoby o dowód osobisty.

1 ze sprzedawców uważa, że osoby niepełnoletnie mogą kupić alkohol na terenie gminy.

WNIOSKI

Z zebranych i opracowanych danych wynika, że osoby niepełnoletnie i pod wpływem alkoholu mogą kupić alkohol na terenie gminy.

Stanowi to złamanie prawa w myśl ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w której art. 15, mówi:

„Zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych: 1) osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwym; 2) osobom do lat 18 [...]”

REKOMENDACJE

- Zaleca się przeprowadzenie kontroli w punktach sprzedaży alkoholu przez Policję wraz z członkiem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jak również przeprowadzenie badania „Tajemniczy Klient”. Polega ono na wizycie kontrolowanej w punkcie sprzedaży alkoholu oraz próbie zakupu alkoholu przez osobę wyglądającą na niepełnoletnią. Specjalnie przeszkoleni audytorzy, jako klienci przeprowadzają zgodnie z wcześniej ustalonym scenariuszem wizytę w wyznaczonym punkcie, a następnie, zaraz po zakończeniu, notują wynik w odpowiednio do tego przygotowanym kwestionariuszu.
- Po badaniu zaleca się przeprowadzenie szkolenia stacjonarnego lub terenowego wśród sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych, społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. Dla sprzedawców nie znających treści ustawy rekomenduje się przeprowadzenie szkolenia sprzed najnowszych zmian w ustawie, aby ekspedientki mogli dobrze poznać akt prawny i go zrozumieć. Ważne jest, by szkolenia dla sprzedawców odbywały się w punktach sprzedaży alkoholu, dzięki czemu osoba prowadząca szkolenie będzie mogła dostosować przekazywane treści do specyfiki danego miejsca oraz wskazać rozwiązania problemów, z którymi zmagają się dany sprzedawca.

8. ANALIZA SWOT

Mocne strony

- Wzrost liczby ludności.
- Wzrost działalności sektora usługowego.
- Stopa bezrobocia rejestrowanego niższa, niż wartości liczone dla województwa.
- Średnie miesięczne wynagrodzenie wyższe, niż wartości liczone dla województwa.
- Wysoki poziom kształcenia.
- Działalność Klubu Seniora.
- Działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego.
- Wykwalifikowana kadra PIK (specjaliści posiadający certyfikat PARPA).
- Działalność grup samopomocowych.
- Szkolenia i warsztaty z zakresu profilaktyki problemowej dla rodziców i nauczycieli.
- Współpraca gminy Kaźmierz z innymi gminami, samorządem powiatu i samorządem województwa.
- Niski odsetek osób zażywających narkotyki.
- Niski odsetek uczniów zażywających narkotyki.
- Zainteresowanie gminy życiem mieszkańców i ich problemami.

Słabe strony

- Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych pośród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych.
- Brak szkoleń adresowanych do członków GKRPA.
- Działania profilaktyczne nie będące programami rekomendowanymi w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego.
- Wiele mieszkańców przekraczających bezpieczną dzienną dawkę spożycia alkoholu.
- Wysoki odsetek osób prowadzących pojazd pod wpływem alkoholu.
- Wysoki odsetek mieszkańców przyznających, że w ich rodzinie znajduje się osoba nadużywająca alkohol.
- Spożywanie alkoholu przez kobiety w ciąży na terenie gminy.
- Błędne przekonania mieszkańców gminy odnośnie spożywania alkoholu i zażywania narkotyków.
- Spora dostępność narkotyków na terenie gminy w opinii mieszkańców.
- Wysoki odsetek mieszkańców nie wiedzących, gdzie szukać pomocy w razie problemów.
- Wysoki odsetek uczniów pijących alkohol.

Szanse

- Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy – szanse na rozwój sektora turystycznego i usługowego: powstanie nowych miejsc pracy.
- Spadek bezrobocia.
- Wzrost miesięcznego wynagrodzenia.
- Wykorzystanie potencjału nauczycieli gminnych szkół do tworzenia narzędzi profilaktycznych.
- Wzrost aktywizacji społecznej osób starszych.
- Rozwój działalności PIK.
- Rozwój współpracy gminy z innymi podmiotami – możliwość uzyskania dofinansowań.

Zagrożenia

- Spadek aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy.
- Zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczonej bezradności.
- Spadek poziomu edukacji
- Spadek kwalifikacji członków GKRPA.
- Wzrost alkoholizmu.
- Wzrost wypadków na drogach.
- Wzrost liczby rodzin niewydolnych wychowawczo.
- Wzrost liczby urodzeń dzieci z Alkoholowym Zespołem Płodowym (FAS).
- Wzrost problemu narkotykowego.
- Wzrost bezradności społecznej.
- Wzrost spożycia alkoholu wśród młodzieży.

9. WYKAZ MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

---

1. Czajkowska- Majewska D., *Człowiek globalny*, s. 99.
2. E. Babbie, *Badania społeczne w praktyce*, s.515-519.
3. Gaś Z. (1994). *Rodzina a uzależnienia*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej Lublin.
4. http://www.parpa.pl/images/file/Autodiagnoza_1.pdf
5. J. Przewłocka, *CAWI- specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju*. s. 97.
6. J. Sztumski, *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, s. 60.
7. Kwaśniewski J., *Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych*, s.7.
8. *Leksykon Polityki Społecznej*. Barbara Rysz-Kowalczyk (red.). Warszawa: ASPRA-JR, 2001.
9. Pisarska A., PROGRAM FANTASTYCZNE MOŻLIWOŚCI (w:) Rekomendowane programy profilaktyki uzależnień, Fundacja Praesterno, Warszawa, 2016
10. Plan rozwoju oświaty oraz wspomaganie szkół w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych na terenie gminy Kaźmierz.
11. Program Rozwoju Gminy Kaźmierz na lata 2014-2020.
12. Rekomendacje do realizowania i finansowania Gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2019 roku – PARPA.
13. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 r.
14. Statystyczne Vademecum Samorządowca, gmina Kaźmierz.
15. Szatur – Jaworska B., *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*, s. 109.
16. T. Pilch, *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, str. 92.
17. Urząd Gminy w Kaźmierzu
18. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
19. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
20. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2018 r. poz. 1030),
21. www.bdl.stat.gov.pl
22. www.biblioteka-kazmierz.pl
23. www.gok-kazmierz.pl
24. www.gopskazmierz.pl
25. www.kazmierz.info.pl
26. www.kazmierz.pl
27. www.oficyna-profilaktyczna.pl
28. www.polskawliczbach.pl/gmina_Kazmierz
29. www.programyrekomendowane.pl

10. SPIS TABEL I WYKRESÓW

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Struktura demograficzna gminy Kaźmierz ze względu na płeć.....	10
Wykres 2. Populacja – gmina Kaźmierz w latach 2010-2018/2019.	10
Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców gminy Kaźmierz.	12
Wykres 4. Wykształcenie mieszkańców powiatu szamotulskiego.....	15
Wykres 5. Płeć badanych mieszkańców.	26
Wykres 6. Wiek badanych mieszkańców.	26
Wykres 7. Wykształcenie badanych mieszkańców.	27
Wykres 8. Miejsce zatrudnienia badanych mieszkańców.	27
Wykres 9. Jak ocenia pan/i swoją sytuację materialną?	28
Wykres 10. Stan cywilny badanych mieszkańców.....	28
Wykres 11. Jak często spożywa pan/i alkohol?	29
Wykres 12. Jaki rodzaj alkoholu pije pan/i najczęściej?.....	29
Wykres 13. Ile porcji alkoholu wypija pan/i w ciągu całego dnia, w którym pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml, kieliszek wódki (30 ml).....	30
Wykres 14 z jakich powodów sięga pan/i po alkohol?	30
Wykres 15. Gdzie najczęściej spożywa pan/i alkohol?	31
Wykres 16. Czy zdarzyło się panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?	31
Wykres 17. Czy zdarzyło się panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?	32
Wykres 18. Czy był pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?.....	32
Wykres 19. Czy zdarzyło się panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?	33
Wykres 20. Czy ktoś z pana/i rodziny nadużywa alkoholu?.....	33
Wykres 21. Czy według pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?	34
Wykres 22. Czy widział/a pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie pana/i miejscowości?.....	34
Wykres 23. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w pana/i miejscowości..	35
Wykres 24. Proszę ocenić czy zgadza się pan/i z poniższymi stwierdzeniami.....	36
Wykres 25. Jak często pali pan/i papierosy?	37
Wykres 26. Ile sztuk papierosów dziennie pan/i wypala?	37
Wykres 27. Kiedy najczęściej sięga pan/i po papierosa?.....	38
Wykres 28. Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?	38
Wykres 29. Jak ocenia pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?	39

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Wykres 30. Jak często zażywa pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia?)	39
Wykres 31. Jak ocenia pan/ i możliwość pozyskania narkotyków na terenie pana/i miejscowości?	41
Wykres 32. Jak ocenia pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie pana/i miejscowości?... 41	41
Wykres 33. Czy zna pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?	42
Wykres 34. Proszę ocenić czy zgadza się pan/i z poniższymi stwierdzeniami.....	43
Wykres 35. Do kogo zwróciłby się pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?.....	44
Wykres 36. Skąd czerpie pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?	45
Wykres 37. Jakie działania według pana/i podejmuje gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy?	46
Wykres 38. Jak ocenia pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?.....	46
Wykres 39. Czy zna pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?	47
Wykres 40. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych?	48
Wykres 41. Płeć badanych uczniów.....	49
Wykres 42. Wiek badanych uczniów.....	49
Wykres 43. Klasa badanych uczniów.....	50
Wykres 44. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?	50
Wykres 45. Czy próbowałeś pić alkohol?.....	51
Wykres 46. W jakim wieku zacząłeś pić alkohol?.....	51
Wykres 47. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś?	52
Wykres 48. W jakich okolicznościach spożyłeś alkohol po raz pierwszy?.....	52
Wykres 49. Czy miałeś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?	53
Wykres 50. Jak otrzymałeś/zdobyłeś alkohol?	53
Wykres 51. Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś pić alkohol?	54
Wykres 52. Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?.....	54
Wykres 53. Czy ktoś z Twojej rodziny nadużywa alkoholu?	55
Wykres 54. Czy w Twojej miejscowości sprzedaje się alkohol osobom nieletnim?.....	55
Wykres 55. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?	56
Wykres 56. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?.....	56
Wykres 57. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić e- papierosy?.....	57
Wykres 58. Czy próbowałeś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?	58

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Wykres 59. Gdybyś chciał zdobyć narkotyki w swojej miejscowości byłoby to:.....	62
Wykres 60. Gdybyś chciał zdobyć dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:	63
Wykres 61. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?	63
Wykres 62. Z jakich powodów osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze, a także papierosy?	64
Wykres 63. Czy uważasz, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe dla zdrowia?.....	64
Wykres 64. Czy uważasz, że zażywanie dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?	65
Wykres 65. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów?.....	65
Wykres 66. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy?.....	66
Wykres 67. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy?	66
Wykres 68. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?	67
Wykres 69. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?....	68
Wykres 70. Jakiego rodzaju zajęć profilaktycznych brakuje w Twojej szkole?	68
Wykres 71. Czy Twoim zdaniem prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie?	69
Wykres 72. Płeć badanych sprzedawców.	70
Wykres 73. Wiek badanych sprzedawców.	70
Wykres 74. Od ilu lat pracuje Pan/i w punkcie, gdzie prowadzona jest sprzedaż alkoholu?	71
Wykres 75. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości:.	71
Wykres 76. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i gminie?	72
Wykres 77. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?.....	72
Wykres 78. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?	73
Wykres 79. Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?.....	73
Wykres 80. Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i miejscowości?.....	74
Wykres 81. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i miejscowości?	74
Wykres 82. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?.....	75
Wykres 83. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?.....	75
Wykres 84. Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i miejscowości?	76

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Wykres 85. Jak często zdarza się Panu/i wzywać policję z powodu zakłócania porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?.....	76
Wykres 86. Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i miejscowości?	77
Wykres 87. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?.....	77
Wykres 88. Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 X 1982 r. o Wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?.....	78
Wykres 89. Czy w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie znajdują się informacje na temat:.....	78
Wykres 90. Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?	79
Wykres 91. Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi?	79

SPIS TABEL

Tabela 1. Typy diagnozy społecznej.....	4
Tabela 2. Metody, techniki i narzędzia zastosowane w diagnozie.	8
Tabela 3. Dane dotyczące przyrostu naturalnego, statystyk urodzeń oraz statystyk zgonów na terenie gminy Kaźmierz.	11
Tabela 4. Rozkład procentowy aktywnych zawodowo mieszkańców miasta i gminy wysoka ze względu na charakter wykonywanej pracy. Dane powiatowe.....	13
Tabela 5. Jednostki oświatowe funkcjonujące na terenie gminy.....	14
Tabela 6. Imprezy organizowane przez jednostki kulturalne w 2017 roku.....	17
Tabela 7. Statystyki dotyczące przestępczości w gminie Kaźmierz.	20
Tabela 8. Najważniejsze dane dotyczące problemu uzależnień w gminie Kaźmierz w roku 2018.	22
Tabela 9. Najważniejsze dane dotyczące problemu przemocy w gminie Kaźmierz.	24
Tabela 10. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a pan/i?	40
Tabela 11. Z jakich powodów sięgnął/ęła pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?	40
Tabela 12. Jak często palił(a)ś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?	57
Tabela 13. Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?.....	58
Tabela 14. Jakie były to substancje?	59
Tabela 15. W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne po raz pierwszy?.....	59

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Tabela 16. Skąd wzięłeś(ęłaś) tę substancję?	60
Tabela 17. Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków/dopalaczy/innych środków psychoaktywnych?	60
Tabela 18. Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki/dopalacze/inne środki psychoaktywne?	61
Tabela 19. Czy miałeś jakieś przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy?	61
Tabela 20. Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?	61
Tabela 21. Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?	62

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Etapy badania diagnozującego.	5
Rysunek 2. Dobór próby uczestników badania.	8
Rysunek 3. Mapa gminy Kaźmierz. Podział administracyjny.....	11
Rysunek 4. Herb gminy Kaźmierz.....	11
Rysunek 5. Dane dotyczące migracji w zakresie rynku pracy.	12
Rysunek 6. Dane dotyczące kwestii aktywności zawodowej, bezrobocia rejestrowanego oraz średniego miesięcznego wynagrodzenia mieszkańców gminy Kaźmierz.	13
Rysunek 7. Logo gminnego ośrodka kultury w Kaźmierzu.	15
Rysunek 8. Jezioro Bytyńskie.	17

11. ZAŁĄCZNIKI DO DIAGNOZY

11.1. ZAŁĄCZNIK NR 1 „FANTASTYCZNE MOŻLIWOŚCI”

Grupa docelowa

Uczniowie klas V lub VI szkół podstawowych oraz ich rodzice

Cele programu

Opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród dzieci oraz ograniczanie problemów związanych z piciem alkoholu przez dorastających poprzez wzmacnianie rodzinnych, indywidualnych i rówieśniczych czynników chroniących.

Założenia

Program Fantastyczne możliwości (FM) jest adaptacją amerykańskiego programu Amazing Alternatives, opracowanego na Uniwersytecie Minnesota w ramach Projektu Northland. Wraz z Programem Domowych Detektywów (PDD) tworzy dwuletni program uniwersalnej profilaktyki alkoholowej. Podstawą do stworzenia projektu stały się uznane teorie wyjaśniające przyczyny sięgania przez dzieci i młodzież po alkohol i inne substancje psychoaktywne oraz wiedzę na temat czynników ryzyka i czynników chroniących związanych z indywidualnymi cechami nastolatka, jego rodziną, grupą rówieśniczą, szkołą oraz środowiskiem lokalnym. Autorzy programu odwołują się do teorii społecznego uczenia Alberta Bandury (1986), teorii uzasadnionego działania Icka Ajzena i Martina Fishbeina (1980), teorii zachowań problemowych Richarda Jessor (1987) oraz badań Denise Kandell (1992). Według założeń teorii społecznego uczenia używanie substancji psychoaktywnych jest społecznie wyuczonym zachowaniem, które kształtuje się i umacnia na skutek obserwacji i naśladowania zachowania innych osób. Naśladowanie atrakcyjnych modeli, jakimi w dzieciństwie są przede wszystkim rodzice, znaczący rówieśnicy, a także osoby z życia publicznego, jest dla dziecka a później nastolatka źródłem pozytywnych wzmocnień. Tak więc to, w jaki sposób zachowują się osoby ważne dla młodego człowieka może stać się zarówno czynnikiem ryzyka, jak i czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem niepożądanych zachowań. W związku z tym w programie zastosowano strategię profilaktyczną, polegającą na rozwijaniu umiejętności wychowawczych rodziców. Działania podejmowane w trakcie realizacji programu Fantastyczne możliwości oparte są na edukacji normatywnej, strategii profilaktycznej opracowanej na podstawie Teorii uzasadnionego działania. Autorzy tej teorii wskazali na znacznie przekonania dotyczące rozpowszechnienia oraz stopnia społecznej akceptacji określonych zachowań. Przekonanie, iż używanie substancji psychoaktywnych jest powszechne i aprobowane, stanowi istotny czynnik ryzyka sięgania po te środki. Dlatego też podczas realizacji programu nauczyciele oraz rodzice są mobilizowani do wyrażania zdecydowanego sprzeciwu wobec sięgania po alkohol przez młodzież oraz własne dzieci. Rodzice są też zachęceni do ustalenia (lub zweryfikowania ustalonych podczas realizacji Programu Domowych Detektywów) zasad dotyczących picia alkoholu i konsekwentnego ich egzekwowania. Zgodnie z Teorią zachowań problemowych, takie zachowania jak używanie substancji psychoaktywnych, mimo iż są ryzykowne dla zdrowia i prawidłowego rozwoju, pozwalają niekiedy zaspokajać ważne potrzeby oraz osiągać przez nastolatków ich cele rozwojowe. Niedostateczna umiejętność radzenia sobie z wyzwaniami okresu dorastania jest czynnikiem ryzyka podejmowania zachowań problemowych. Wobec tego w programie Fantastyczne możliwości zastosowano strategię rozwoju umiejętności życiowych, która polega na wyposażaniu młodych ludzi w umiejętności pozwalające zaspokajać ich potrzeby w bezpieczny i konstruktywny sposób.

Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Kaźmierz

Podczas programu ćwiczą, poprzez odgrywanie scenek, umiejętność odpierania presji otoczenia skłaniającej do picia. Ponadto uczniom jest przekazywana wiedza o bezpośrednich psychospołecznych konsekwencjach picia alkoholu. Głównym celem programu jest opóźnienie inicjacji alkoholowej. Osiągnięcie tego celu może przynieść większe i trwalsze efekty profilaktyczne. Badania wskazują, że im wcześniej dochodzi do inicjacji w picie alkoholu, tym większe jest ryzyko rozwoju problemów z nim związanych w przyszłości. Ponadto, alkohol ułatwia wchodzenie w inne ryzykowne zachowania okresu dojrzewania takie jak: palenie papierosów, używanie narkotyków, przedwczesny seks, wagarowanie czy konflikty z prawem (Kandel, 1992).

Program Fantastyczne możliwości ma rzetelne podstawy teoretyczne i empiryczne dotyczące psychospołecznych i behawioralnych czynników, które sprzyjają sięganiu przez młodzież po alkohol. Został także oparty na wiedzy z zakresu psychologii rozwojowej i zasad prowadzenia badań ewaluacyjnych (Perry i wsp., 1996, Williams i Perry, 2003). To, czy nastolatek sięgnie po alkohol czy też nie, zależy od wielu czynników. Przeciwdziałanie tak zróżnicowanym i często niekorzystnym wpływom wymaga wszechstronnych działań, w związku z tym w programie prowadzone są zajęcia w klasie, a do współpracy i udziału zapraszani są rodzice i liderzy rówieśniczy. Ponadto, realizatorzy są zachęceni do organizowania atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych oraz innych pozaszkolnych działań o charakterze profilaktycznym, przygotowywanych przy udziale osób ze społeczności lokalnej.

Opis programu

Podobnie jak Program Domowych Detektywów, program Fantastyczne Możliwości składa się z części szkolnej i domowej. Realizacja programu rozpoczyna się Wieczorem fantastycznych pomysłów - spotkaniem uczniów, rodziców i nauczycieli, którego celem jest zainicjowanie programu oraz zachęcenie rodziców do aktywnego udziału w proponowanych aktywnościach. Cykl zajęć w klasie, prowadzonych przez nauczyciela i liderów młodzieżowych, składa się z 5 spotkań. Dotyczą one takich tematów jak: bezpośrednie konsekwencje picia alkoholu przez młodzież, powody sięgania po alkohol, rozpoznawanie i odpieranie nacisków społecznych związanych z piciem alkoholu, ćwiczenie różnych sposobów odmawiania oraz propagowanie alternatywnych wobec picia alkoholu sposobów spędzania wolnego czasu. Punktem wyjścia do dyskusji w klasie jest materiał dźwiękowy, który zawiera opowiadania nastolatków uczących się w gimnazjum: 2 chłopców i 2 dziewczynek. Bohaterowie dzielą się ze słuchaczami refleksjami na temat ważnych dla nich wydarzeń. Zadania liderów w programie Fantastyczne możliwości, w porównaniu z Programem Domowych Detektywów, są znacznie bardziej rozbudowane i złożone. Liderzy kierują pracą małych grup i wykonują zadania polegające, m.in. na zbieraniu i notowaniu wyników dyskusji w małych grupach, prowadzeniu gier bądź odgrywaniu scenek.

Domowa część programu realizowana jest równoległe z zajęciami w klasie. Podstawę tej części stanowią cztery broszury, adresowane przede wszystkim do rodziców. W broszurach poruszane są takie zagadnienia jak: sytuacje związane z piciem alkoholu, z którymi mogą stykać się dzieci; konsekwencje wczesnego sięgania po alkohol; informacje o alkoholu w środkach masowego przekazu (głównie w telewizji); rodzinne zasady dotyczące picia alkoholu, sposoby zapewnienia dzieciom atrakcyjnych form spędzania czasu z przyjaciółmi oraz ograniczenie dostępności alkoholu dla nastolatków w społeczności lokalnej. Zadania rodziców nie ograniczają się tylko do zapoznania z treścią kolejnych zeszytów, polegają również na rozwiązywaniu wraz z dziećmi zadań domowych. Celem zamieszczonych w tych zeszytach zadań jest stworzenie okazji do rozmowy na tematy związane z alkoholem.

Program Fantastyczne możliwości kończy się wspólnym spotkaniem wszystkich uczestników - czyli Wieczorem dobrej zabawy. Realizacja programu Fantastyczne możliwości zajmuje około 12-14 tygodni.

Standardy realizacji

Realizatorami programu są nauczyciel oraz pedagodzy szkolni, którzy ukończyli 8-godzinne szkolenie warsztatowe. Przedmiotem warsztatów jest zaprezentowanie uczestnikom założeń i przebiegu programu Fantastyczne możliwości. Nadzór nad realizacją programu nie jest wymagany, niemniej pedagodzy szkolni, którzy nie realizują programu w klasach, są zachęceni do koordynacji programu na terenie szkoły oraz wspierania nauczyciel w ich zadaniach.

Dowody jakości programu

Proces adaptacji programu do polskich warunków kulturowych był ściśle związany z ewaluacją formatywną. W ramach tej ewaluacji przeprowadzono wiele badań jakościowych i ilościowych, takich jak: wywiady grupowe z uczniami, liderami i realizatorami programu, obserwacje przebiegu zajęć w klasach, wywiady indywidualne z rodzicami, badania ankietowe uczniów i rodziców. Uzyskane dane umożliwiły zidentyfikowanie aspektów programu, które wymagały zmian oraz podjęcie szczegółowych decyzji dotyczących koniecznych modyfikacji.

Skuteczność programu oceniono w kilkuetapowym, longitudinalnym projekcie badawczym, w którym analizowano łączny wpływ Programu Domowych Detektywów oraz Fantastyczne Możliwości. Głównym celem tego projektu była ocena trwałości w czasie efektów dwuletniego programu profilaktycznego. Badania prowadzono na podstawie quasi-eksperymentalnego schematu badawczego, przeprowadzonego w warunkach naturalnych. Przedmiotem badań były rutynowe realizacje programu, prowadzone przez nauczycieli ze szkół z warszawskiej dzielnicy Ursynów. W grupie eksperymentalnej znalazło się 18 klas IV i V, a w grupie porównawczej – 16 klas IV i V. W obu z tych grup czterokrotnie przeprowadzono audytoryjne, anonimowe badania ankietowe uczniów. Kontrolowano ponadto jakość realizacji programu (wywiady grupowe z nauczycielami, wywiady telefoniczne z rodzicami, dane z dokumentacji programu).

Uzyskane wyniki wykazały korzystne, utrzymujące się przez rok od zakończenia oddziaływań profilaktycznych, efekty programu dotyczące czynników warunkujących picie alkoholu przez młodzież. Szczególnie istotne okazały się zmiany dotyczące takich czynników jak: proalkoholowe postawy uczestników programu, wiedza na temat konsekwencji picia alkoholu oraz przekonanie o możliwości odmowy picia w sytuacji presji rówieśniczej. Przede wszystkim, stwierdzono wpływ programu na zmienne behawioralne: ograniczenie przypadków upijania się i opóźnienie pierwszych prób picia alkoholu w towarzystwie rówieśników.

Źródło: Pisarska A., PROGRAM FANTASTYCZNE MOŻLIWOŚCI (w:) Rekomendowane programy profilaktyki uzależnień, Fundacja Praesterno, Warszawa, 2016

ul. Dworcowa 9a/19
30-556 Kraków
tel: 12 39 50 665
fax: 12 39 50 664
mail: biuro@oficyna-profilaktyczna.pl

